

VYTAUTO DIDŽIOJO KARO MUZIEJAUS KOLEKCIJOS

KAUNAS *atvirukuose*

PIRMOJO PASAULINIO KARO METAIS

Iš Vytauto Didžiojo karo muziejaus atvirukų rinkinio

KAUNAS
2009

Skiriama Lietuvos vardo tūkstantmečiui paminėti

Atsakingoji redaktorė Janina Karosevičiūtė
Sudarytojai: Arvydas Pociūnas, Arvyda Navickienė
Recenzavo dr. Jonas Vaičėnėnė
Į vokiečių kalbą išvertė Jolanta Gumbrevičienė
Į rusų kalbą išvertė Edita Bojarina
Kalbos redaktorius Žilvinas Tamošaitis
Fotografas Artūras Užgalis
Dizainerė Raimonda Namikaitė

© Arvyda Navickienė, 2009
© Arvydas Pociūnas, 2009
© Vytauto Didžiojo karo muziejus, 2009
© Krašto apsaugos ministerija, 2009

TURINYS

<i>Pratarmė</i>	6
<i>Įvadas</i>	8
<i>Kaunas atvirukuose. Pirmojo pasaulinio karo metais</i>	23
<i>Kauno miesto gatvių pavadinimai</i>	256
<i>Atvirukų sąrašas</i>	258
<i>Šaltiniai ir literatūra</i>	267
<i>Kauno miesto nuotraukos</i>	268

Pratarmė

6

Vytauto Didžiojo karo muziejaus spaudos rinkinių grupėje sukaupta apie 4000 atvirukų. Per dešimtmečius iš privačių asmenų, žinomų kolekcininkų, knygynų įsigyta apie 1200 atvirukų, priskiriamų Kauno miestui nuo XX a. pradžios iki šių dienų. Tai gamtos vaizdai, miesto panorama, gatvės, įvairūs statiniai (tiek karinės paskirties, tiek valstybės institucijų), užfiksuoti svarbiausi įvykiai ir pan. Tokie vaizdai – vertinga išliekamoji informacija ateities kartoms ir svarbi mūsų kultūros istorijos dalis.

Albume faktai pateikiami remiantis Kauno apskrities archyvo, Lietuvos centrinio valstybės archyvo, Lietuvos valstybės istorijos archyvo, Rusijos valstybinio karo istorijos archyvo, Rusijos karo istorijos, artilerijos, inžinerijos ir ryšių muziejaus, Vytauto Didžiojo karo muziejaus spaudos rinkinių medžiaga, taip pat Arvydo Pociūno knyga „Kauno tvirtovės gynyba 1915 metais“, Nijolės Lukšionytės-Tolvaišienės monografija „Gubernijos laikotarpis Kauno architektūroje“ ir kt.

Okupaciniais 1915–1918 metais vokiečiai išleido daug to laikotarpio atvirukų, kuriuose užfiksuotos Kaunui svarbios istorinės akimirkos, informacija apie karo veiksmus, eigą, vokiečių karių gyvenimą, įžymesnius asmenis. Žinomos Vokietijos leidyklos atvirukams panaudojo ori-

ginalias oficialaus karo fotokorespondento Alfredo Kiulevinto (Alfred Kühlewindt), Roberto Senekės (Robert Sennecke) ir nežinomų fotografų nuotraukas. Atvirukų serija „Iš karo veiksmų vietos rytuose“ (Vom östliche Kriegsschauplatz) buvo leidžiama 1915–1916 m. Karaliaučiuje, brolių Hochlandų (Gebrüder Hochland) leidykloje, serija „Rytų karo vaizdas“ (Östliches Kriegsbild) – 1915 m. Karaliaučiuje ir Berlyne. Nemažai atvirukų Tilžėje išleido žinomas to meto knygų leidėjas Edvardas Pavlovskis (Edward Pawlowski), 1915–1918 m. – Georgo Štilkės (Georg Stilke) leidykla, 1916–1918 m. – Pudelio leidykla (Pudel-Verlag), 1916–1917 m. – Frico Viurco (Fritz Würtz) leidykla ir Bendrųjų žinių leidykla (Verlag für allgemeines Wissen) Berlyne. Daugumą atvirukų albumėlių, skirtų karo vaizdams, Hamburge išleido Knacksteto ir Ko (Knackstedt & CO) litografijos spaustuvi. Miuncheno knygų ir meno spaustuvi „Gloria“ („Gloria“ Buch-und Kunstdruckerei) 1916–1918 m. išleido spalvotų atvirukų seriją su Pirmojo pasaulinio karo ir kariuomenės gyvenimo vaizdais. Pagal fotografo A. Kiulevinto suteiktas teises Kahano ir Ko (Kahan & Co., G. m. b. H.) bendrovės spaustuvi 1915–1918 m. išleido nemažai okupuotos Lietuvos, taip pat ir Kauno, atvirukų. Atvirukus leido ir okupacinės vokiečių kariuomenės spaustuvi Kaune.

Rengdami Kauno atvirukų albumą, skaitytojui norėjome parodyti, kaip miestas atrodė Pirmojo pasaulinio karo metais. Gyvenimo pokyčiai, karai, pertvarkos stipriai pakeitė Kauno veidą. Pakito gamtovaizdis, gatvės, pastatai. Daugelis jų perstatyti arba visai neišliko. Šiame albume pateikti atvirukai keliavo iš rankų į rankas, iš vienos šalies į kitą. Atvirukų savininkų turbūt jau seniai nebėra gyvų. Likę tik trumpi jų laiškėliai, karo metais rašyti artimiesiems, draugams, mylimiesiems, paženklinėti karo lauko pašto antspaudais. Vienspalviai ir spalvoti atvirukai atskirai negrupuojami. Atvirukų matmenys, leidybos, popieriaus ypatumai, spalvos, serijos ir kita techninė informacija, būtina ruošiant išsamų katalogą, nepateikiama. Nurodoma tik leidyklų pavadinimai, fotografai ir išleidimo metai (jeigu jie yra žinomi). Kaip matyti iš pavadinimo, šiuo albumu siekiama ne tik supažindinti, bet ir paskatinti smalsųjį skaitytoją plačiau pasidomėti miesto istorija.

Pirmasis žingsnis, parenkant albumui atvirukus, buvo atidus jų studijavimas. Pirmenybę teikėme rečiau matytiems vaizdams, kurie, mūsų nuomone, dėl savo ypatumų ar istorinės svarbos užsitarnavo vietą šiame albume. Stengėmės parinkti tokius, kurie geriausiai atspindėtų mūsų pa-

sirinktą Kauno istorinį laikotarpį. Albume pateikiami 174 natūralaus dydžio atvirukai, autentiški averso (vaizdo) arba reverso (adreso pusės), jeigu jame yra pavadinimas, užrašai ir jų vertimas į lietuvių kalbą. Keliuoti šio albumo puslapiams jums padės trumpas istorinio vaizdo komentaras arba papildoma informacija. Kai kuriuos labai pasikeitusius miesto gatvių, perstatytų arba neišlikusių pastatų vaizdus iliustruojame dabartinėmis nuotraukomis. Atvirukai numeruojami eilės tvarka. Norėdami parodyti atviruko reversą, parinkome geriausiai įskaitomą kareivio rašytą laiškėlį su karo lauko pašto antspaudais. Albumas pradedamas Kauno miesto herbu, parodoma Kauno tvirtovės gynyba Pirmojo pasaulinio karo metu, vokiečių kariuomenės įžengimas į Kauną ir miesto okupacija 1915–1918 m. Žvilgsnis į miestą nuo Aleksoto kalno, persikeliama per Nemuną, keliaujama senamiesčiu miesto centro link, pasiekiamas geležinkelio stoties rajonas ir tolimesnės Kauno apylinkės.

Ir net jeigu jau esate matę šiuos atvirukus, vis dėlto tikimės, kad patirsite didžiulį malonumą dar kartą pažvelgti į Kauno miesto istoriją.

Arvyda Navickienė

Ivadas

XIX a. pab.–XX a. pr. Kaune buvo pastatyta ir įrengta viena stipriausių Rusijos imperijoje pirmos klasės sausumos tvirtovė. Miestą supo tvirtovės žiedas, kurį sudarė 8 plyniniai fortai, 10 stacionariųjų baterijų, vienas centrinis gynybinis pylimas. Buvo pastatyta daug pastatų tvirtovės įgulai, sandėlių, kitų įvairių karinių objektų. Kaunas tapo tipiniu miestu-tvirtove, todėl pradėjo sparčiai plėstis.

Laikas bėgo. Fortifikaciniai statiniai ėmė senti. Tuo metu Europoje politinė padėtis pradėjo keistis. Keitėsi ir karinė technika. Ypač sparčiai vystėsi sunkioji artilerija. 1913 metais aplink senuosius fortus buvo pradėtas statyti naujas galingas gelžbetoninis žiedas. Jį turėjo sudaryti 12 fortų ir 9 atsparos punktai, bet šio plano tvirtovės vadovybė įgyvendinti nespėjo. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, tvirtovę buvo stengiamasi dar labiau sustiprinti. Mieste pasirodė daug karinių dalinių, papildžiusių įgulą. Tvirtovėje pagausėjo karinio turto bei technikos. Išaugo laikinųjų karo ligoninių bei pirmuosiuose mūšiuose sužeistų karių skaičius. Įgulos daugumą sudarė iš atsargos pašaukti kariai. Matyt, todėl

naujų modelių ginkluotė tvirtovės įgulos nepasiekė. Miestą-tvirtovę valdė Kauno komendantas kavalerijos generolas Vladimiras Grigorjevas.

Prasidėjus karui, Kaune paskelbta iš pradžių karo, o vėliau apgulos padėtis, todėl daugelis kauniečių buvo priverstinai išvežti į Rusiją arba iš miesto išvyko patys. Be karo komendanto leidimo niekas negalėjo nei išvykti, nei atvykti į miestą, kuris buvo aptvertas geležinėmis tvoromis, o visi keliai uždaryti vartais. Miesto valdyba išsikėlė į Maskvą. Kaune liko tik keli valdininkai. Iš 70000 gyventojų liko tik apie 5000. Kaunas ištuštėjo. Parduotuvės buvo uždarytos. Turtas liko be priežiūros. Miesto gatvėse dažniausiai buvo matyti tik kariai ar paprasti darbininkai, kurie dirbo tvirtovės stiprinimo darbus. 1915 m. rugpjūtį prie Kauno tvirtovės priartėjo Vokietijos kariuomenės 10-osios armijos sustiprintas 40-asis rezervinis korpusas, turintis galingą artileriją, taip pat ir 420 mm bei 305 mm kalibro artilerijos pabūklus. Rugpjūčio 7 d. vokiečių kariuomenės daliniai, vadovaujami infanterijos (pėstininkų) generolo Karlo Licmano, pradėjo tvirtovės puolimą. Didelės kautynės įvyko Pyplių kaime (netoli Zapyškio). Šios kautynės buvo Kauno šturmo pradžia. Po septynių dienų trukusių

įnirtingų mūšių rusų kariuomenė susilpnėjo, nes tvirtovės įgula negavo papildomų resursų, galėjusių kotratakuoti puolančiuosius. Nepaisant ataklaus tvirtovės įgulos pasipriešinimo, rugpjūčio 18 d., po 11 dienų trukusių mūšių, vokiečiai užėmė vieną stipriausių Rusijos imperijos sausumos tvirtovių. 1915 m. rugsėjo 16 d. į Kauną atvyksta vokiečių kaizeris Vilhelmas II ir generolas feldmaršalas Paulius fon Hindenburgas.

Nors mūšiai palietė ir patį miestą, jis palyginti mažai nukentėjo. Didesnių sugriovimų buvo Aleksote, Aukštojoje Fredoje, Žemuosiuose Šančiuose, geležinkelio stoties rajone. Tačiau artilerijos sviediniai krito ir senamiestyje, ir tuometiniame naujamiestyje (dabar miesto centras). Vienas sviedinys pataikė į Kunigų seminariją, kur buvo įsikūrusi karo ligoninė. Nukentėjo rūmai, bažnyčia. Ligoninėje buvo daug sužeistųjų ir žuvusiųjų. Daugiau žalos miestui padarė besitraukiantys Kauno tvirtovės įgulos daliniai. Jie sudegino medinį ir apgadino pontoninį Aleksoto tiltą, susprogdino geležinkelio tiltą.

Pasitraukus rusams, prasidėjo masiniai plėšimai. Buvo plėšiamos maisto prekių parduotuvės, vyno sandėliai, aukso, įvairios smulkios par-

duotuvės. Plėšikavo daugiausia dezertyrai ir miesto gyventojai. Kauną užėmus vokiečiams, padėtis nepagerėjo – vieną okupantą pakeitė kitas. Mieste kilo panika. Daugelis pastatų liko be langų, užkalti lentomis, gtvės naktimis – be elektros. Kaune įsitvirtino okupacinis režimas. Vokiečiai uždraudė lietuvišką spaudą, nors 1915 m. pabaigoje ir buvo įkurta Kauno „Aušros“ gimnazija su dėstomąja lietuvių kalba bei keliolika lietuviškų mokyklų. Kauno kultūrinis gyvenimas visiškai apmirė. Nuo 1917 m. miestiečių gyvenimas ypač pasunkėjo. Prasidėjo ligos, badas. Įvestos duonos kortelės („brotkarten“). Maistu pirmiausia buvo aprūpinama kariuomenė. Vokiečiai Kaunu beveik nesirūpino.

1917 m. vokiečių nesėkmės Vakarų fronte okupacinį režimą Lietuvoje susilpnino. Svarbiausi to meto istoriniai ir politiniai įvykiai: 1918 m. vasario 16 d. paskelbtas Lietuvos Nepriklausomybės Aktas, baigėsi Pirmasis pasaulinis karas. 1919 m. liepos 11 d. vokiečiai galutinai pasitraukė iš miesto.

Arvydas Pociūnas

SAMMLUNGEN DES VYTAUTAS-MAGNUS-KRIEGSMUSEUMS

KAUNAS *in Ansichtskarten*

ZUR ZEIT DES ERSTEN WELTKRIEGES

Ansichtskarten aus der Sammlung des Vytautas-Magnus-Kriegsmuseums

KAUNAS
2009

Vorwort

12

Die Untergruppe der Pressesammlungen von Vytautas-Magnus-Kriegsmuseum Kaunas verfügt über 4000 Ansichtskarten. Im Laufe der Jahrzehnten hat das Museum etwa 1200 Ansichtskarten mit Bildern von der Stadt Kaunas am Anfang des 20. Jh. bis zu den heutigen Tagen von privaten Personen, berühmten Sammler, Buchhandlungen erworben. In den Ansichtskarten sind Natur, Stadtpanorama, Stadtstraßen, staatliche Ämter, für Militärzwecke geeignete Gebäude, wichtigste Ereignisse in der Stadt u. ä. zu sehen. Diese Bilder sind die beste Information für zukünftige Generationen und ein wichtiger Teil unserer Kulturgeschichte.

In diesem Album sind Fakten vorgebracht, die sich auf Archivalien des Kreisarchivs Kaunas, des zentralen Staatsarchivs Litauen, des historischen Staatsarchivs Litauen, des Russischen Staatsarchivs der Kriegsgeschichte, auch auf Archivalien des Russischen Militärhistorischen Museums der Artillerie, Ingenieurwissenschaft und Kommunikation, des Vytautas-Magnus-Kriegsmuseums bzw. auf das Buch von Arvydas Pociūnas „Kauno tvirtovės gynyba 1915“ (Verteidigung der Festung Kaunas 1915), auf die Monografie von Nijolė Lukšionytė-Tolvaišienė „Gubernijos laikotarpis Kauno architektūroje“ (Die Kaunasser Architektur zur Zeit des Zarenreiches in Litauen von 1843 bis 1915) u. a. berufen.

Zu der Okkupationszeit 1915–1918 wurden viele Ansichtskarten mit Bildern von Kaunas von Deutschen herausgegeben. Auf den Bildern

werden wichtige historische Ereignisse von Kaunas, berühmte Personen, Bilder vom Kriegsschauplatz, Alltag von deutschen Soldaten dargestellt. Weltberühmte Verlage Deutschlands haben Originalbilder von den Kriegskorrespondenten Alfred Kühlewindt, Robert Sennecke und von unbekanntem Fotografen benutzt. Die Ansichtskartenserie „Vom östlichen Kriegsschauplatz“ wurde 1915–1916 in Königsberg im Verlag Gebrüder Hochland herausgegeben, die Serie „Östliches Kriegsbild“ – 1915 in Königsberg und in Berlin. Viele Ansichtskarten wurden von dem berühmten Verleger der Zeit Edward Pawlowski, 1915–1918 vom Georg Stilke Verlag, 1916–1918 vom Pudel-Verlag, 1916–1917 vom Verlag Fritz Würtz und vom Verlag für allgemeines Wissen in Berlin herausgegeben. Die meisten Ansichtskartenalben mit Kriegsbildern wurden von der lithografischen Druckerei Knackstedt & Co. in Hamburg herausgegeben. Die Münchner Buch- und Kunstdruckerei „Gloria“ hat 1916–1918 eine Serie der Farbansichtskarten mit Bildern vom Ersten Weltkrieg und vom Alltag der deutschen Armee herausgegeben. Der Fotograf A. Kühlewindt hat dem Verlag Kahan & Co. GmbH Recht gewährt seine Fotos zu gebrauchen und 1915–1918 erschienen viele Ansichtskarten mit Bildern vom okkupierten Litauen und Kaunas. Ansichtskarten wurden auch von der Druckerei der deutschen Armee in Kaunas herausgegeben.

Mit der Vorbereitung des Ansichtskartenalbums von Kaunas wollten wir dem Leser zeigen, wie die Stadt in den Jahren des 1. Weltkrieges

aussah. Lebensänderungen, Kriege, Neuordnungen haben das Gesicht von Kaunas sehr geändert. Landschaft, Straßen und Gebäude haben sich auch geändert. Die meisten Gebäude sind umgebaut oder nicht mehr erhalten. Ansichtskarten, die in diesem Album präsentiert werden, gingen von Hand zu Hand, aus einem Land in das andere. Möglicherweise gibt es Besitzer von diesen Ansichtskarten längst nicht mehr. Es sind nur kurze in den Kriegsjahren an die Nächsten, Freunde, Geliebten geschriebene und mit Feldpoststempeln versiegelte Briefe geblieben. Die schwarz-weiß Ansichtskarten und Farbansichtskarten werden getrennt nicht angeordnet. Vermessungen der Ansichtskarten, Besonderheiten der Herausgabe oder des Papiers, Farben, Serien und andere technische für die Vorbereitung eines ausführlichen Kataloges obligatorische Information wird in diesem Album nicht angegeben. Es werden nur Bezeichnung des Verlages, Name des Fotografen und Erscheinungsjahr (falls bekannt) angegeben. Selbst die Bezeichnung des Albums verrät den Ziel seiner Herausgabe, man möchte den Leser nicht nur bekannt machen, sondern auch fördern sein Interesse auf die Geschichte der Stadt zu richten.

Der erste Schritt bei der Wahl von für dieses Album passenden Ansichtskarten war das aufmerksame Studieren der Ansichtskarten. Wir bevorzugten die selten gesehenen Bilder, die unserer Meinung nach wegen ihrer Besonderheit oder historischer Bedeutsamkeit Platz in diesem Album verdient haben. Wir haben uns bemüht die Ansichtskarten zu wählen, die den von uns gewählten historischen Zeitraum der Stadt Kau-

nas am besten widerspiegeln. Im Album werden 174 Ansichtskarten in ihrer natürlichen Größe präsentiert, aber auch authentische Vorder- und Rückseiten von Ansichtskarten, wenn sie Bezeichnungen, Beschriftungen und litauische Übersetzung haben. Während der Reise durch die Seiten dieses Albums helfen Ihnen kurze Erläuterungen der geschichtlichen Ereignisse auf den Bildern oder zusätzliche Information. Einige durch Jahrzehnte veränderte Straßenbilder, Bilder von umgebauten oder nicht mehr existierenden Gebäuden werden mit gegenwärtigen Fotos illustriert. Alle Ansichtskarten werden nummeriert. Um die Vorderseite einer Ansichtskarte zu zeigen, haben wir die am besten lesbaren, mit einem Feldpoststempel versiegelten Soldatenbriefe gewählt. Das Album beginnt mit dem Wappen der Stadt Kaunas, weiter wird die Verteidigung der Festung Kaunas im 1. Weltkrieg, Einzug der deutschen Truppen in Kaunas und die Okkupation der Stadt 1915–1918 gezeigt. Aussicht auf die Stadt vom Berg Aleksotas, das Passieren der Brücke über den Fluss Nemunas (Memel), die Bilder führen weiter durch die Altstadt zum Stadtzentrum, zum Bahnhof und zu den weiter gelegten Umgebungen von Kaunas.

Und auch wenn Sie diese Ansichtskarten schon mal gesehen haben, hoffen wir jedenfalls, dass die Geschichte der Stadt Kaunas, die Sie nochmal vor Ihren Augen haben, Ihnen große Freude bereiten wird.

Arvyda Navickienė

Einleitung

Ende des 19. - Anfang des 20. Jh. wurde in Kaunas eine der stärksten auf dem Festland gelegenen Festungen ersten Ranges im Russischen Imperium erbaut und eingerichtet. Die Stadt wurde zu einer Gürtelfestung, umgeben von 8 Ziegelsteinforts, 10 stationären Batterien und einem Hauptwall. In der Festung Kaunas wurden viele für Festungsbesatzung geeignete Gebäude, Lager und andere Militärobjekte gebaut. Die Stadt wurde zu einer typischen Militärfestung, was zur raschen Erweiterung der Stadt selbst beigetragen hat.

Die Zeit lief. Die Fortifikationsbauten wurden immer älter. Die politische Lage in Europa begann sich zu ändern. Kriegstechnik änderte sich auch. Besonders rasch entwickelte sich die Schwerartillerie. Ringsum die alten Forts hat man 1913 mit den Bauarbeiten von einem neuen großen Ring aus Eisenbeton angefangen. Den Ring sollten 12 Forts und 9 Stützpunkte bilden, aber diesen Plan hat die Leitung der Festung nicht mehr verwirklicht. Am Anfang des 1. Weltkrieges bemühte man sich die Festung noch mehr zu verstärken. In der Stadt erschienen zusätzliche Militärgruppen, in die Festung wurde noch mehr Kriegsvermögen und Kriegstechnik gebracht. Die Zahl von den zeitweiligen Militärkrankenhäusern und von den in den ersten Kämpfen verletzten Soldaten hat sich vergrößert. Die Mehrheit der Besatzung bildeten Reservesoldaten. Dies war wahrscheinlich der Grund dafür, dass die vorgesehene Militärrüs-

tung die Festungsbesatzung nicht erreicht hat. Der Festungskommandant war General der Kavallerie Vladimir Grigorjev.

Am Anfang des Krieges wurde in Kaunas zuerst der Kriegszustand erklärt, später wurde der Belagerungszustand über die Stadt verhängt, deshalb wurden viele Bewohner der Stadt Kaunas zwangsmäßig nach Russland gebracht oder haben die Stadt selbst verlassen. Ohne der Genehmigung des Kriegskommandanten durfte man weder die Stadt verlassen noch einreisen. Die Stadt umgab eisernes Gitter, alle Straßen, die in die Stadt führten, wurden gesperrt. Die Stadtverwaltung zog nach Moskau, in Kaunas sind nur einige Beamter geblieben. Von 70000 Bewohnern sind ungefähr 5000 geblieben. Die Stadt wurde leer. Man hat die Geschäfte zugemacht, das ganze Vermögen von Stadtbewohnern ist unbewacht geblieben. Auf den Straßen der Stadt konnte man meistens Soldaten und Arbeiter sehen, die bei Bauarbeiten der Festung beschäftigt waren. Im August 1915 näherte sich an die Festung Kaunas das 40. Reservekorps der deutschen 10. Armee an. Das Reservekorps hatte mächtige Artillerie und Artilleriegeschütze mit Kalibern von 420 mm und 305 mm. Am 7. August haben die deutschen Truppen unter Leitung vom General der Infanterie Karl Litzmann den Angriff auf die Festung begonnen. Eine große Schlacht fand im Dorf Pypliai (in der Nähe von Zapyškis) statt. Diese Schlacht war der Anfang des Sturms von Kaunas. Nach erbitterten

sieben Tage lang dauernden Kämpfen ist die russische Armee schwächer geworden, weil zusätzliche Ressourcen für den Gegenangriff die Festungsbesatzung nicht erreicht haben. Trotz des hartnäckigen Widerstandes der Festungsbesatzung eroberten die deutschen Truppen nach elf Tage langen Kämpfen am 18. August eine der stärksten Festungen des Russischen Imperiums. Am 16. September 1915 kommen nach Kaunas Kaiser Wilhelm II. und Generalfeldmarschall Paul von Hindenburg.

Obwohl Kämpfe auch in der Stadt stattgefunden sind, wurde Kaunas im Vergleich mit anderen Städten wenig zerstört. Etwas mehr als andere Stadtteile wurden Aleksotas, Aukštoji Freda, Žemieji Šančiai und der Stadtteil am Bahnhof zerstört. Natürlich gab es Bombenanschläge auf die Altstadt und die Neustadt (das heutige Stadtzentrum). Eine Bombe hat das Seminarium, wo sich damals das Kriegskrankenhaus befand, getroffen. Da wurden auch das Schloss und die Kirche zerstört. Nach diesem Bombenanschlag gab es im Krankenhaus viele Verletzte und Tote. Den größten Schaden haben der Stadt die russischen Truppen der Festungsbesatzung beim Rückzug angerichtet. Sie haben die Holzbrücke über den Fluss Nemunas (Memel) verbrannt, die Pontonbrücke zerstört und die Eisenbahnbrücke gesprengt.

Nach dem Abmarsch der russischen Truppen begann der Massenraub. Es wurden Lebensmittelgeschäfte, Weinlager, Juwelenladen und viele

kleine Laden geplündert. Meistens plünderten Deserteure und Stadtbewohner. Nach dem Einmarsch von Deutschen hat sich die Situation nicht verbessert. Einen Okkupanten ersetzte der andere. Das hat in der Stadt Panik ausgelöst. Nach dem Massenraub sind viele Häuser ohne Fenster geblieben, die Fenster waren mit Holzbrettern zugenagelt, die Straßen bei Nacht unbeleuchtet. Die deutsche Okkupationsmacht etablierte in Kaunas ihr Regime. Die Deutschen haben litauische Presse verboten, obwohl am Ende des Jahres 1915 das „Aušros“ Gymnasium und noch einige Schulen, wo man litauisch unterrichten durfte, gegründet wurden. Die Zeit brachte das kulturelle Leben in Kaunas zum Erliegen. Seit 1917 wurde das Leben der Stadtbewohner noch schwerer. Krankheiten, Hungersnot brachen aus. Den Stadtbewohnern wurden Brotkarten ausgegeben, aber zuerst hat man mit Lebensmitteln Armee besorgt. Die Deutschen kümmerten sich fast nicht um die Stadtbewohner.

Misserfolge der deutschen Armee in der Westfront 1917 haben das Okkupationsregime abgeschwächt. Die wichtigsten historischen und politischen Geschehnisse der Zeit: 16. Februar 1918 – Unterzeichnung der Unabhängigkeitsakte Litauens, Ende des 1. Weltkrieges. 11. Juli 1919 – Abmarsch der deutschen Truppen aus der Stadt.

Arvydas Pociūnas

КОЛЛЕКЦИИ ВОЕННОГО МУЗЕЯ ВИТАУТАСА ВЕЛИКОГО

КАУНАС *в открытках*
В ГОДЫ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ

17

Из коллекции открыток Военного музея Витаутаса Великого

КАУНАС
2009

Предисловие

18

В группе коллекций печатных изданий Военного музея Витутаса Великого собрано около 4000 открыток. В течение десятилетий у частных лиц, коллекционеров, в книжных магазинах приобретено около 1200 открыток, относящихся к городу Каунасу в период с начала XX века до наших дней. Это картины природы, панорама, улицы города, различные сооружения (как военного назначения, так и государственных органов), зафиксированные в открытках важнейшие события и др. Эти изображения – ценная информация, имеющая непреходящее значение для будущих поколений, а также составляющие важную часть нашей истории культуры.

Факты, представленные в альбоме, основаны на архивном материале Каунасского окружного архива, Литовского центрального государственного архива, Литовского государственного исторического архива, Российского государственного военно-исторического архива, Российского военно-исторического музея артиллерии, инженерных войск и войск связи, Военного музея Витутаса Великого, а также на книге Арвидаса Поцюнаса «Оборона Каунасской крепости в 1915 году», монографии Нийоле Лукшиёните-Толвайшене «Губернский период в архитектуре Каунаса» и др.

В оккупационные 1915–1918 годы немцами издано много открыток того времени, в которых зафиксированы важные для Каунаса исторические моменты, информация о военных действиях и их ходе, о жизни

немецких солдат, более знатных лицах. Известные издательства Германии использовали для открыток оригинальные снимки официального военного корреспондента Алфреда Кюлевиндта (Alfred Küblewindt), Роберта Сеннеке (Robert Sennecke), а также снимки неизвестных фотографов. Серия открыток «С места военных действий на востоке» (Vom östliche Kriegsschauplatz) издавалась в 1915–1916 г. в Кёнигсберге, в издательстве братьев Гохланд (Gebrüder Hochland), серия «Картина восточной войны» (Östliches Kriegsbild) – в 1915 г. в Кёнигсберге и Берлине. Немало открыток издано в Тильзите известным книгоиздателем того времени Эдвардом Павловским (Edward Pawlowski), в 1915–1918 г. – издательством Георга Штильке (Georg Stilke), в 1916–1918 г. – издательством Пуделя (Pudel-Verlag), в 1916–1917 г. – издательством Фрица Вюрца (Fritz Würtz), а также Издательством общих знаний (Verlag für allgemeines Wissen) в Берлине. Большинство альбомчиков открыток на военную тему издано в Гамбурге литографической типографией Кнакштедта и Ко (Knackstedt & Co). Мюнхенской типографией по изданию книг и произведений искусства «Глория» („Gloria“ Buch- und Kunstdruckerei) в 1916–1918 г. издана серия цветных открыток, в которых изображены моменты Первой мировой войны и жизни войск. На основании прав, предоставленных фотографом А. Кюлевиндтом, типографией общества Каган и Ко (Kagan & Co., G. m. b. H.) в 1915–1918 г. издано немало открыток с видами

оккупированной Литвы, а также и Каунаса. Открытки издавались и топографией оккупационных немецких войск в Каунасе.

Составляя альбом открыток с видами Каунаса, мы хотели показать читателю, как выглядел город в годы Первой мировой войны. Перемены жизни, войны, перестройки сильно изменили лицо Каунаса. Изменились ландшафт, улицы, здания. Многие из них были перестроены или вообще не сохранились. Представленные в данном альбоме открытки ходили из рук в руки, из одной страны в другую. Владельцев открыток, вероятно, давно уже нет в живых. Остались только обозначенные штампами военной полевой почты короткие их письма, которые в годы войны они писали близким, друзьям, любимым. Одноцветные и цветные открытки отдельно не группируются. Размеры открыток, особенности издания, бумаги, их цвета, серии и прочая техническая информация, которая необходима при составлении исчерпывающего каталога, не указывается. Указываются только наименования изданий, фотографии и год издания (если он известен). Как видно из названия, цель данного альбома — не только познакомить, но и побудить любопытного читателя более широко поинтересоваться историей города.

Первым шагом при отборе открыток для альбома стало внимательное их изучение. Мы отдавали предпочтение таким изображениям, которые раньше реже встречались и которые, по нашему мнению, заслужили место в данном альбоме благодаря своим особенностям или истори-

ческому значению. Мы старались отобрать такие, которые наилучшим образом отображали бы выбранный нами исторический период Каунаса. В альбоме представлено 174 открыток естественных размеров, с подлинными надписями на аверсе (изображении) или реверсе (стороне адреса), если там имеется название, и переводом их на литовский язык. Путешествовать по страницам данного альбома вам поможет краткий комментарий об исторической картине или дополнительная информация. Так как вид некоторых городских улиц сильно изменился, здания перестроены или не сохранились, дополнительно мы представили фотографии настоящего времени. Открытки пронумерованы по очереди. Желая показать реверс открытки, мы выбрали наиболее разборчивое письмо солдата со штампами военной полевой почты. Альбом начинается с герба города Каунаса, показана оборона Каунасской крепости во время Первой мировой войны, вступление немецких войск в Каунас и оккупация города в 1915–1918 годах. Взгляд на город с горы Алексотас, переправление через Нямунас, путешествие по Старому городу в сторону центра города, подход к району железнодорожного вокзала и к более отдаленным окрестностям Каунаса.

Даже в том случае если вы уже видели данные открытки, мы все-таки надеемся, что повторный взгляд на историю города Каунаса доставит вам большое удовольствие.

Арвида Навицкене

Введение

В конце XIX – начале XX века в Каунасе была сооружена и оборудована сухопутная крепость первого класса – одна из мощнейших крепостей Российской империи. Город был окружен кольцом крепости, в состав которого входили 8 кирпичных фортов, 10 стационарных батарей, одна центральная оборонительная насыпь. Было сооружено много зданий, предназначенных для гарнизона крепости, а также складов, различных других военных объектов. Каунас стал типичным городом-крепостью, что способствовало началу его быстрого роста.

Время шло. Фортификационные сооружения начали стареть. В то время начались перемены в политическом положении Европы. Менялась и военная техника. Особенно стремительно развивалась тяжелая артиллерия. В 1913 году вокруг старых фортов начато строительство нового мощного железобетонного кольца. Оно должно было состоять из 12 фортов и 9 опорных пунктов, но руководство крепости не успело осуществить данный план. Когда началась Первая мировая война, прилагались усилия еще более укрепить крепость. В городе появилось много военных подразделений, пополнивших гарнизон. В крепости отмечалось прибавление военного имущества и техники. Выросло число временных военных госпиталей, а также число раненных в первых боях солдат. Гарнизон в основном состоял

из отозванных бойцов запаса. По-видимому, по той причине вооружение нового образца не поступило в гарнизон крепости. Городом-крепостью руководил комендант Каунаса генерал от кавалерии Владимир Григорьев.

В связи с началом войны в Каунасе объявлено сначала военное, а позже и осадное положение, поэтому многие каунасцы в принудительном порядке были вывезены в Россию или покинули город самостоятельно. Без разрешения военного коменданта никто не мог ни уехать, ни прибыть в город, который был огорожен железным забором, а все пути закрыты воротами. Правление города переехало в Москву. В Каунасе осталось всего несколько чиновников. Из 70000 жителей осталось только около 5000. Каунас опустел. Магазины были закрыты. Имущество осталось без присмотра. На улицах города чаще всего можно было увидеть только солдат и простых рабочих, которые выполняли работы по укреплению крепости. В августе 1915 г. к Каунасской крепости приблизился усиленный 40-й резервный корпус 10-й армии немецких войск, обладавший мощной артиллерией, а также артиллерийским орудием калибром 420 мм и 305 мм. 7-го августа подразделения немецких войск под руководством генерала от инфантерии (пехота) Карла Литцманна начали наступление на крепость. Большое сражение проходило в деревне Пилляй (под Запишкис). Данное сражение предшествовало штурму Каунаса. После ожесточенных боев, которые про-

должались семь дней, русская армия ослабла, так как гарнизон крепости не получил дополнительных ресурсов, которые могли бы контраковать нападающего противника. Несмотря на упорное сопротивление гарнизона крепости, 18-го августа, после продолжавшихся 11 дней сражений, немцы заняли одну из самых мощных сухопутных крепостей Российской империи. 16 сентября 1915 г. в Каунас прибывает немецкий кайзер Вильгельм II и генерал-фельдмаршал Пауль фон Гинденбург.

Хотя сражения коснулись и самого города, он пострадал относительно незначительно. Более крупные разрушения отмечались в районах Алексотас, Аукштойи Фреда, Жямейи Шанчяй, в районе железнодорожной станции. Но артиллерийские снаряды падали и на Старый город, и на тогдашний новый город (в настоящее время – центр города). Один снаряд попал в Духовную семинарию, где была расположена военная больница. Пострадал дворец, костел. В больнице оказалось много раненных и погибших. Большой ущерб городу нанесли отступающие гарнизонные подразделения Каунасской крепости. Им был сожжен деревянный и поврежден pontонный мост в Алексотас, взорван железнодорожный мост.

После отступления русских начались массовые грабежи. Грабились продуктовые магазины, винные склады, ювелирные магазины и различ-

ные ларьки. Разбойничеством в основном занимались дезертиры и жители города. После того как Каунас заняли немцы, положение не улучшилось – одного оккупанта сменил другой. В городе началась паника. Многие здания остались без окон, забитые досками, ночные улицы – без электричества. В Каунасе укрепился оккупационный режим. Немцы запретили литовскую печать, хотя в конце 1915 г. и была основана Каунасская гимназия «Аушрос», в которой уроки преподавались на литовском языке, а также еще несколько литовских школ. Культурная жизнь в Каунасе полностью замерла. С 1917 года жизнь горожан особенно усложнилась. Начались болезни, голод. Введены карточки на хлеб („brotkarten“). Продовольствием в первую очередь обеспечивалась армия. Немцы не проявляли почти никакой заботы о Каунасе.

Неудачи немцев на западном фронте в 1917 г. ослабили оккупационный режим в Литве. Важнейшие исторические и политические события того времени: 16 февраля 1918 г. объявлен Акт Независимости Литвы, закончилась Первая мировая война. 11 июля 1919 г. немцы окончательно покинули город.

Арвидас Поцюнас

KAUNAS *atvirukuose*
PIRMOJO PASAULINIO KARO METAIS

Nr. 1.

1.

Kauno miesto herbo grafinis piešinys. Dailininkas archeologas Tadas Daugirdas (1852–1919). Ypač didelis T. Daugirdo indėlis atkuriant istorinį Kauno miesto herbą. Vokiečių okupacijos metais buvo sukurti net keli herbo variantai. Spalvotas ir grafinis piešiniai (apie 1917–1919 m.) buvo išleisti kaip atvirukai paties Tado Daugirdo.

Grafische Zeichnung des Stadtwappens Kaunas, Maler und Archäologe Tadas Daugirdas (1852 – 1919). Tadas Daugirdas hat sich besonders viel zur Wiederherstellung des historischen Stadtwappens Kaunas beigetragen. In der deutschen Okkupationszeit hat man mehrere Varianten von dem Stadtwappen geschaffen. Bunte und grafische Zeichnungen hat Tadas Daugirdas (ungefähr 1917–1919) als Postkarten herausgegeben.

Графический рисунок герба города Каунаса. Художник и археолог Тадас Даугирдас (1852–1919). Особенно большой вклад Т. Даугирдас внес в воссоздание исторического герба города Каунаса. В годы немецкой оккупации было создано несколько вариантов герба. Цветной и графический рисунки герба (примерно в 1917–1919 г.г.) были изданы как открытки самим Тадасом Даугирдасом.

Nr. 2.

2.

Kauno miesto herbas. Dailininkas Tadas Daugirdas (1852–1919).

Герб города Каунаса. Художник Тадас Даугирдас (1852–1919).

Das Wappen der Stadt Kaunas vom Maler Tadas Daugirdas (1852–1919).

Nr. 3.

Totalansicht von Szapjeshischki bei Kowno

Zapyškis prie Kauno

Запишкис возле Каунаса

3.

1915 m. liepos 19–21 d. ties Zapyškiu vyko aršūs mūšiai.

19. – 21. Juli 1915 fanden heftige Kämpfe bei Zapyškis statt.

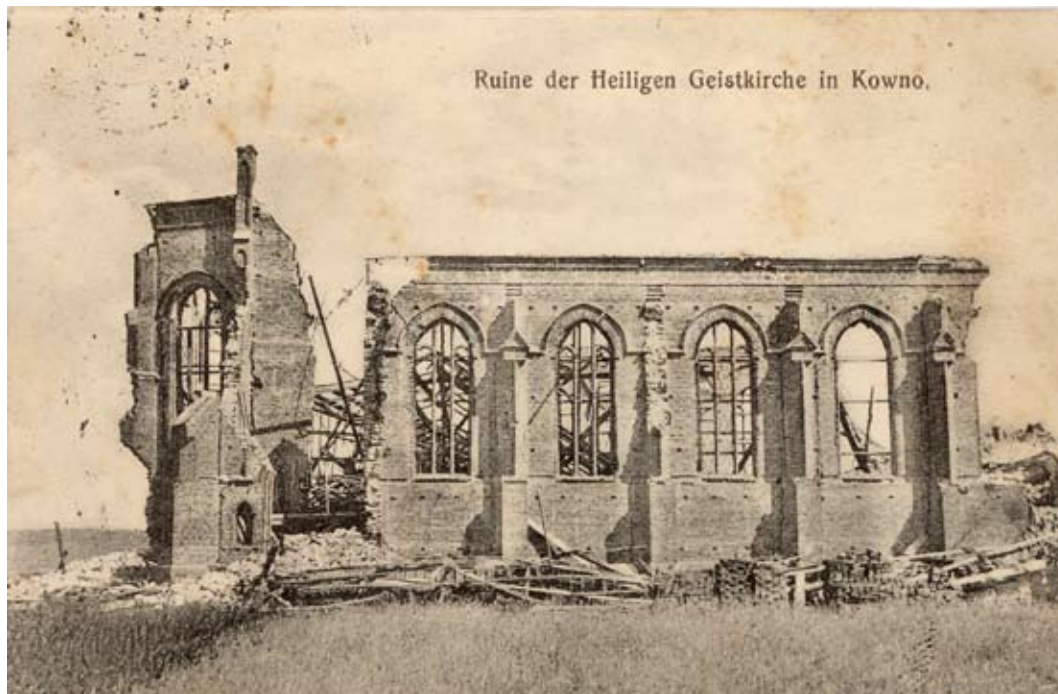
19–21 июля 1915 г. возле деревни Запишкис проходили яростные сражения.

*Nr. 4.
Neue Kirche von Szapjeshischki bei Kowno
Навiгой Запышкiо базiлiкa
Новый костел в деревне Запишкис*

Nr. 5.

Ruine der Heiligen Geistkirche in Kowno

Šventosios Dvasios bažnyčios griuvėsiai Kaune

Развалины костела Святого духа в Каунасе

4–5.

Vokiečių kariuomenė artėjant prie Kauno, 1915 m. liepos 17 d. tvirtovės minuotojų komanda susprogdino Zapyškio bažnyčią, kad vokiečiai negalėtų pasinaudoti strategiškai patogiu orientyru. Taip pat buvo susprogdinta Raudondvario bažnyčia ir Garliavos bažnyčios bokštai.

Als sich die deutsche Armee der Festung Kaunas näherte, haben die Minenleger der Festung am 17. Juli 1915 Zapyškis Kirche gesprengt, damit sich die Deutschen den Kirchturm nicht als Orientierungspunkt nehmen könnten. Aus demselben Grund hat man auch die Kirchen von Raudondvaris und Garliava gesprengt.

При приближении немецких войск к Каунасу, 17 июля 1915 г. командой минеров крепости был взорван костел Запискиса, чтобы немцы не смогли воспользоваться стратегически удобным ориентиром. Также были взорваны костел Рудондвариса и башня костела Гарлявы.

Nr. 6.
Alte Kirche von Szapjeshischki bei Kowno
Senoji Zapyškio bažnyčia
Старый костел в деревне Запишкис

6.

Senoji XVI a. pradžios Zapyškio gotikinė bažnyčia.
Die alte gotische Zapyškis Kirche vom Anfang des
16. Jh.
Старый готический костел начала XVI века в
Запишкисе.

Nr. 7.

Generalfeldmarschall von Hindenburg
Generolas feldmaršalas fon Hindenburgas
Генерал-фельдмаршал фон Гинденбург

7.

Paulius fon Hindenburgas (1847–1934). Vokietijos generolas feldmaršalas, Sausumos kariuomenės vadas (1916–1919), Veimaro Respublikos (Vokietija) prezidentas (1925–1934).

Paul von Hindenburg (1847–1934). Generalfeldmarschall Deutschlands, Chef des Generalstabes des Feldheeres (1916–1919), Reichspräsident der Weimarer Republik (1925–1934).

Пауль фон Гинденбург (1847–1934). Немецкий генерал-фельдмаршал, командующий сухопутными войсками (1916–1919), президент Веймарской Республики (Германия) (1925–1934).

Nr. 8.

Generaloberst v. Eichhorn. Der Sieger von Kowno

Generolas pulkininkas fon Eichbornas.

Kauno nugalėtojas

Генерал-полковник фон Эйхгорн.

Победитель Каунаса

Nr. 9.

8–9.

Vokietijos kariuomenės 10-osios armijos vadas gen. plk. Hermanas Eichbornas (1848–1918). Jo vadovaujamos armijos daliniai, tarp jų ir 40-asis sustiprintas korpusas, dalyvavo užimant Kauno tvirtovę.

Oberbefehlshaber der 10. Armee Generaloberst Hermann von Eichborn (1848–1918). Unter seiner Führung nahmen deutsche Heeresgruppen, darunter auch das 40. Reservekorps, an der Eroberung der Festung Kaunas teil.

Командующий 10-й армией немецких войск генерал-полковник Герман Эйхгорн (1848–1918). Подразделения армии под его руководством, в том числе и 40-й усиленный корпус, принимали участие при захвате Каунасской крепости.

Nr. 10.
Östlicher Kriegsschauplatz: Stimmungsbild aus der Festung Kowno
Karo veiksmų vieta rytuose: nuotaikos Kauno tvirtovėje
Место военных действий на востоке: настроения в Каунасской крепости

10.

*Poilsio valandėlė. Pakaunėje vokiečių kariai
prausia arklius.*

*Rastpausė. Deutsche Soldaten putzen ihre Pferde bei
Kaunas.*

*Короткий отдых. Немецкие солдаты моют
лошадей под Каунасом.*

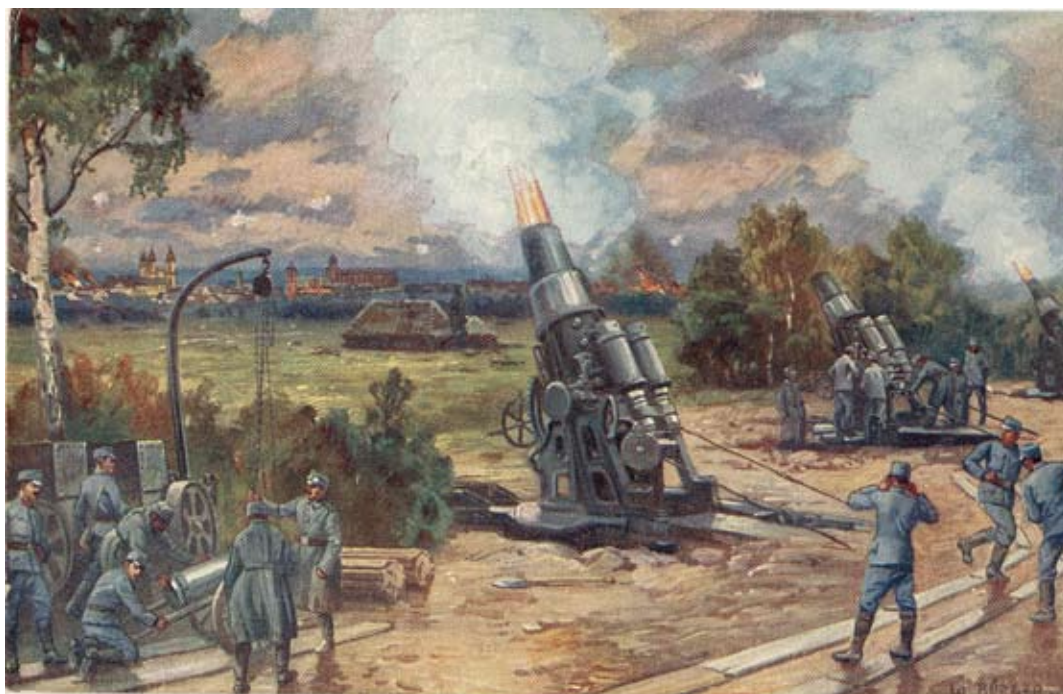
Nr. 11.
Artillerie im Vormarsch auf die Festung Kowno
Artilerijos žygis į Kauno karinę tvirtovę
Поход артиллерии в Каунасскую военную крепость

11.

Vokiečių artilerija traukiama prie Kauno tvirtovės. 1915 m. Tvirtovės puolimo metu vokiečių artileriją sudarė 1360 pabūklų, kurie paleido 853000 sviedinių.

Deutsche Artillerie im Vormarsch auf die Festung Kaunas. Während des Sturmes auf die Festung besaßen die deutschen Truppen 1360 Stück Geschütze, die 853000 Geschosse abgefeuert haben.

Передвижение немецкой артиллерии к Каунасской крепости. 1915 г. При штурме крепости немецкая артиллерия насчитывала 1360 единиц орудия, из которых было пуцено 853000 снарядов.

Nr. 12.
Beschießung von Kovno
Kauno apšaudymas
Обстрел Каунаса

Nr. 13.

12–13.

Vokiečių 305 mm mortyrų baterija apšaudo Nemuno dešiniojo kranto tvirtovės fortus ir įtvirtinimus. 1915 m. rugpjūčio 15 d.

Deutsche Batterie der 305 mm Mörser beschießt Festungsforts und Befestigungen auf der rechten Seite des Flusses Nemunas. 15. August 1915.

Немецкая мортирная батарея из мортир калибром 305 мм ведет обстрел фортов и укреплений крепости на правом берегу Немана. 15 августа 1915 г.

Nr. 14.

Wirkung einer Granate im Fort I der Festung Kowno

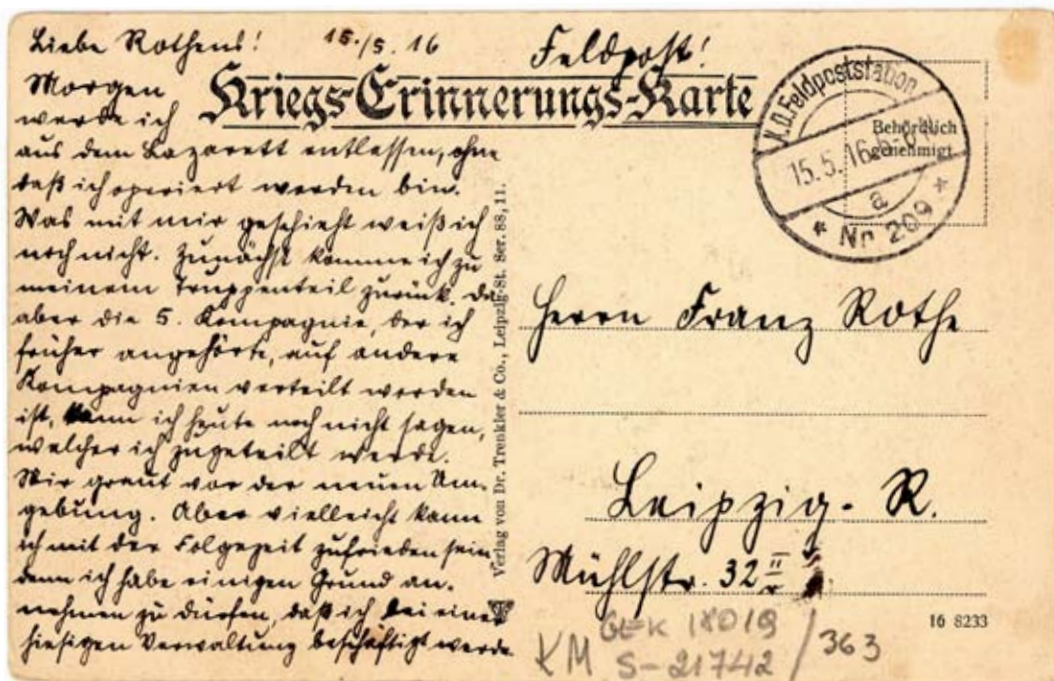
Sprogusio granatos padariniai Kauno tvirtovės I forte

Последствия взорвавшейся гранаты на 1-м форте Каунасской крепости

14.

Šalia I forto kareivinių sprogusio 420 mm mortarų sviedinio išrausta duobė. 1915 m. rugpjūtis.
 Das Erdloch vom explodierten 420 mm Mörserschoss an der Kaserne des Forts 1. August 1915.

Воронка от mortarного снаряда калибра 420 мм, взорвавшегося возле казармы I форта. Август 1915 г.

Nr. 15.

Kriegs-Erinnerungs-Karte

Karo atsiminimų atvirukas

Открытка военных воспоминаний

15.

(Karo lauko paštas 1916 05 15 5-6-N Nr. 209)

Ponui Franzui Rotbansui

Leipzigas

Mühlstr. 32 II

Mielieji Rotbansai,

rytoj mane išleis iš lazareto be operacijos. Kas man bus, aš dar nežinau. Pirmiausia sugrįšiu į savo dalinį. Bet kadangi 5-oji kuopa, kuriai aš anksčiau priklausiau, išskirstyta į kitas kuopas, šiandien aš dar negaliu pasakyti, kur mane paskirs. Naujoji aplinka man kelia siaubą. Bet galbūt aš būsiu patenkintas ateitimi, nes turiu pagrindą manyti, kad būsiu įdarbintas vienoje iš vietinių valdybų. Man sekasi gerai. Savo naujojo adreso nežinau. Laikraščiu prašau man laikinai nusiųsti. Rašyti galite. Linkėjimai. Horstas

(Feldpoststation 15.5.16 5-6 N Nr. 209)

Herrn Franz Rotbans

Leipzig R

Mühlstr. 32 II

Liebe Rothans,

morgen werde ich aus dem Lazarett entlassen, ohne daß ich operiert worden bin. Was mit mir geschieht, weiß ich noch nicht. Zunächst komme ich zu meinem Truppenteil zurück. Da aber die 5. Kompanie, der ich früher angehörte, auf andere Kompanien verteilt worden ist, kann ich heute noch nicht sagen, wohin ich zugeteilt werde. Mir graut vor der neuen Umgebung. Aber vielleicht kann ich mit der Folgezeit zufrieden sein, denn ich habe einigen Grund annehmen zu dürfen, daß ich bei einer hiesigen Verwaltung beschäftigt werde. Mir geht es gut. Meine neue Adresse weiß ich nicht. Die Zeitung bitte ich vorläufig nicht zuschicken. Schreiben könnt Ihr. Viele Grüße Horst

(Военная полевая почта 15.05.1916 5-6-N № 209)

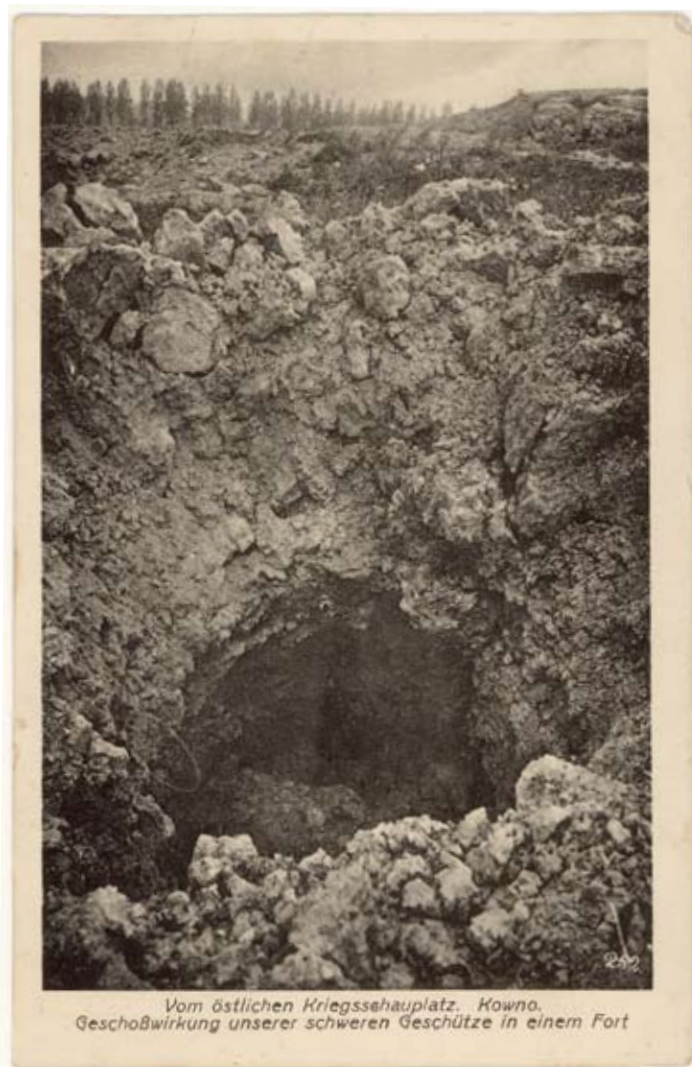
Господину Францу Ротхансу

Лейпциг

Мюлитрассе 32 II

Дорогие Ротханс,

завтра меня выпишут из лазарета без операции. Что со мной будет, я еще не знаю. Сначала я вернусь в свое подразделение. Но так как 5-я рота, в которой я раньше числился, расформирована в другие роты, сегодня я еще не могу сказать, куда меня направят. Новое окружение вызывает у меня ужас. Но может быть, я буду доволен в будущем, поскольку у меня есть основание/причина полагать, что меня устроят в одно из местных управлений. У меня все идет успешно. Свой новый адрес еще не знаю. Прошу временно не посылать мне газеты. Писать можете. С пожеланиями, Хорст

Nr. 16.

Vom östlichen Kriegsschauplatz. Kowno. Geschößwirkung unserer schweren Geschütze in einem Fort

Iš karo veiksmų vietos rytuose. Kaunas. Mūsų sunkiųjų pabūklų šūvio vieta viename iš fortų

С места военных действий на востоке. Каунас. Место попадания нашего тяжелого орудия в одном из фортов

16.

420 mm mortyros sviedinys sugriovė I forto gynybinio griovio kaponierių. Atsivėrusi anga – poterna, forto požeminis tunelis, besijungiantis su kaponieriumi. 1915 m. rugpjūtis.

420 mm Mörsersgeschoss, das die Kaponiere im Graben des Forts 1. zerstört hat. Die Explosion hat ein Loch in der zur Kaponiere führender Poterne gebrochen. August 1915

Мортирный снаряд калибра 420 мм, разрушивший капонир оборонительного рва I форта. Открывшееся отверстие – потерна, подземный тоннель форта, соединяющийся с капонирам. Август 1915 г.

Nr. 17.

Kowno. An den bombensicheren Festungswerken

Kaunas. Prie bombų nepramušamų tvirtovės statinių

Каунас. У непробиваемых бомбами сооружений крепости

467. Die Wirkung deutscher Artillerie in Kowno,

Nr. 18.

467. Die Wirkung deutscher Artillerie in Kowno

467. Vokiečių artilerijos apšaudyto pasektės Kaune

467. Последствия немецкого артиллерийского обстрела в Каунасе

17–18.

Vokiečių 420 mm mortyros sviedinio sugriautas betoninis sandėlis I forto gynybiniame griovyje. 1915 m. rugpjūtis.

Vom explodierten 420 mm Mörsersgeschoss zerstörtes Betonlager im Graben des Forts 1. August 1915.

Мортирный снаряд калибром 420 мм, разрушивший бетонный склад в оборонительном рве I форта. Август 1915 г.

Nr. 19.
Wirkung unserer Geschosse vor Kauno
Mūsų paleistų sviedinių padariniai netoli Kauno
Последствия пущенных нами снарядов под Каунасом

Nr. 20.

Die Wirkung Deutscher Artillerie in Kowno

Vokiečių artilerijos apšaudymo pasekmės Kaune

Последствия немецкой артиллерийской атаки в Каунасе

19–20.

420 mm mortyros sviedinys sugriovė betoninį sandėlį I forto gynybiniame griovyje. Toliau matyti spygliuotų vielų užtvoros ir apkasai.

420 mm Mörser, der ein Betonlager im Graben des Forts 1. zerstört hat. Etwas weiter sind Stacheldrahtschranken und Schützengräben zu sehen.

Мортирный снаряд калибром 420 мм, разрушивший бетонный склад в оборонительном рве I форта. Несколько дальше видны заграждения из колючей проволоки и окопы.

Nr. 21.
Beschießung von Kovno
Kauno apšaudymas
Обстрел Каунаса

21.

Durtuvų kautynės tarp rusų ir vokiečių karių prie Kauno tvirtovės. Ypač aršios kautynės vyko ties Pypliais, Armaniškiais, Tirkliškais, Jonučiais prie II ir III fortų. 1915 m. rugpjūčio 8–16 d.

Bajonettkampf zwischen russischen und deutschen Soldaten bei der Festung Kaunas. Besonders wütende Kämpfe um die Forts 2. und 3. fanden bei Pypliai, Armaniškiai, Tirkliškiai, Jonučiai statt. 8.-16. August 1915.

Штыковой бой между русскими и немецкими солдатами возле Каунасской крепости. Особенно яростные битвы проходили под Пипляй, Арманишкляй, Тирклишкляй, Гюгучляй возле II и III фортвов. 8–16 августа 1915 г.

Nr. 22.

Kowno. Russ. Zwischenstellung an der Straße Mariampol

Kaunas. Tarpinės rusų pozicijos Marijampolės kelyje

Каунас. Переходные позиции русского войска на Мариямпольской дороге

Nr. 23.

Am Schlachtfeld bei Kowno

Mušio laukas prie Kauno

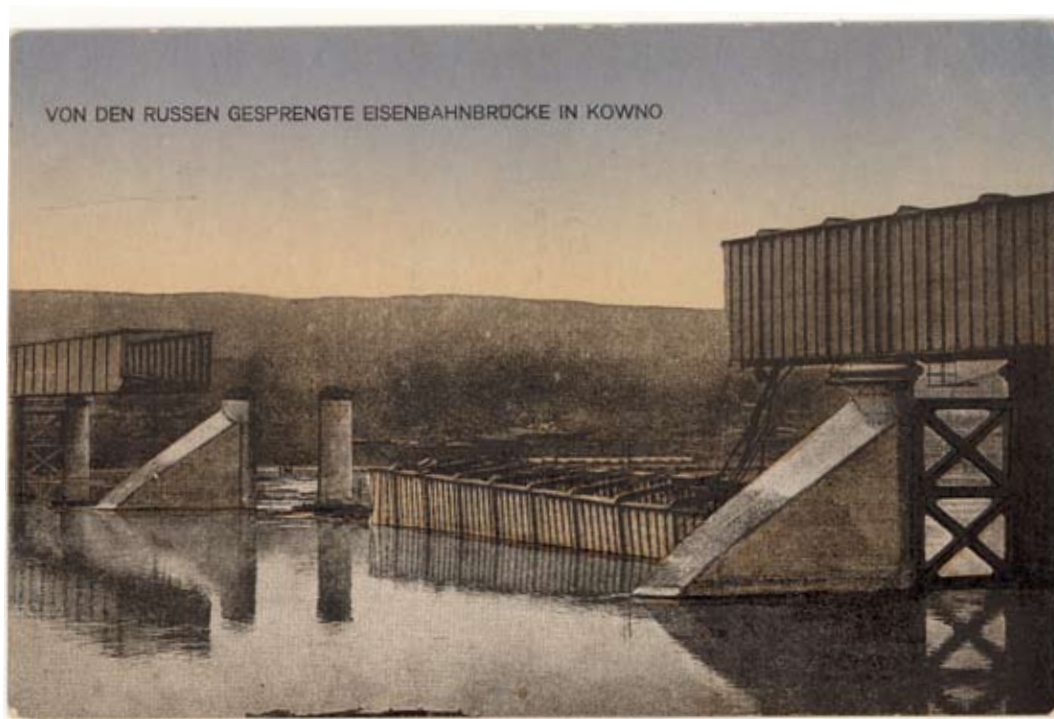
Поле боя возле Каунаса

22–23.

*Rusų karys, žuvęs Kauno tvirtovės mūšiuose.
1915 m. rugpjūčio 8–18 d.*

*In Kämpfen um die Festung Kaunas gefallener russischer
Soldat. 8.-18. August 1915.*

*Русский солдат, погибший в сражениях за Каунасскую
крепость. 8–18 августа 1915 г.*

Nr. 24.

Von den Russen gesprengte Eisenbahnbrücke in Kowno

Rusų susprogdintas Kauno geležinkelio tiltas

Взорванный русскими войсками Каунасский железнодорожный мост

Nr. 25.

Kowno. Die von den Russen gesprengte Eisenbahnbrücke

Kaunas. Rusų susprogdintas geležinkelio tiltas

Каунас. Взорванный русскими войсками железнодорожный мост

24–25.

Geležinkelio tiltas (kauniečių vadinamas Žalioju) per Nemuną. 1915 m. rugpjūčio 16 d. vėlai vakare atvykę štabo kpt. Stepanovo vadovaujami pionieriai parengė tiltą susprogdinti. Rugpjūčio 17-ąją, tarp 1 ir 2 val. nakties, tiltas, susidedantis iš keturių skirtingo ilgio (71 m ir 79 m) sekcijų, buvo susprogdintas. Po sprogdimo dvi vidurinės 79m ilgio sekcijos įkrito į Nemuną.

Eisenbahnbrücke über den Fluss Nemunas (von Stadtbewohnern „Grüne Brücke“ genannt). Am späten Abend vom 16. August 1915 haben Festungspioniere unter Führung des Stabskapitäns Stepanov die Brücke zur Vernichtung vorbereitet. Am 17. August, zwischen ein und zwei Uhr nachts wurde die aus vier unterschiedlich langen Teilen (71 m und 79 m) bestehende Brücke zur Explosion gebracht. Nach der Explosion sind zwei mittlere 79 m lange Teile im Fluss versunken.

Железнодорожный мост через Нямунас (называемый каунасцами Зеленым). Прибывшие поздним вечером 16 августа 1915 г. саперы под руководством штабскапитана Степанова подготовили мост ко взрыву. 17-го августа, примерно в 1-2 часа ночи, мост, состоявший из четырех секций различной длины (71 м и 79 м), был взорван. После взрыва две срединные секции длиной 79 м упали в Нямунас.

Nr. 26.

Das Automobil im Felde. Von den Russen mit Dynamit gesprengte Eisenbahnbrücke unweit Kowno

Automobilis mišio lauke. Dinamitu rusų susprogdintas geležinkelio tiltas netoli Kauno

Автомобиль на поле боя. Взорванный русскими при помощи динамита железнодорожный мост около Каунаса

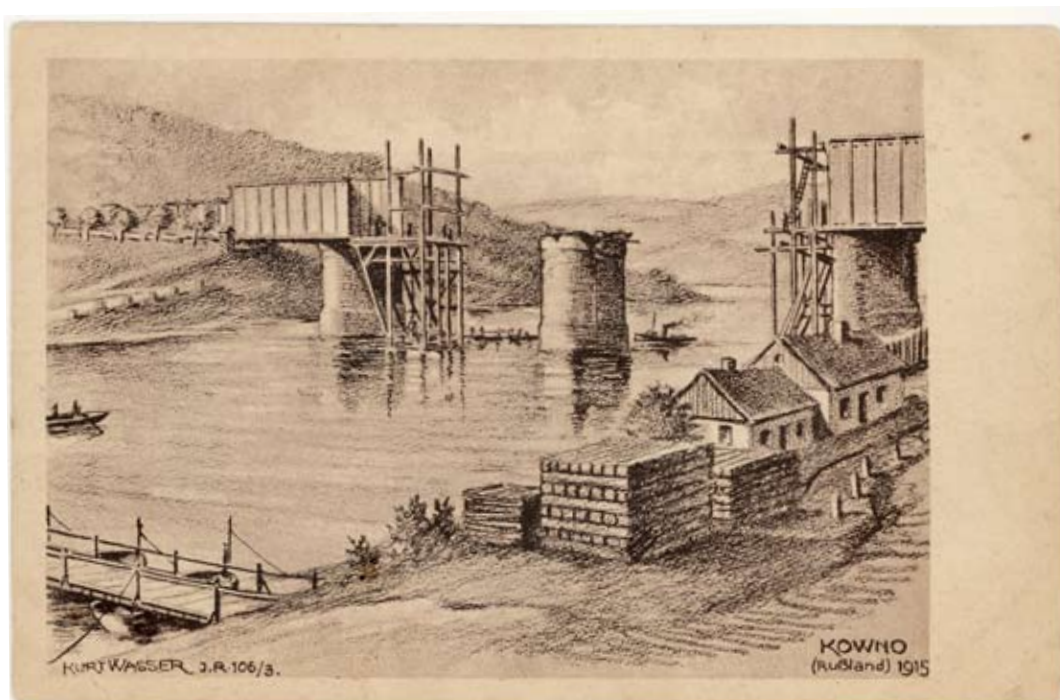
26.

Susprogdintas Kauno geležinkelio prietilis.

1915 m.

Gesprengte Brückenschanze der Kaunasser Eisenbahnbrücke, 1915.

ВзорванноепредмостьеКаунасскогожелезнодорожного моста. 1915 г.

Nr. 27.

Kurt Wasser. I. R. 106/3 Kowno. (Russland) 1915

Kurto Wasserio piešinys. 106 pėstininkų pulkas, 3 kuopa. Kaunas (Rusija), 1915 m.

Рисунок Курта Вассера. 3-я рота 106-го пехотного полка, Каунас (Россия), 1915 г.

27.

Atstatomas 1915 m. rusų įgulos kariuomenės su-sprogdintas tiltas per Nemuną, jungiantis Šančius su Freda. Vokiečiai tiltą atstatyti pradėjo 1915 m. lapkričio 26 d., o 1916 m. gruodžio 15 d. darbai buvo baigti.

Wiederaufbauarbeiten an der zwei Kaunasser Stadt-teile Šančiai und Freda verbindenden, von der russischen Besatzung zerstörten Nemunas-Brücke. Die Wiederaufbauarbeiten haben am 26. November 1915 begonnen und am 15. Dezember 1916 waren sie beendet.

Отстраивается разрушенный в 1915 г. гарнизонны-ми войсками русских мост через Нямунас, соединяю-щий Шанчай с Фредой. Отстройку моста немцы начали 26 ноября 1915 г., а 15 декабря 1916 г. ра-бота была завершена.

Nr. 28.

Kowno. 42 cm-Trichter mit Rissen im Betonmauerwerk

Kaunas. 42 cm išrausa ir betoninės sienos įtrūkiai

Каунас. Яма, вырытая снарядом 42-см, и трещины в стене

28.

Vokiečių 420 mm mortyros sviedinio, sprogsio forto kieme, padariniai.

Die Wirkung des deutschen im Fort explodierten 420 mm Mörserschosses.

Последствия 420-мм мортирного снаряда немцев, взорвавшегося во дворе форта.

Nr. 29.

Kowno – Granatloch an einem Fort

Kaunas. Granatos sprogimo pramušta skylė forto sienoje

Каунас. Пробойна от гранаты в стене форта

29.

Sprogusio sviedinio pažeistas forto betoninis statinys, apsaugantis išėjimą iš kareivinių į kiemą. 1915 m. rugpjūtis.

Durch Explosion beschädigtes Betonbauwerk eines Forts. Das Bauwerk hat den Kasernenausgang zum Hof geschützt. August 1915.

Поврежденное взрывом снаряда бетонное сооружение форта, предохраняющее выход из казармы во двор. Август 1915 г.

Nr. 30.

Kowno. Ein 42 cm-Volltreffer in der Kaserne von Fort II

Kaunas. 42 cm skeersmens pabūkle tiesioginis pataikymas į II forto kazematą

Каунас. Прямое попадание снаряда 42-см в каземат 2-го форта

30.

*Apgriautos II forto kareivinės sprogus vokiečių
420 mm mortyros sviediniui.*

*Vom explodierten 420 mm Mörsergeschoss zerstörte
Kaserne des Forts 2.*

*Казарма II форта, частично разрушенная взорва-
вшимся 420-мм mortarным снарядом немцев.*

Nr. 31.

Der Wasserweg auf der Memel von Tilsit nach Kowno. Der Abschiedsblick von Kowno, im Vordergrund 2 von den Russen versenkte Dampfer
 Vandens kelias Nemunu iš Tilžės į Kauną. Atsisveikinimo žvilgsnis į Kauną, pirmame plane du rusų nuskandinti garlaiviai
 Водный путь по Немунасу из Тильзит в Каунас. Прощальный взгляд на Каунас, на первом плане – два парохода, утопленные русскими

31.

Nuskandinti garlaiviai „Kometa“, „Ekspress“, „Kurjer“, „Planeta“, „Mars“ ties Nemuno ir Neris santaka. Vienus garlaivius tvirtovės įgula nuskandino laivų kelyje, kad puldami vokiečiai negalėtų įplaukti į tvirtovę, kiti nuskendo per mūšius pataikius sviediniais. 1915 m.

Versenkte Dampfer „Kometa“, „Ekspress“, „Kurjer“, „Planeta“, „Mars“ am Zusammenfluss von Nemunas und Neris. Einige Dampfer wurden von der Festungsbesatzung auf dem Wasserweg versenkt, damit die Deutschen die Festung auf dem Wasserweg nicht erreichen könnten, andere Dampfer sind 1915 durch Artilleriefire gesenkt.

Потопленные пароходы «Комета», «Экспресс», «Курьер», «Планета», «Марс» на месте слияния рек Немунас и Нерис. Одни пароходы были потоплены гарнизоном крепости на судоходном пути, чтобы наступающие немцы не смогли заплывать в крепость, другие утонули после повреждения снарядами во время боев в 1915 г.

Nr. 32.

Zerschossenes Wohnhaus bei Werk 3, Kowno Dasselbe nach der Wiederherstellung als Offizierswohnung, davor Denkmal aus 42er-Böden und russischen Ausbläsern.

Apšaudytas gyvenamasis namas prie gynybinio įtvirtinimo Nr. 3, Kaunas. Tas pats atstatytas namas, kuriame įrengti karininkų butai. Priekyje – paminklas iš gruntovimui skirto mišinio ir rusų armijos artilerijos sviedinių.

Разрушенный при обстреле жилой дом у оборонительного рубежа № 3, Каунас. Тот же восстановленный дом, в котором устроены квартиры для офицеров. Перед домом – памятник, сооруженный из смеси, предназначенной для заготовки грунта, и снарядов русского войска

Nr. 33.

Kowno. Werk II. Offiziersbaracke 2. Komp. Ers.-Battl. Inf.-Reg. No. 52

Kaunas. Gynybinis įtvirtinimas II, karininkų barakas

Каунас. Оборонительный рубеж II, офицерский барак

33.

52-ojo pėstininkų pulko (infanterijos regimento) pašauktinių pirmo bataliono 2-osios kuopos karininkų barakas.

*Offizierbaracke der 2. Kompanie des Ersatz-Bataillons
Infanterie-Regiment Nr. 52.*

Барак офицеров 2-й роты ополченцев первого батальона 52-го пехотного полка (режимент инфантерии).

Nr. 34.

Brandruine am Bahnhof in Kowno.

Po gaisro likę griuvęsiai prie Kauno geležinkelio stoties

Развалины возле Каунасской железнодорожной станции, оставшиеся после пожара

34.

Apgrautas ir sudegęs I. B. Volfo alaus daryklos centrinis pastatas. 1915 m. Dabar alaus darykla „Ragutis“.

Zerstörtes und abgebranntes Hauptgebäude der Brauerei von I. B. Wolf (heute die Brauerei „Ragutis“).

Частично разрушенное и сгоревшее центральное здание пивоваренного завода И. Б. Вольфа. 1915 г. В настоящее время – пивоваренный завод «Рэгутис».

KOWNO. Zerstörte Fabriken

Nr. 35.

*Kowno. Zerstörte Fabriken**Kaunas. Sugriauti fabrikai**Каунас. Разрушенные фабрики*

35.

Apgriauti ir sudeginti I. B. Volfo alaus daryklos centrinis ir pagalbiniai pastatai. Įmonės pastatai buvo sutelkti prie Malaja Gospitalnaja (Kleine Hospitalstrasse; dabar Kaunakiemio) gatvės. 1915 m., Kauno tvirtovę evakuojant, alaus darykla sudegė.

Zerstörte und abgebrannte Haupt- und Nebengebäude der Brauerei von I. B. Wolf. Die Gebäude der Brauerei befanden sich auf der Straße Malaja Gospitalnaja (Kleine Hospitalstraße, heute Kaunakiemio Straße). Die Brauerei ist 1915 verbrannt.

Частично разрушенные и сожженные центральное здание и подсобные строения пивоваренного завода И. Б. Вольфа. Здания предприятия были сконцентрированы вблизи улицы Малая Госпитальная (Kleine Hospitalstrasse; в настоящее время — улица Каунакемё). В 1915 г., во время эвакуации Каунасской крепости, пивоваренный завод сгорел.

Nr. 36.

Abgebrannte Häuser am Bahnhof in Kowno.

Sudegę namai prie Kauno geležinkelio stoties

Сгоревшие дома у Каунасской железнодорожной станции

36.

Sugriauti pastatai geležinkelio stoties rajone. Rajonas ypač stipriai nukentėjo nuo vokiečių artilerijos 1915 m. rugpjūčio 16–17 d.

Zerstörte Gebäude am Bahnhof. Am 16.-17. August 1915 hat deutsche Artillerie dem Stadtteil am Bahnhof besonders großen Schaden angerichtet.

Разрушенные здания в районе железнодорожной станции. Район особенно сильно пострадал от немецкой артиллерии 16–17 августа 1915 г.

Nr. 37.

Kowno. An den geplünderten Laden

Каунас. При аргогтї parduotuvių

Каунас. У ограбленных магазинов

37.

Rusių dezertyrai ir miestiečiai plėšė miesto sandėlius ir parduotuves. Publicistas Juozas Daugėla savo atsiminimuose yra paminėjęs, kad vyrai daugiausia plėšikavo gėrimų, alaus, o moterys – medžiagų, batų, kosmetikos parduotuvėse ir sandėliuose. Moterims padėjo ilgi sijonai. Pasikeldavo juos aukščiau kelių, prisikraudavo prekių ir bėgdavo namo. Po kelių tokių „reisių“ joms gėrybių jau pakakdavo.

Russische Deserteure und Stadtbewohner plünderten Lager und Läden. Der Publizist Juozas Daugėla hat in seinen Erinnerungen erwähnt, dass Männer raubten meistens in den Getränke- oder Bierläden, und Frauen in den Textilien-, Schuh-, Kosmetikgeschäften. Die geplünderten Gegenstände mit nach Hause zu bringen halfen den Frauen ihre langen Röcke. Sie hoben ihre Röcke etwas an, legten dorthin geplünderte Waren und liefen schnell nach Hause. Die Frauen brauchten nur ein paar Male zurück ins Geschäft zu kommen, sich wieder nötige Sachen auszusuchen, mitzunehmen und ihr Zuhause erfolgreich zu erreichen. Nach ein paar Besuchen in einem Geschäft reicherten geplünderte Gegenstände eine Zeit lang.

Русские дезертиры и горожане грабили городские склады и магазины. Публицист Юозас Даугėла в своих воспоминаниях упоминал о том, что мужчины в основном занимались грабежом винно-водочных и пивных магазинов, а женщины грабили магазины и склады тканей, обуви, косметических товаров. Женщинам помогали длинные юбки. Они поднимали их выше колен, загружались товаром и бегом домой. После нескольких таких «рейсов» им уже хватало добра.

№ 38.

Die Pontonbrücke über den Njemen in Kowno.

Pontoninis tiltas per Nemuną Kaune

Понтонный мост через Немунас в Каунасе

Nr. 39.

Deutsche Truppen passieren die neuerbaute Pontonbrücke über den Njemen bei der Festung Kowno

Vokiečių būriai atstatytu pontoniniu tiltu keliai per Nemuną prie Kauno tvirtovės

Немецкие отряды переправляются через pontонный мост на реке Нямунас возле Каунасской крепости

38–39.

Vokiečių pontoninis tiltas, nutiestas per Nemuną iš Žemutinės Fredos į Šančius. Vokiečiai pirmuosis pontoninius tiltus nutiesė vykstant mūšiams Kaune. 1915 m. rugpjūčio 17 d.

Die von den Deutschen gebaute Pontonbrücke über den Fluss Nemunas vom Stadteil Žemutinė Freda zu dem auf dem anderen Ufer liegenden Stadteil Šančiai. Ihre ersten Pontonbrücken haben die Deutschen während der Kämpfe in Kaunas gebaut. 17. August 1915.

Немецкий pontонный мост, сооруженный через Нямунас из Нижней Фреды в Шанчяй. Первые pontонные мосты были построены немцами, когда проходили сражения в Каунасе. 17 августа 1915 г.

Nr. 40.

Die eisernen Gitter der Umwallung in Kowno

Geležinė tvora aplink Kauną

Железный забор вокруг Каунаса

40.

Trijų eilių metalinė tvora, supusi Kauno miestą. Karo metu pro tvoros vartus į miestą buvo galima įeiti arba išeiti tik su leidimais. Tvorą pradėta statyti 1898 m., baigta 1904 m. Prie vienu tokių vartų stovi vokiečių sargyba. 1915 m.

Der dreireihige eiserne Gitterzaun der Umwallung von Kaunas. In der Kriegszeit durfte man in die Stadt nur durch ein Tor gelangen, aber dazu musste man eine Genehmigung haben. Die Bauarbeiten von dem Zaun dauerten von 1898 bis 1904. An einem von mehreren solchen Stadttoren ist ein Posten zu sehen. 1915.

Металлический забор в три ряда, окружавший город Каунас. Во время войны через ворота в заборе можно было заходить в город или выходить из него только при наличии разрешения. Строительство забора началось в 1898 г., завершено в 1904 г. У одних из таких ворот стоит немецкая стража. 1915 г.

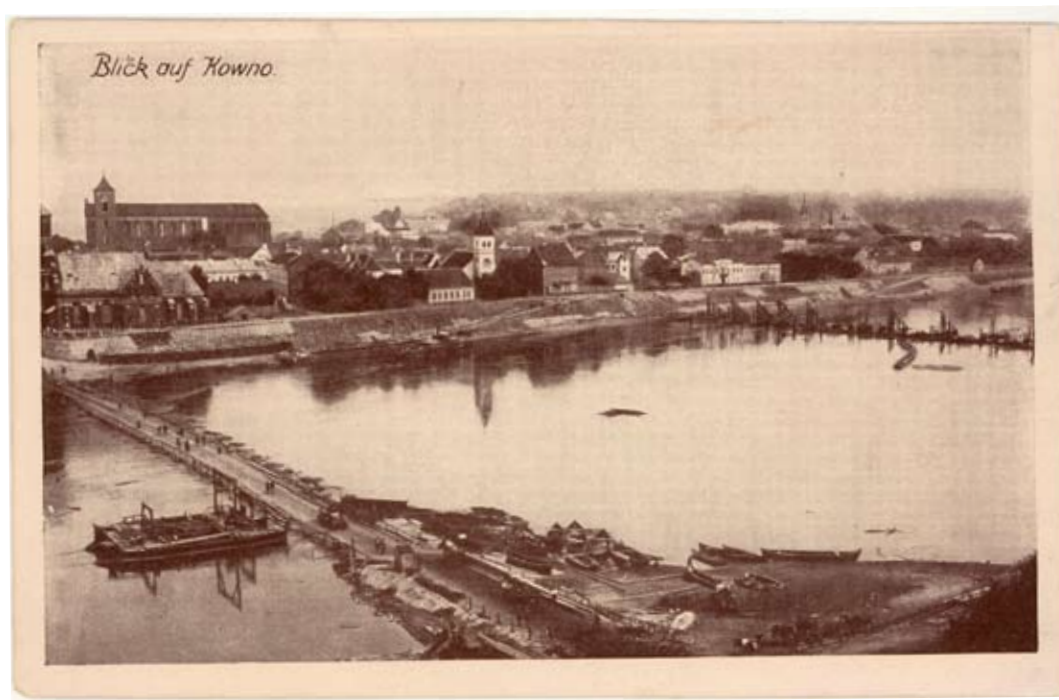
Nr. 41.
Kowno. An der Njemen Notbrücke
Kaunas. Prie laikino tilto per Nemuną
Каунас. У временного моста через Нямунас

41.

Vokiečių kariniai daliniai keliasi iš Aleksoto per Nemuną pontoniniu tiltu. 1915 m. rugpjūtis.

Deutsche Truppen ziehen über die Pontonbrücke aus Aleksotas. August 1915.

Немецкие военные подразделения переправляются через Нямунас по понтонному мосту из Алексотаса. Август 1915 г.

Nr. 42.
 Blick auf Kowno
 Žvilgsnis į Kauną
 Взгляд на Каунас

42.

Vokiečių naujasis pontoninis tiltas, nutiestas ant buvusio rusų pontoninio tilto likučių. 1915 m. naktį iš rugpjūčio 16 d. į 17 d. tvirtovės pionieriai savojo tilto visiškai nesusprogdino.

Die neue Pontonbrücke wurde von Deutschen auf den Resten der alten von Russen gebauten Pontonbrücke gebaut. In der Nacht vom 16. auf den 17. August 1915 haben die Festungspioniere ihre Brücke nicht völlig zerstört.

Новый pontонный мост, проложенный немцами на остатках бывшего, построенного русскими pontонного моста. Ночью с 16 на 17 августа 1915 г. саперы крепости свой мост взорвали не полностью.

Nr. 43.
Die Notbrücke über den Njemen.
Laikinas tiltas per Nemuną
Временный мост через Нямунас

43.

*Vokiečių automobiliai ir gurguolės iš Aleksoto
pusės važiuoja pontoniniu tiltu per Nemuną.*
Deutsche Autos und deutscher Tross ziehen von Aleksot-
as über die Pontonbrücke.
Немецкие автомобили и обозы движутся со стороны
Алексотаса по понтонному мосту через Нямунас.

Nr. 44.

Stimmungsbild in Kowno.

Nuotaikos Kaune

Настроения в Каунасе

44.

Vokiečių gurguolė važiuoja Paradių (Paradeplatz; dabar Rotušės) aikštę.

Deutscher Tross zieht über den Paradeplatz (heute Rotušės Platz / Rathausplatz).

Немецкий обоз движется по Парадной площади (Paradeplatz; в настоящее время – Ратушная площадь).

Nr. 45.
Strassenbild in Kowno
Kaunas. Miesto gatvė
Каунас. Городская улица

45.

Vokiečių dalinių judėjimas Vilniaus gatve ties sankirta su M. Daukšos gatve.

Deutsche Truppen ziehen auf der Vilniaus Straße an der Kreuzungsstelle mit M. Daukšos Straße.

Движение немецких подразделений на перекрестке улиц Вильняус и М. Даукшос.

№ 46.

468. Kowno – Beim Einzug der deutschen Truppen

468. Vokiečių grupės įėjimas į Kauną

468. Немецкие подразделения вступают в Каунас

46.

Vokiečių kariuomenės gurguolės ir dviratininkai važiuoja Kauno senamiesčiu. 1915 m. rugpjūtis. Dabar – Vilniaus gatvė ties sankirta su M. Daukšos gatve.

Deutscher Tross und Radfahrer in der Altstadt von Kaunas. August 1915. Heute ist das Vilniaus Straße Ecke M. Daukšos Straße.

Обозы и велосипедисты немецкого войска едут по Старому городу Каунаса. Август 1915 г. В настоящее время – улица Вильнюс вблизи места пересечения с улицей М. Даукшос.

№ 47.
 Stimmungsbild aus der Festung Kowno.
 Nuotaikos Kauno tvirtovėje
 Настроения в Каунасской крепости

47.

Vokiečių gurguolė Vilniaus (Wilnerstrasse) gatvėje.
 Deutscher Tross auf der Vilniaus Straße (Wilnerstraße).
 Немецкий обоз на улице Вильнюс (Wilnerstrasse).

Nr. 48.

Vom östlichen Kriegsschauplatz. Kowno. Die Nagel- und Schraubenfabrik (Tüllmann & Co.), deren Verlegung ins Innere Rußlands vorbereitet, aber nicht mehr durchgeführt werden konnte

Iš karo veiksmų vietos rytuose. Kaunas. Vinių ir varžtų gamykla (Tüllmann & Co.), kurią buvo ruošiamasi perkelti į Rusijos teritoriją, bet to nebuvo padaryta

С места военных действий на востоке. Каунас. Завод по производству гвоздей и болтов (Tüllmann & Co.), который собираются перенести на территорию России, но это не было сделано

48.

Brolių Tilmansų metalo fabriko gamybiniai pastatai Griunvaldo gatvėje. Fabrikas gamino vielą ir vinius.

Metallfabrik von Gebrüdern Tüllmann, Fabrikgebäude auf der Griunvaldo Straße. Hier wurden Nägel und Draht erzeugt.

Производственные здания металлзавода братьев Тильмансов на улице Грюнвальдо. На фабрике производили проволоку и гвозди.

Nr. 49.

Die Nägelfabrik von Tüllmann in Kowno, welche die Russen ausräumen wollten
 Tüllmanno vinių fabrikas, kuri rusai norėjo panaikinti
 Фабрика гвоздей Тюльмана в Каунасе, которую русские хотели уничтожить

49.

Vokiečių kareivis veda grupę rusų karo belaisvių prie vieno iš Tilmansų fabriko korpusų. (Dabar išlikęs sienos fragmentas prekybos ir pramogų centro „Akropolis“ komplekse.)

Ein deutscher Soldat führt russische Kriegsgefangene zu einem Block der Nägel-Fabrik von Tüllmann. (Jetzt kann man Fragmente der erhaltenen Fabrikmauer im Einkaufs- und Erholungszentrum „Akropolis“ sehen).

Немецкий солдат ведет группу русских военнопленных к одному из корпусов фабрики Тильмансов. (Сохранившийся фрагмент стены можно увидеть в комплексе торгово-развлекательного центра «Акropolis».)

Nr. 50.

Rasten eines russischen Verwundetentransports vor der Festung Kowno

Rusų kariuomenės sužeistųjų poilsio pertraukėlė pakeliui į Kauno karinę tvirtovę

Минутка отдыха раненых воинов русского войска по пути в Каунасскую военную крепость

50.

Tvirtovės įgulos kariai (tarp kurių daug sužeistųjų), patekę vokiečiams į nelaisvę.

Die von den Deutschen verhaftete Besatzung der Festung Kaunas (darunter auch viele Verletzte).

Бойцы гарнизона крепости (среди которых много раненых), попавшие в плен к немцам.

Nr. 51.

Abtransport der in Kowno gefangenen Russen

Išvežami Kaune suimti rusai

Отправление арестованных в Каунасе русских военнопленных

51.

Kauno tvirtovės įgulos karių belaisvių kolona. Vokiečiams į nelaisvę pateko apie 20000 tvirtovės įgulos karių.

Kolonne der Kriegsgefangenen – Soldaten der Kaunasser Festungsbesatzung. Die Deutschen haben etwa 20000 Soldaten der Besatzung gefangen genommen.

Колонна пленных бойцов гарнизона Каунасской крепости. В плен к немцам попало около 20000 солдат гарнизона крепости.

Nr. 52.
 Ehrenfriedhof in Kovno.
 Kauno memorialinės karių kapinės
 Каунасское военное мемориальное кладбище

52.

Tvirtovės įgula neteko apie 25000 karių (8000 žuvusiųjų ir 17000 sužeistųjų). Vokiečių sargybinių prižiūrimi, rusų karo belaisviai laidoja savo bendražygi kapinėse šalia Michailovskij prospekto (dabar Vytauto pr., Ramybės parkas). 1915 m.

Die Besatzung der Festung hat ungefähr 25000 Soldaten verloren (8000 sind gefallen und 17000 wurden verwundet). Unter Aufsicht der deutschen Wächter begraben russische Kriegsgefangenen ihren Kampfgenossen im Friedhof auf dem Michailovskij Prospekt (heute Vytauto Prospekt, Ramybės Park), 1915.

Потери гарнизона крепости составили около 25000 солдат (8000 погибших и 17000 раненых). Под надзором немецкой стражи русские военнопленные хоронят своего соратника на кладбище возле Михайловского проспекта (в настоящее время — пр-т Вытаута, парк Рамыбес (Спокойствия)). 1915 г.

Nr. 53.

Kowno Ehrenfriedhof

Kaunas. Memorialinės karių kapinės

Kaunas. Мемориальное военное кладбище

53.

Vokiečių karių, žuvusių puolant Kauno tvirtovę, kapai greta Michailovskij (dabar Vytauto) prospekto. Miesto kapinių teritorija buvo išskirstyta stačiatikiams, katalikams, evangelikams liuteronams (vokiečiams) ir musulmonams. 1915 m. evangelikų liuteronų kapinėse netilpo Pirmojo pasaulinio karo aukos. Dalis žuvusių vokiečių karių buvo palaidota musulmonų ir katalikų kapinėse. 1916 m. pastatytas lauko akmenų paminklas, kapai pažymėti betoniniais kryželiais. Manoma, kad tvirtovės puolimo metu vokiečių nuostoliai galėjo būti apie 10000 sužeistų, nukautų, dingusių be žinios ir paimtų į nelaisvę karių.

Friedhof der beim Sturm der Festung gefallenen deutschen Soldaten am Michailovskij Prospekt (heute Vytautas Prospekt). Das Gelände des Stadtfriedhofes teilen Orthodoxen, Katholiken, Evangeliker - Lutheraner (Deutsche) und Muslime. 1915 gab es für Opfer des 1. Weltkrieges im Friedhof von Evangeliker - Lutheraner keinen Platz mehr. Die gefallenen deutschen Soldaten hat man dann im Friedhof von Muslimen und Katholiken begraben. 1916 wurde auf dem Friedhof ein Denkmal aus Feldsteinen gebaut, Gräber wurden mit Betonkreuzen gekennzeichnet. Man ist der Meinung, dass es während des Kampfes um die Festung Kannas etwa 10000 Soldaten auf deutscher Seite gefallen, verwundet, vermisst oder verhaftet sind.

Могилы немецких солдат, погибших во время наступления на Каунасскую крепость, возле Михайловского проспекта (в настоящее время – проспект Витавто). Территория городского кладбища была разбита на участки для православных, католиков, евангеликов лютеран (немцев) и мусульман. В 1915 г. на кладбище евангеликов лютеран не помещались жертвы Первой мировой войны. Часть погибших немецких солдат были похоронены на участках мусульманского и католического кладбища. В 1916 г. сооружен памятник из полевых камней, могилы обозначены небольшими бетонными крестами. Предполагается, что потери немцев при штурме крепости могли составить около 10000 раненых, убитых, пропавших без вести и взятых в плен солдат.

Nr. 54.

Rastende Kavallerie am Bahnhof in Kowno

Kavalerijos poilsio pertraukėlė prie Kauno geležinkelio stoties

Короткий отдых кавалеристов возле Каунасской железнодорожной станции

54.

Vokiečių kavalerijos daliniai prie Kauno geležinkelio stoties.

Deutsche Kavallerietruppen am Bahnhof in Kaunas.

Подразделения немецкой кавалерии возле Каунасской железнодорожной станции.

Nr. 55.

Leben und Treiben auf dem Bahnhof

Geležinkelio stotyje verda gyvenimas

Жизнь, кипиющая на железнодорожной станции

55.

Kauno tvirtovės karinė geležinkelio stotis. Vokiečiai iškrauna karinį ešeloną. Kauno tvirtovė įsirengė atskirą karinę geležinkelio stotį kairiajame Nemuno krante. Tiltas jungė ją su keleivių stotimi. Kai kurie šio pastatų komplekso statiniai, nors ir smarkiai pakeisti, tebėra išlikę.

Militärbahnhof der Festung Kaunas. Die Deutschen laden einen Militärzug aus. In der Festung Kaunas wurde ein spezieller Militärbahnhof am linken Ufer des Flusses Nemunas gebaut. Den Militärbahnhof und den Passagierbahnhof hat eine Brücke verbunden. Einige im Laufe der Jahre geänderte Bauten von der Gebäudegruppe am Bahnhof sind bis zu heutigen Tagen geblieben.

Военная железнодорожная станция Каунасской крепости. Немцы разгружают военный эшелон. В Каунасской крепости была сооружена отдельная военная железнодорожная станция на левом берегу Немана. Мостом она соединялась с пассажирским вокзалом. Некоторые строения данного комплекса зданий, хотя и сильно видоизмененные, сохранились до сих пор.

Nr. 56.

Kaunas. Der Bahnhof nach der Einnahme von Kowno

Geležinkelio stotis užėmus Kauną

Железнодорожная станция после захвата Каунаса

468. Von den Russen zum Abtransport vorbereitete Geschütze auf dem Bahnhof der Festung Kowno, im Hintergrund das eingetroffene deutsche Militär

Nr. 57.

469. Von den Russen zum Abtransport vorbereitete Geschütze auf dem Bahnhof der Festung Kowno, im Hintergrund das eingetroffene deutsche Militär

469. Kowno tvirtovės geležinkelio stotyje rusų paruošti išgabenti pabūklai, antrame plane – atvykęsi vokiečių kariuomenė

469. Приготовленные русскими для отправки с железнодорожной станции Каунасской крепости орудие, на втором плане – прибывшее немецкое войско

Nr. 58.

Am Bahnhof in Kovno

Prie Kauno geležinkelio stoties

У Каунасской железнодорожной станции

56–57–58.

Tvirtovės įgulos palikti artilerijos pabūklai Michailovskij (dabar Vytauto) prospekte. Toliau, prie geležinkelio stoties, – vokiečių gurguolės ir autotransportas. 1915 m.

Von der Festungsbesatzung verlassene Geschütze auf dem Michailovskij (heute Vytauto) Prospekt. Etwas weiter am Bahnhof sind deutscher Tross und Verkehrsmittel zu sehen. 1915.

Брошенные гарнизоном крепости артиллерийские орудия на Михайловском проспекте (в настоящее время – проспект Витавто). Дальше, возле железнодорожной станции, – немецкие обозы и автотранспорт. 1915 г.

Nr. 59.

Kowno: Erbeutete Geschütze

Kaunas: trofėjiniai pabūklai

Каунас: трофейное орудие

59.

Besitruaikiančios iš tvirtovės įgulos palikti lengvosios artilerijos pabūklai Michailovskij (Deutscher Ringstrasse; dabar Vytauto) prospekte. 1915 m. rugpjūčio 18 d.

Von zurückziehender Festungsbesatzung verlassene Geschütze der leichten Artillerie auf dem Michailovskij Prospekt (Deutsche Ringstraße, heute Vytautas Prospekt). 18. August 1915.

Орудия легкой артиллерии, брошенные отступающим из крепости гарнизоном на Михайловском проспекте (Deutscher Ringstrasse; в настоящее время – проспект Витаяно). 18 августа 1915 г.

Nr. 60.

Am Bahnhof in Kowno

Kauno geležinkelio stotyje

В Каунасской железнодорожной станции

60.

Geležinkelio stoties kompleksą sudarė administracijos ir keleivių salių pastatas, garvežių depas, remonto dirbtuvės, įvairūs sandėliai, tunelis ir metalinis tiltas per Nemuną. Kauno geležinkelio stotis atitiko XIX a. atsiradusį stoties kaip miesto vartų įvaizdį. Pagal miesto rangą priklausė II klasei (I klasės stotis turėjo Maskva, Sankt Peterburgas, Odesa).

Zu der Gruppe der Bahnhofsgebäuden gehörten ein Empfangsgebäude, ein Gebäude mit Wartebällen, ein Lokomotivdepot, eine Werkstatt, verschiedene Lager, ein Tunnel und die eiserne Brücke über den Fluss Nemunas. Der Bahnhof von Kaunas entsprach damals dem im 19. Jahrhundert entstandenen Image eines Stadtores. Gemäß dem Stadtrang gehörte der damalige Bahnhof Kaunas der Bahnhofsklasse 2 (vgl. der Bahnhofsklasse 1 gehörten Bahnhöfe von Moskau, Sankt Petersburg, Odessa).

Комплекс железнодорожного вокзала состоял из административного здания и пассажирских залов, паровозного депо, ремонтной мастерской, различных складов, тоннеля и металлического моста через Немунас. Каунасский железнодорожный вокзал соответствовал образу ворот города, сформировавшемуся в XIX веке. Согласно рангу города он относился ко II классу (вокзалы I класса были в Москве, Санкт-Петербурге, Одессе).

Nr. 61.

Wie es in der Vorhalle des Bahnhofsgebäudes in der Festung Kowno nach Eintreffen der deutschen Truppen aussah.

Taip atrodė Kauno tvirtovės geležinkelio stoties laukiamoji salė atvykus vokiečių daliniams

Так выглядел железнодорожный вокзал Каунасской крепости после прибытия немецких подразделений

61.

Kauno tvirtovės įgulos skubaus atsitraukimo padariniai geležinkelio stoties centrinėje salėje. (Matyti šiukšlėmis ir sulaužytais daiktais užversta salė.) 1915 m.

Folgen des raschen Rückzuges Kaunasser Festungsbesatzung in einer Wartehalle des Bahnhofs. (Am Boden sind Reste vom zerbrochenen Möbel und Müll zu sehen.) 1915.

Последствия успешного отступления гарнизона Каунасской крепости в центральном зале железнодорожного вокзала. (Виден мусором и заваленный сломанными вещами зал.) 1915 г.

Nr. 62.
Stimmungsbild in Kowno
Nuotaikos Kaune
Настроения в Каунасе

62

Vokiečių artilerijos baterija Nikolajevskij prospekte (dabar Laisvės al.). 1915 m. rugpjūtis.

Deutsche Artilleriebatterie auf dem Nikolajevskij Prospekt (heute Laisvės Allee). August, 1915.

Батарея немецкой артиллерии на Николаевском проспекте (в настоящее время — аллея Лайсвес). Августа 1915 г.

Nr. 63.

Deutscher Appell vor der Peter-Paul Kathedrale in Kowno

Vokiečių patikrinimo rikiuotė priešais Petro ir Povilo katedrą Kaune

Стреловая переключка немецких воинов напротив собора святых Петра и Павла в Каунасе

Nr. 64.

Vom östlichen Kriegsschauplatz, Kowno. Kolonne vor der Peter-Paul Kathedrale

Iš karo veiksmų vietos rytuose. Kaunas. Kolona priešais Petro ir Povilo katedrą

С места военных действий на востоке. Колонна напротив собора святых Петра и Павла

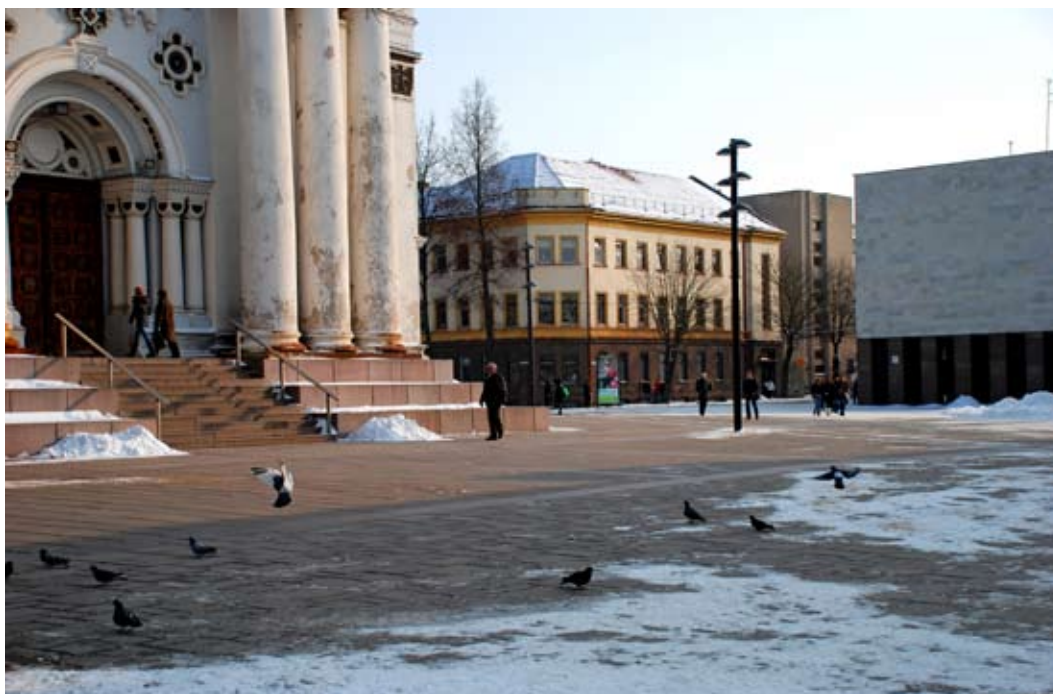

Nr. 65.

Deutscher Appell vor der Peter-Paul Kathedrale in Kowno

Vokiečių patikrinimo rikiuotė priešais Petro ir Povilo katedrą Kaune

Стреловая переключка немецких воинов напротив собора святых Петра и Павла в Каунасе

63–64–65.

Sobornaja (Wienerplatz) aikštėje prie Šv. Petro ir Povilo soboro – vokičių karinio dalinio rikiuotė. 1915 m. Dabar Nepriklausomybės aikštė. Šv. arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčia. Pastatyta 1891–1895 m.

Zum Appell angetretener Truppenteil der deutschen Armee vor der orthodoxen Kirche St. Peter und Paul (Sobor, gebaut 1891–1895) auf dem Platz Sobornaja (Wienerplatz) in Kaunas. Heute heißt der Platz Nepriklausomybės (Unabhängigkeitsplatz) und die Kirche trägt den Namen des Heiligen Erzengels Michael, sie hat auch einen zweiten Namen und heißt noch Garnisonkirche.

На Соборной (Wienerplatz) площади возле собора святых Петра и Павла – строй немецкого военного подразделения. 1915 г. В настоящее время - площадь Неприкlausомибес (Независимости). Костел св. архангела Миколаса (Михаила) (Гарнизонный костел). Построен в 1891–1895 г.г.

Nr. 66.
 Stimmungsbild in Kowno
 Nuotaikos Kaune
 Настроения в Каунасе

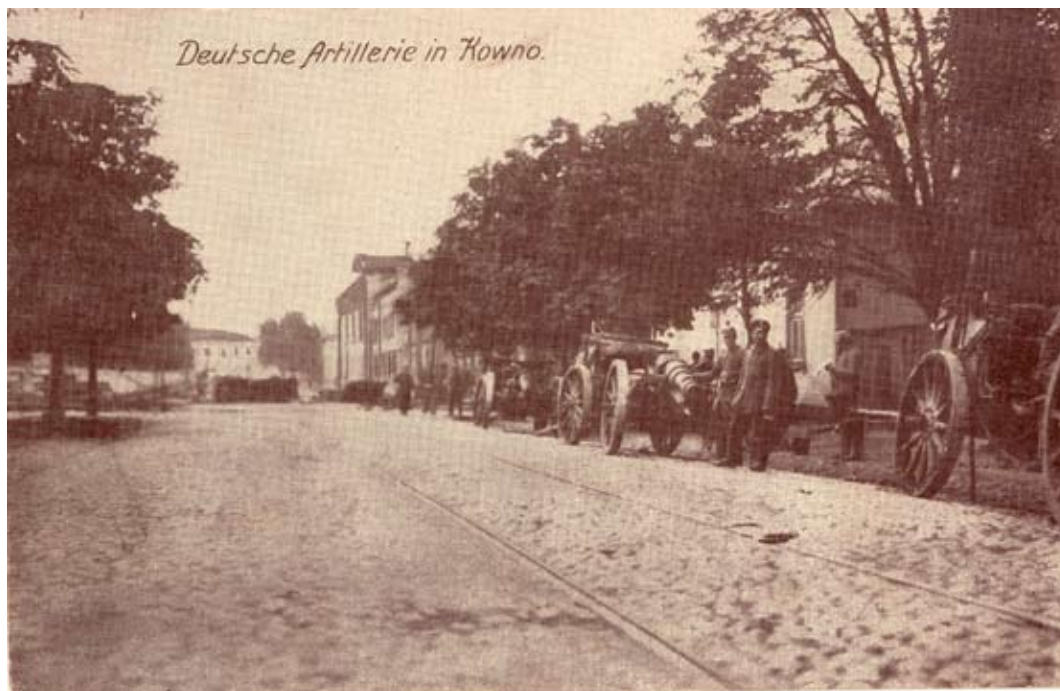
66.

Vokiečių artilerijos dalinys aikštėje prie Šv. Petro ir Povilo soboro. 1915 m. rugpjūtis. Priešais – 1897 m. pastatytas pirmos klasės Centrinis viešbutis, priklausęs teismo valdininko žmonai Anai Press (Onai Presienė). Dabar Nepriklausomybės a. 13 / Laisvės al. 21.

Deutsche Artillerietruppe auf dem Platz an der orthodoxen Kirche (Sobor) St. Peter und Paul. August 1915. Im Hintergrund sieht man das 1897 gebaute Zentralhotel der ersten Klasse, das damals Anna Press (Ona Presienė), der Frau eines Gerichtsbeamten gehörte. Heute ist das Nepriklausomybės Platz 13 Ecke Laisvės Allee 21.

Подразделение немецкой артиллерии на площади возле собора св. Петра и Павла. Август 1915 г. Напротив – построенная в 1897 г. Центральная гостиница первого класса, принадлежавшая жене судебного чиновника Анне Пресс (Она Пресене). В настоящее время – пл. Независимости) д. 13 / аллея Лайсвės д. 21.

Nr. 67.

Deutsche Artillerie in Kowno

Vokiečių artilerija Kaune

Немецкая артиллерия в Каунасе

67.

Vokiečių artilerija Kijevskaja (Ludendorfstrosse, dabar Gedimino) gatvėje. Akmenimis grįstoje gatvėje matyti „konkės“ bėgiai. 1915 m. rugpjūtis.

Deutsche Artillerie auf der Straße Kijevskaja (Ludendorfstrosse, heute Gedimino Straße). Im Pflaster der Straße sind Pferdebahngleise zu sehen. August 1915.

Немецкая артиллерия на Киевской улице (Ludendorfstrosse, в настоящее время – улица Гедимина). Видны рельсы конки, уложенные в булыжную мостовую. Август 1915 г.

Alpen: Forst M. Hepp Zug
 Chuzg Mann. Dial. Nr 63
 Füllzug Nr 6. 14. Mai 1919

Liebe Raimund!
 Ich bin nun daheim
 in der Küche bekommen
 und bald in Urlaub
 kommen will. Da mich
 ein gewisser Herr
 haben. Ich bin nun auf
 mich und Glück, das
 bald bei dir ist. Keine
 mit dir Mann in
 der Ostal.

Feldpostkarte

Wohlfeld

Herrn

Raimund Hepp

Birmfeld

Post: Wetzhausen

Bayern Unterfranken

D. Feldpost
74.5.17.45 N

ST. 1919

ZUM GLOBIA-VIKTORIA ALBUM
 Sammel- u. Nachschlagewerk des
 Völkerverkehrs

Victoria Victoria

Nr. 68.

68.

Karo lauko atvirukas

Siuntėjas: [žodis neiškaitomas] M. Hepp Inž.

Užfrontės artilerijos transporto kolona Nr. 63 [žodis neiškaitomas]

Karo lauko paštas 166, 1917 m. gegužės 14 d.

p. Raimundui Heppui

Birnfeld (Birnfeldas)

Wetzhausen (Vechauzeno) paštas

Bavarija, Žemutinė Frankonija

Mielas Raimundai,

nuo tavo berniuko gavau atviruką, kuriame jis rašo, kad netrukus norės grįžti atostogų. Tu tikrai tuo labai džiaugiesi. Aš taip pat džiaugiuosi ir linkiu jam daug laimės ir kad jis greičiau būtų pas jus. Linkėjimai tau, mamai ir sesutėms.

Tavo dėdė M.

Feldpostkarte

Absender: [unlesbares Wort] M. Hepp Ing.

Etappen Mun. Kol. Nr. 63 [unlesbares Wort]

Feldpost 166 14. Mai 1917

Wohlgeboren

Herrn

Raimund Hepp

Birnfeld

Post: Wetzhausen

Bayern Unterfranken

Lieber Raimund,

habe von Deinem Jungen eine Karte bekommen. Dass er bald in Urlaub kommen will. Da wirst Du gewiss eine große Freude haben. Ich frene mich auch und wünsche ihm viel Glück, dass er bald bei Euch ist. Viele Grüße an Dir, an Mama und Geschwister.

Dein Onkel M.

Atkrytka polevoj pochtys

Otpravitelj: [slovo nefrazborchivo] Inž. M. Hepp

Tyl'naya artillerijskaja transportnaja kolonna № 63 [slovo nefrazborchivo]

Polevaja pošta 166 14. maj 1917 goda

Г-ну Раймунду Хепу

Бирнфельд

Почта Ветцхаузен (Веххаузен)

Бавария, Нижняя Франкония

Дорогой Раймунд,

получил открытку твоего мальчика, где он пишет, что желает в скором времени вернуться на отпуск. Ты точно будешь этому рад. Мне это тоже доставит радость, и я желаю ему много счастья, а также скорее быть среди вас. С пожеланиями тебе, маме и сестричкам.

Твой дядя М.

Nr. 69.

Eine russische Stellung vor Kowno

Rusų pozicijos prie Kauno

Позиции русского войска у Каунаса

69.

Vokiečių karininkas apžiūri rusų paliktą 76,2 mm 1909 m. modelio priešturtinę patranką. Kairiau matyti forto užnugarinė pusė. 1915 m.

Ein deutscher Offizier betrachtet die von den Russen verlassene 76,2 mm Sturmabwehrkanone vom Baujahr 1909. Links ist die Rückseite des Forts zu sehen.

Немецкий офицер осматривает оставленную русскими противотурмовую пушку 76,2-мм модели 1909 года. Левее видна тыльная сторона фронта. 1915 г.

461. Zusammengeschossene russische Geschütze in Kowno.

Nr. 70.

461. Zusammengeschossene russische Geschütze in Kowno

461. Apgadintas rusų pabūklas Kaune

461. Поврежденное во время обстрела русское орудие в Каунасе

70.

I forte vokiečių vyresnieji karininkai apžiūri sudaužytą prieššturminį pabūklą. 1915 m. rugpjūčio 18–20 d.

Deutsche Oberoffiziere betrachten die zerstörte Sturmabwehrkanone im Fort. 1. 18.-20. August, 1915

Старшие офицеры немцев на I форту осматривают разбитое противотурмовое орудие. 18–20 августа 1915 г.

Nr. 71.

Erbeutete Geschütze in Kowno

Trofėjiniai pabūklai Kaune

Трофейное орудие в Каунае

71.

Tvirtovės artilerijos pabūklai – vokiečių trofėjus. 1915 m. vokiečiai užėmė Kauno tvirtovę, kurioje buvo 1358 įvairaus kalibro artilerijos pabūklai.

Von den deutschen Truppen erbeutete Artilleriegeschütze der Festung. 1915 ist den Deutschen die Festung Kaunas zusammen mit 1358 Stück Geschütze verschiedener Kaliber zugefallen.

Артиллерийские орудия крепости – трофей немцев. В 1915 году Каунасская крепость досталась немцам вместе с 1358 единицами артиллерийского орудия различного калибра.

Nr. 72.

Fort 7 der Festung Kowno

Kauno tvirtovės VII fortas

7-ū форм Каунасской крепости

72.

Vokiečių užimtas VII fortas. 1915 m. rugpjūčio 17 d. Priešais – užnugario kaponierius ir vartai į forto kiemą. Fortas pradėtas statyti 1884 m., baigtas 1889 m. Ginkluotę sudarė 44 artilerijos pabūklai.

Das von den Deutschen eingenommene Fort 7., 17. August 1915. Vorne betonierte Grabenstrieche in der Kehle des Forts und der Zugang zum Fort durch ein Tor. Mit den Bauarbeiten des Forts 7. hat man 1884 angefangen und 1889 war es fertig. Das Fort 7. verfügte über 44 Artilleriegeschütze.

Занятый немцами VII форт. 17 августа 1915 г. Впереди – тыльный капониер и ворота во двор форта. Строительство форта начато в 1884 г., завершено в 1889 г. Вооружение состояло из 44 артиллерийских орудий.

587. KOWNO. Betonierte Grabenstreiche in der Kehle des Fort 8.

Nr. 73.

587. Kowno. Betonierte Grabenstreiche in der Kehle des Forts 8.

587. Kaunas. Betoninis kaponierius VIII forte

587. Каунас. Бетонный капонир на 8-м форте

73.

Vokiečių užimtas VIII fortas. 1915 m. rugpjūčio 17 d. Priešais – išsikūšęs užnugario tarpinis kaponierius. Fortas pradėtas statyti 1890 m., baigtas 1907 m. Ginkluotę sudarė 48 artilerijos pabūklai.

Das von den Deutschen eingenommene Fort 8., 17. August 1915. Vorne betonierte Grabenstreiche in der Kehle des Forts. Mit den Bauarbeiten des Forts 8. hat man 1890 angefangen und 1907 war es fertig. Das Fort 8. verfügte über 48 Artilleriegeschütze.

Занятый немцами VIII форт. 17 августа 1915 г. Впереди – выступающий тыльный промежуточный капонир. Строительство форта начато в 1890 г., завершено в 1907 г. Вооружение состояло из 48 артиллерийских орудий.

Vom östlichen Kriegsschauplatz. Kowno. Die Kaserne in Fort 9

Nr. 74–75.

Vom östlichen Kriegsschauplatz, Kowno. Die Kaserne in Fort 9

Iš karo veiksmų vietos rytuose. Kaunas. IX forto kazematas

С места военных действий на востоке. Каунас. Каземат 9-го форта
(aversas ir reversas)

74–75.

Tvirtovės IX forto kareivinės su dešiniuoju tarpiniu kaponieriumi. Sienose – sprogučių vokiečių artilerijos sviedinių žymės. Buvo statomas nuo 1903 m. iki 1911 m. Ginkluotę sudarė 42 artilerijos pabūklai ir 4 kulkosvaidžiai. Fortas buvo užimtas 1915 m. rugpjūčio 17 d.

Die Kehlkasern in Fort 9. und die linke Grabenstreich mit Schuss Spuren in der Betonmuer. Die Bauarbeiten an der Kasern dauerten von 1903 bis 1911. Das Fort 9. verfügte über 42 Artilleriegeschütze und 4 Maschinengewebre. Das Fort wurde 17. August 1915 eingenommen.

Казарма IX форта крепости с правым промежуточным капонирам. На стенах – следы от взорвавшихся снарядов немецкой артиллерии. Его строительство длилось с 1903 г. до 1911 г. Вооружение состояло из 42 артиллерийских орудий и 4 пулеметов. Форт был занят в 17 августа 1915 г.

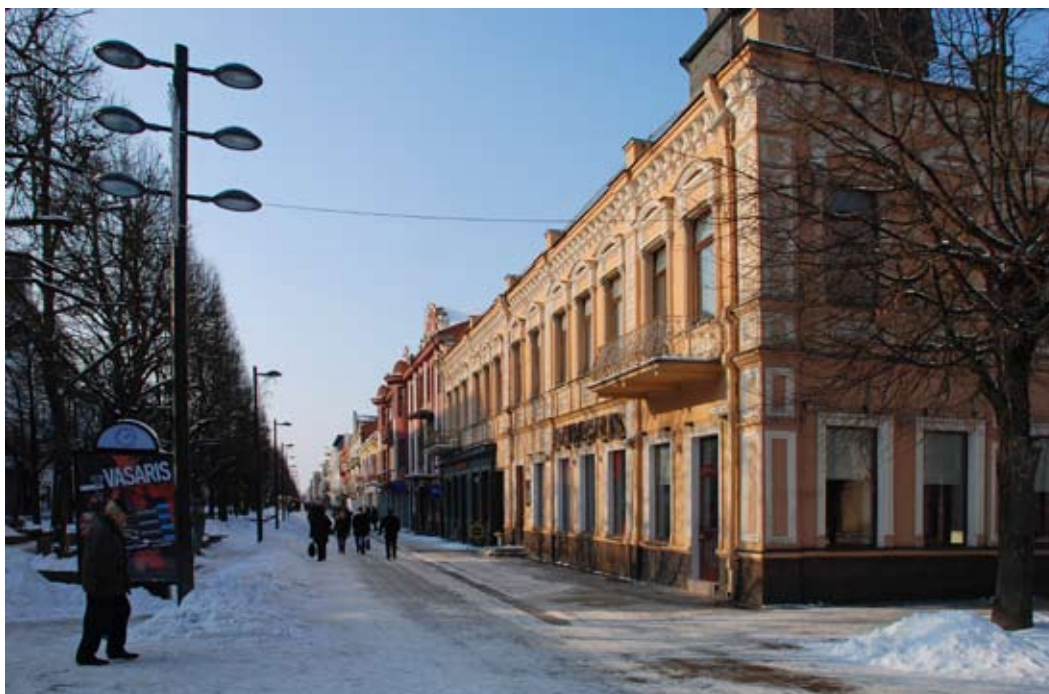

№ 76.

Am Metropol-Hotel in Kowno

Pris „Metropolio“ viešbučio Kaune

У гостиницы „Метрополис“ в Каунасе

76.

Viešbutis „Metropolis“ Kaizerio Vilhelmo prospekto ir Novąja bazarnąja (Bazarstrasse) gatvės kampe (dabar Laisvės al. ir S. Daukanto g. kampas). Čia laikinai buvo įsikūręs vokiečių 40-ojo rezervinio korpuso štabas. 1915 m. rugpjūčio 18 d. korpuso vadą infanterijos gen. K. Licmaną už Kauno tvirtovės užėmimą vokiečių 10-osios armijos vadas gen. plk. G. Eichhornas per iškilmingus pietus apdovanojo Ažuolo lapais prie „Pour le Merite“ ordino.

Hotel „Metropol“, Kaiser-Wilhelm-Straße Ecke Novąja bazarnąja (Bazarstraße) Straße (heute Laisvės Allee Ecke S. Daukanto Straße). Hier befand sich vorübergehend der Stab des 40. Reservekorps der deutschen Armee. Am 18. August 1915 hat Oberbefehlshaber der 10. Armee Generaloberst von Eichhorn während eines Festessens den Oberbefehlshaber des Korps General der Infanterie K. Litzmann für die Eroberung der Festung Kaunas mit dem Eichenlaub zum Orden „Pour le Merite“ ausgezeichnet.

Гостиница «Метрополь» на углу проспекта Кайзера Вильгельма и улицы Новая Базарная (Bazarstrasse) (в настоящее время – угол аллеи Лайвсес и улицы С. Дауканто). Здесь временно размещался штаб немецкого 40-го резервного корпуса. 18 августа 1915 г. во время торжественного обеда командующий корпусом генерал от инфантерии К. Литцманн за захват Каунасской крепости был награжден командующим 10-й немецкой армией генерал-полковником Г. Эйхгорном Дубовыми листьями к ордену „Pour le Merite“.

Nr. 77.

Die eroberte Festung Kowno, 18. August, 1915.

Užimta Kauno tvirtovė, 1915 m. rugpjūčio 18 d.

Занятая Каунасская крепость, 18 августа 1915 г.

77.

Atvirukas, skirtas Kauno tvirtovės užėmimui atminti. 1915 m. rugpjūčio 18 d.

Zum Anlass der Eroberung der Festung Kaunas herausgegebene Ansichtskarte, 18. August 1915.

Открытка в память захвата Каунасской крепости. 18 августа 1915 г.

Nr. 78.

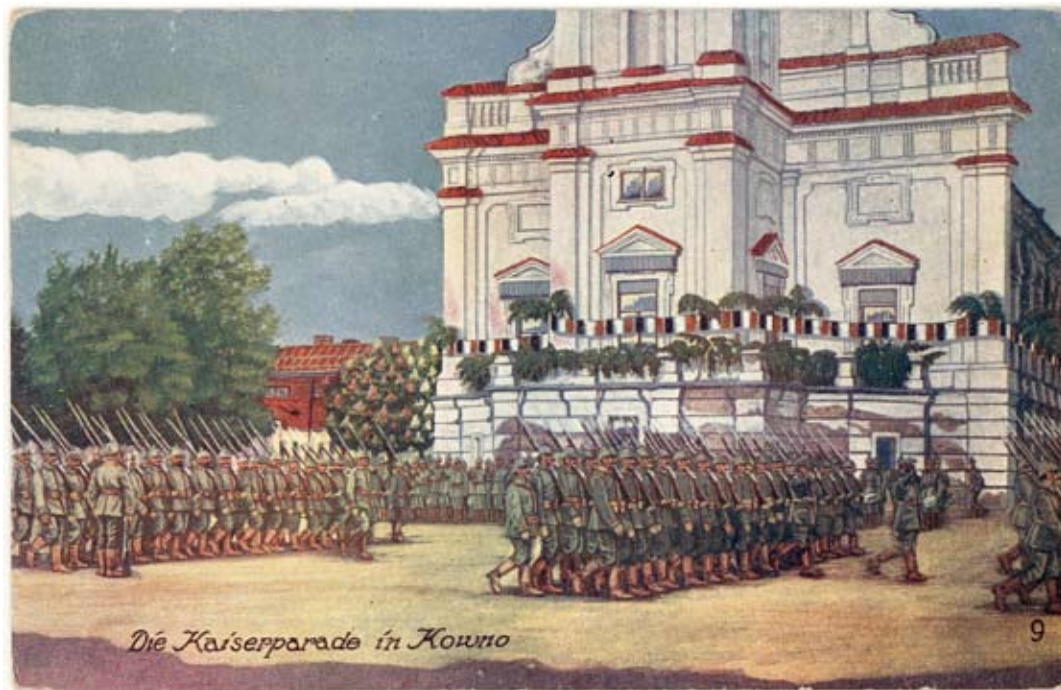
*Die Parade in Kowno in Gegenwart Sr. Majestät des Kaisers und Generalfeldmarschalls von Hindenburg
Paradas Kaune dalyvaujant Jo Didenybei kaizerini ir generolui feldmaršalui fon Hindenburgui
Парад в Каунасе с участием Его Величества Кайзера и генерал-фельдмаршала фон Гинденбурга*

78.

Paradų (dabar Rotušės) aikštė. Kauno virtovės mūšiuose dalyvavusių vokiečių karinių dalinių paradas. Centre stovi Vokietijos kaizeris Vilhelmas II ir Rytų fronto vadas generolas feldmaršalas Paulius fon Hindenburgas.

Paradeplatz (bente Rathausplatz). Parade der deutschen Truppenteile, die sich in Kämpfen um die Festung Kaunas beteiligten. Im Zentrum stehen der Deutsche Kaiser Wilhelm II. und der Oberbefehlshaber Ost Generalfeldmarschall Paul von Hindenburg.

Парадная площадь (в настоящее время – Ратушная площадь). Парад немецких военных подразделений, принимавших участие в сражениях за Каунасскую крепость. В центре стоят немецкий кайзер Вильгельм II и командующий восточным фронтом генерал-фельдмаршал Пауль фон Гинденбург.

Nr. 79.

Die Kaiserparade in Kovno

Paradas kaiserio garbei Kaune

Парад в честь Кайзера в Каунасе

79.

Vokiečių karinių dalinių, dalyvavusių Kauno tvirtovės mūšiuose, paradas Paradų (Parade platz; dabar Rotušės) aikštėje. Paradą stebėjo Vokietijos kaizeris Vilhelmas II, kuris 1915 m. rugsėjo 16 d.

16 val. buvo atvykęs į Kauną.

Parade der deutschen Truppenteile in Gegenwart des Kaisers Wilhelm II. An der Parade beteiligten sich die Truppenteile, die in Kämpfen um die Festung Kaunas teilgenommen haben. Die Parade fand auf dem Paradeplatz (bente Rotušės Platz / Rathausplatz) statt. Kaiser Wilhelm II. ist nach Kaunas am 16. September 1915 um 16 Uhr angekommen.

Парад немецких военных подразделений, принимавших участие в сражениях за Каунасскую крепость, на Парадной площади (Parade platz; в настоящее время – Ратушная площадь). За парадом наблюдал немецкий кайзер Вильгельм II, который 16 сентября 1915 г., в 16 часов, прибыл в Каунас.

Nr. 80.
 Festungen und ihre Bezwinger. KOWNO.
 Tvirtovės ir jų užkariautojai. Kaunas
 Крепости и их завоеватели. Каунас

80.

Atvirukas, skirtas Kauno tvirtovės užėmimui atminti. Kairėje – vokiečių 10-osios armijos vado gen. plk. H. Eichhorno ir sustiprinto 40-ojo rezervų korpuso vado infanterijos gen. K. Licmano portretai. Jų vadovaujami daliniai 1915 m. rugpjūčio 18 d. užėmė Kauno tvirtovę.

Zum Anlass der Eroberung der Festung Kaunas herausgegebene Ansichtskarte. Links sind Porträte von dem Oberbefehlshaber der 10. Armee Deutschlands Generaloberst von Eichhorn und dem Oberbefehlshaber des 40. Reservekorps General der Infanterie K. Litzmann. Die von ihnen geführten Truppen haben am 18. August 1915 die Festung Kaunas eingenommen.

Открытка в память о захвате Каунасской крепости. Слева – портреты командующего 10-й немецкой армией генерал-полковника Г. Эйхгорна и командующего 40-м усиленным резервным корпусом генерала от инфантерии К. Литцманна. 18 августа 1915 г. подразделениями под их руководством была занята Каунасская крепость.

Nr. 81.

Aufziehen der Wache in Kowno

Sargybos rikiuotė Kaime

Строй караульной службы в Каунасе

Nr. 82.
Kowno. Aufziehen der Wache
Kaunas. Sargybos rikiuotė
Каунас. Строй караульной службы

№ 83.

Deutscher Soldatenhumor vor Kowno

Юморі військових солдатів поблизу Кауно

Юмор немецких солдат вблизи Каунаса

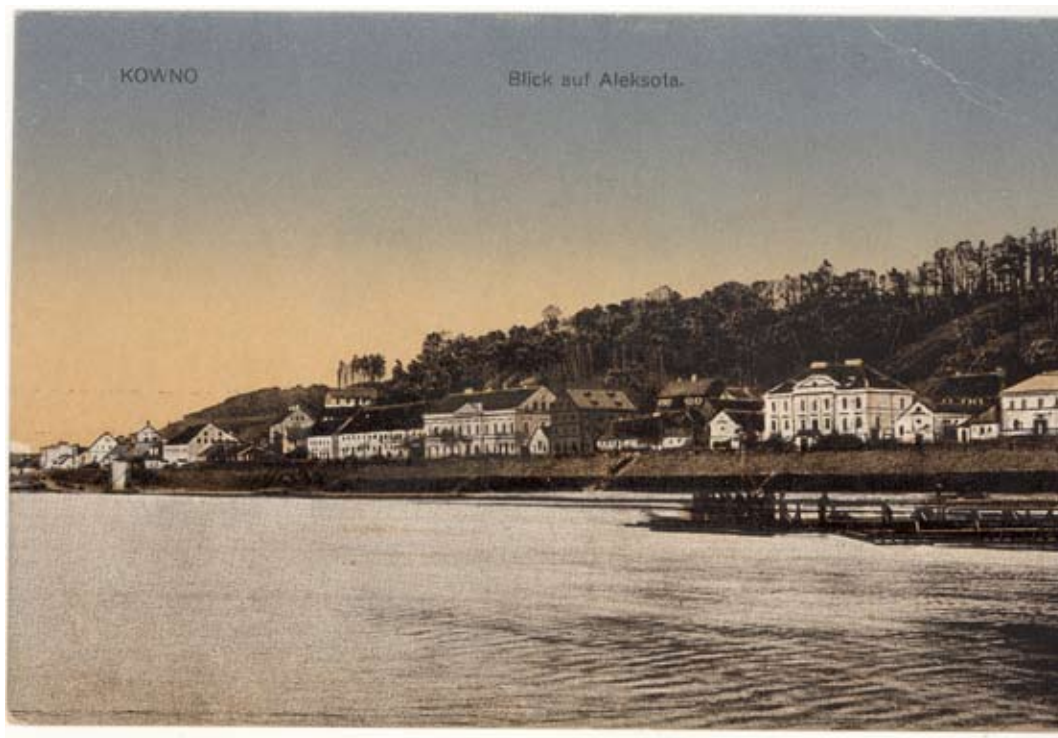

Nr. 84.

Am Paß-Amt im Dorf bei Kowno

Prie paßų poskyrio kaime šalia Kauno

У паспортной службы в деревне возле Каунаса

Nr. 85.
 Blick auf Aleksota
 Vaizdas į Aleksotą
 Вид на Алексотас

85.

Aleksotas, Kauno miesto dalis; matyti Nemuno pakrantėje esantys pastatai.

Kaunasser Stadtteil Aleksotas mit den am Nemunas Ufer stehenden Häusern.

Алексотас, часть города Каунаса; видны здания на берегу Немунаса.

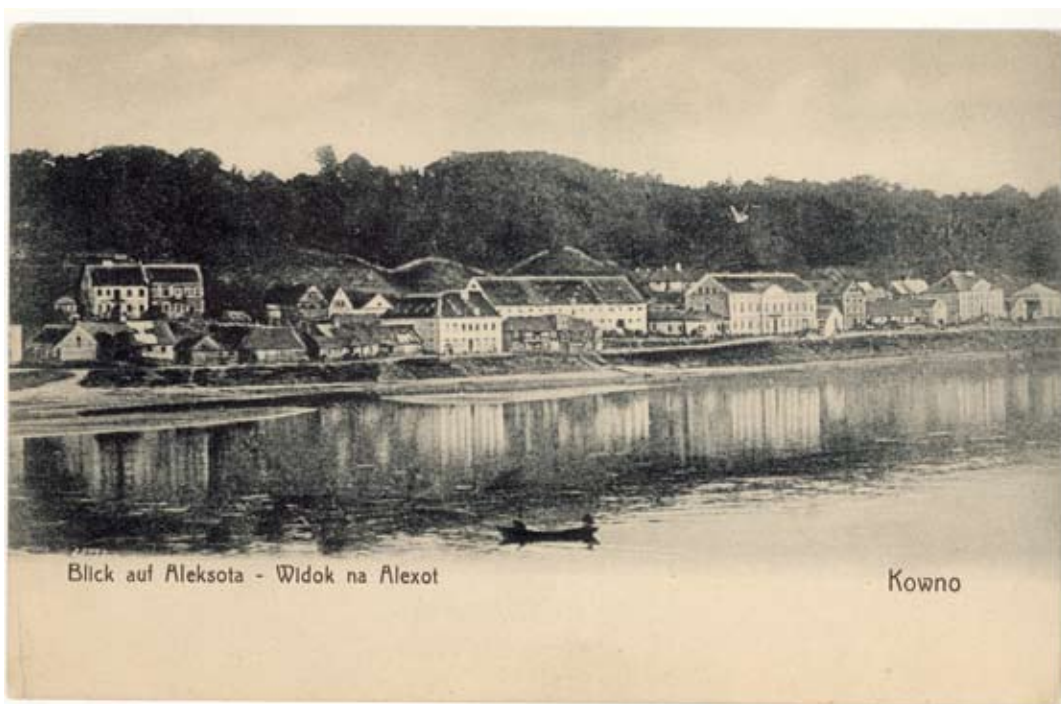
Nr. 86.
Brücke über den Niemen. Kowno
Tiltas per Nemuną. Kaunas
Мост через Нямунас. Каунас

86.

Pontoninis tiltas per Nemuną. Matyti Aleksoto kalno šlaitai. Laiškas rašytas 1916 m.

Pontonbrücke über den Fluss Nemunas. Abhänge des Aleksotas Berges. Die Postkarte aus dem Jahr 1916.

Понтонный мост через Нямунас. Виден склон Алексотской горы. Письмо написано в 1916 г.

Nr. 87.

Blick auf Aleksota. Kowno

Vaizdas į Aleksotą. Kaunas

Кайнаі. Вид на Алексотэ

Nr. 88.

Vom östlichen Kriegsschauplatz, Kowno. Teilansicht mit der durch die Russen zerstörten Njemenbrücke

Iš karo veiksmų vietos rytuose. Kaunas. Žvilgsnis į rusų sugriautą tiltą per Nemuną

С места военных действий на востоке. Каунас. Взгляд на разрушенный русскими войсками мост через Нямунас

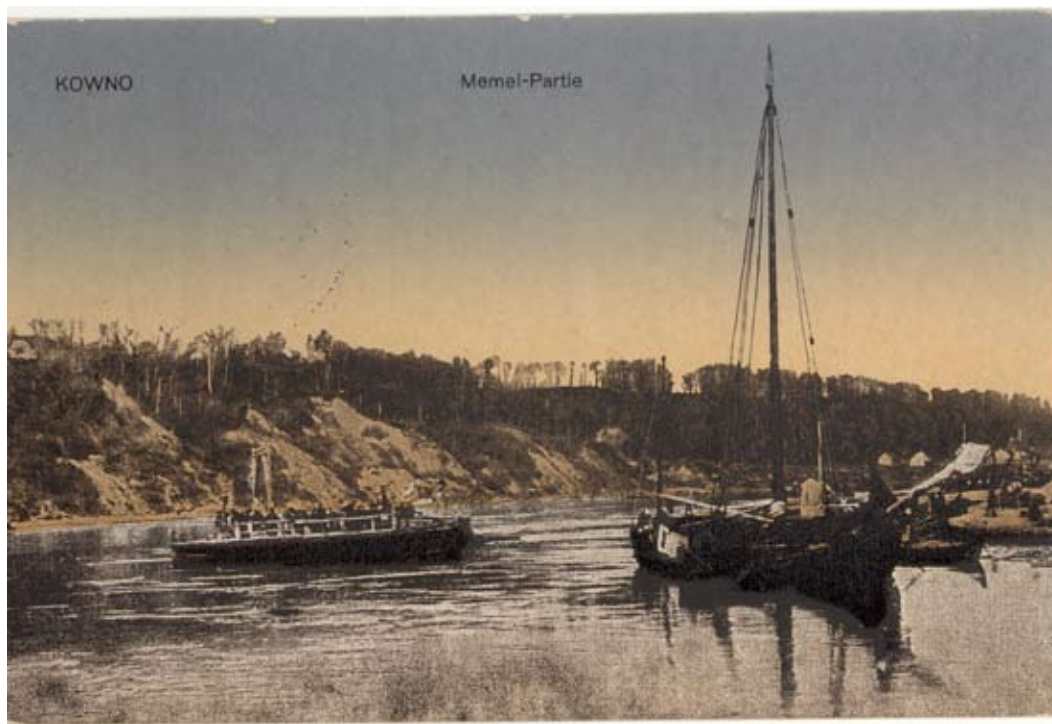
88.

Dešinėje matyti sudegęs medinis tiltas per Nemuną. 1915 m. rugpjūčio 16 d. vėly vakarą tvirtovės pionieriai ant tilto išliejo dvi statines žibalo ir padėjo šiaudų. Rugpjūčio 17-ąją, 1 val. nakties, tiltą susprogdino. Jo likučiai degė iki 4 val. ryto. Rechts ist die verbrannte hölzerne Nemunas Brücke

in Kaunas zu sehen. Am späten Abend vom 16. August 1915 haben Festungspioniere auf der Brücke zwei Fässer Kerosin verschüttet und Stroh gelegt. Am 17. August um ein Uhr nachts wurde die Brücke gesprengt. Die Reste der gesprengten Brücke brannten bis 4 Uhr morgens.

Слева виден сгоревший деревянный мост через Ня-

мунас. Поздним вечером 16 августа 1915 г. саперы крепости разлили на мосту две бочки керосина и подложили солому. 17-го августа, в час ночи, мост взорвали. Его остатки догорали до 4 часов утра.

№ 89.
Kowno. Memel-Partie
Kaunas. Nemuno fragmentas
Каунас. Фрагмент реки Немунас

89.

Keltas per Nemuną.
Nemunas-Fähre.
Паром через Немунас.

Nr. 90.

90.

1918 06 18

Nuoširdžiausi linkėjimai nuo jūsų tėčio

18 06 1918

(Karo lauko pašto stotis 1918 06 18 7-8N)

(laiškų antspaudas)

Karo lauko paštas

Anneliese Wolf

[...]

Frankentabl

[...]18.6.18

Herzlichste Grüße von eurem Papa

(Feldpoststation 18.06.18 7-8N)

(Brief Stempel)

Feldpost

Anneliese Wolf

[...]

Frankentabl

[...]

Наилучшие пожелания от вашего папы

(Станция военной полевой почты,

18.06.1918 7-8N)

(печать для писем)

Военная полевая почта

Аннелисе Вольф

[...]

Франкентал

[...]

№ 91.

Zusammenfluß der Flüsse Memel und Wilia in Kowno

Нетупо ір Неріс ірїц сантакя Каупе

Слияние рек Нямунас и Нерис в Каунасе

Nr. 92.
Blick auf Aleksota
Vaiždas į Aleksotą
Вид на Алекотас

92.

Senamiesčio panorama nuo Aleksoto šlaito. Senasis pontoninis tiltas.

Blick auf die Altstadt vom Abhang in Aleksotas. Die alte Pontonbrücke.

Панорама Старого города со склона Алекотской горы. Старый понтонный мост.

Nr. 93.

Kowno. Hafen-Partie

Kaunas. Uosto fragmentas

Кайнас. Фрагментум порта

Nr. 94.
*Kowno, Hafen-Partie mit Blick auf die Stadt
Kaunas. Uosto fragmentas ir vaizdas į miestą
Kaunas. Фрагмент порта и вид на город*

93–94.

*Kauno senamiesčio panorama nuo Aleksoto šlaito
iki Pirmojo pasaulinio karo.*

*Aussicht auf die Altstadt vom Aleksotas Berg vor dem
Ersten Weltkrieg.*

*Панорама Старого города Каунаса со склона
Алексотской горы до Первой мировой войны.*

Nr. 95.

Kowno. Blick vom Njemen nach der Stadt

Kaunas. Žvilgsnis nuo Nemuno į miestą

Каунас. Взгляд на город со стороны Нямунаса

95.

Senamiesčio panorama nuo Aleksoto kalno. Tolumoje – Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) ir Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčios.

Aussicht auf die Altstadt von dem Aleksotas Berg. In der Ferne sind die Kirchen der Aufnahme Mariens in den Himmel (auch Vytautas der Große-Kirche) und des Heiligen Franz Xaver (Jesuitenkirche) zu sehen.

Панорама Старого города с Алексотской горы. Вдали – костелы Успения Пресвятой Девы Марии (Витавтаса Великого) и св. Франциска Ксавера (Франциска Ксаверия) (Иезуитов).

№ 96.
Holzbrücke über Memel in Kowno
Medinis tiltas per Nemuną, Kaunas
Деревянный мост через Нямунас. Каунас

96.

Vokiečių statytas medinis tiltas per Nemuną.
Von den Deutschen gebaute Holzbrücke über den Fluss
Nemunas.
Построенный немцами деревянный мост через
Нямунас.

Nr. 97.
 Kowno. Hafen-Partie
 Kaunas. Uosto fragmentas
 Каунас. Фрагмент порта

97.

Kauno garlaivių prieklauka šalia Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčios (buvusi tarp dabartinių Aleksoto ir T. Daugirdo gatvių). Tolygoje – Aleksoto panorama.

Kaunasser Dampferhafen an der Kirche der Aufnahme Mariens in den Himmel (auch Vytautas der Große-Kirche) (der Hafen befand sich zwischen heutigen Straßen Aleksoto und T. Daugirdo). In der Ferne ist der Stadtteil Aleksotas zu sehen.

Каунасская парожодная пристань возле костела Успения Пресвятой Девы Марии (Витаутаса Великого) (находилась между сегодняшними улицами Алексото и Т. Даугирдо). Вдали – панорама Алексотаса.

Nr. 98.
Kowno. Cembrówka
Kaunas. Cembrówka
Каунас. Цембрувка

98.

Nemuno dešinioji krantinė, 1851 m. suvirtinta akmenimis. Vežimuose esančios statinės užpildomos upės vandeniu. 1915 m. rugpjūčio 17 d. nuo šios vietos iki geležinkelio tilto buvo įrengti 496-ojo Ukmergės pėstininkų pulko 5-osios ir 7-osios kuopų apkasai. Kuopose daugiausia tarnavo lietuviai. Vokiečių kariams bandant valtimis persikelti per upę, įvyko keletas smarkių susišaudymų, todėl jie atsigabeno lengvąją artileriją ir apšaudė senamiestį. Svedinys pataikė į Šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčios vieną iš bokštų. Jis buvo apgriautas. Gaisras kilo ir Jėzuitų vienuolyne.

Der Kai des rechten Nemunas Ufers, 1851 wurde der Kai mit Steinen befestigt. In den Wagen befinden sich Fässer, die damals mit Wasser gefüllt wurden. Am 17. August 1915 wurde von diesem Ort bis zur Eisenbahnbrücke der Schützengraben von den Kompanien 5. und 7. des Infanterie-Regimentes 496 von Ukmergė ausgehoben. In den Kompanien dienten meistens Litauer. Während die deutschen Soldaten mit Booten zum anderen Ufer übersetzen wollten, fing ein starkes Geschiesse an. Deshalb haben die Deutschen leichte Artillerie mitgebracht und die Altstadt beschossen. Ein Artilleriegeschoss traf einen Turm von der Kirche des Heiligen Franz Xaver (Jesuitenkirche) und hat ihn zerstört.

Правобережная набережная Нямунаса в 1851 г. упрочнена камнями. Бочки, находящиеся в подводах, наполняются речной водой. 17 августа 1915 г. от этого места до железнодорожного моста были устроены окопы 5-й и 7-й рот 496-го Укмерского пехотного полка. В ротах в большинстве служили литовцы. При попытке немецких солдат переправиться лодками через реку произошло несколько сильных перестрелок, поэтому немцы привезли легкую артиллерию и произвели обстрел Старого города. Снаряд попал в одну из башен костела св. Франциска Ксавера (Франциска Ксаверия) (Пезуитов). Она была частично разрушена. Пожар начался и в Пезуитском монастыре.

Nr. 99.

Kowno. Am Njemenuser

Каunas. Немно pakrantėje

Каunas. На берегу Нямунаса

99.

Burlaiviai prie Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčios. Rusijos imperijos metais (1795–1915) naujieji „šeimininkai“ bažnyčią pavertė Šv. Nikolajaus Stebuklario pravoslavų cerkve.

Segelboote an der Kirche der Aufnahme Mariens in den Himmel (auch Vytautas der Große-Kirche). Zur Zeit des Russischen Reiches (1795–1915) haben die neuen Landesherren die Vytautas-Kirche zur orthodoxen Kirche St. Nikolaus der Wundertäter umgewandelt.

Пароходы возле костела Успения Пресвятой Девы Марии (Витаутаса Великого). В годы российской империи (1795–1915) новые «хозяева» превратили костел в православную церковь св. Николая Чудотворца.

Nr. 100.

Kowno – Aussicht auf Aleksota

Kaunas – vaizdas į Aleksotą

Kaunas – вид на Алексотас

100.

Aleksoto panorama nuo Kauno senamiesčio. Kairėje – pontoninis tiltas per Nemuną. Dešinėje – Šv. Nikolajaus Stebukladario cerkvė (dabar Vytauto Didžiojo, arba Šv. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų, bažnyčia). Okupavusi Lietuvą, carinė Rusija įsitvirtinti Šiaurės vakaruose pradėjo uždarydama vienuolynus ir bažnyčias pertvarkydama į cerkves. Kaune Pranciškonų, arba Vytauto Didžiojo, bažnyčia 1850 m. buvo paskelbta cerkve. Vėliau ir vienuolyno korpusai buvo pritaikyti miesto ligoninei.

Ansicht Aleksotas von der Altstadt Kaunas. Links ist die Pontonbrücke über den Fluss Nemunas zu sehen, rechts die orthodoxe Kirche St. Nikolaus der Wundertäter, heute Vytautas der Große-Kirche oder Kirche St. Maria Himmelfahrt. Nach der Okkupation Litauens begann Russland sich in Nordwesten zu befestigen, in dem sie Kloster zugemacht und christliche Kirchen zu orthodoxen Kirchen gemacht hat. 1850 wurde die Vytautas der Große-Kirche oder Franziskanerkirche in die orthodoxe Kirche verwandelt.

Панорама Алексотаса со стороны Старого города Каунаса. Слева – pontонный мост через Немунас. Справа – церковь св. Николая Чудотворца (в настоящее время – костел Витаутаса Великого, или костел Успения Пресвятой Девы Марии). Оккупировавшая Литву царская Россия укрепление своих северо-западных позиций начала с закрытия монастырей и преобразования костелов в церкви. Каунаский костел Францисканцев, или Витаутаса Великого, в 1850 г. был объявлен церковью. Позже и корпусы монастыря были приспособлены под городскую больницу.

Nr. 101–102.
 Kowno. Hafen
 Abs. Heilmann
 Feldpoststation 209 Kowno
 [...] Wilki
 Osten

Kaunas. Uostas
 Siuntėjas: Heilmannas
 Karo lauko pašto stotis 209 Kaunas
 [...] Vilkija
 Rytai

Каунас. Порт
 Отправитель: Геймманн
 Станция военной полевой почты 209 Каунас
 [...] Вилькия
 Восток

101–102.

Uosto krantinē dešīniajame Nemuno krante tarp Pažeskaja ir Piervaja Tverskaja (dabar L. Zamenhofo ir Birštono) gatvių.

Hafenkai auf dem rechten Nemunas Ufer zwischen Pagen- und Twerstraßen I (heute L. Zamenhofo und Birštona Straßen).

Портовая набережная на правом берегу Нямунаса, между улицами Пажеская и Первая Тверская (в настоящее время – улицы Л. Заменгофо и Бириштоно).

Nr. 103.

Kowno. Dom Napoleona

Каунас. Наполеоно namas

Каунас. Дом Наполеона

103.

Kaune yra keli namai, kuriuose buvo apsistojęs karvedys Napoleonas I. Tai Karmelitų vienuolynas, kuriame 1812 m. birželio 24–26 d. apsigyveno imperatorius, ir namas (dabar Mūitinės g. 14, Vilniaus universiteto Humanitarinio fakulteto korpusas). Čia gruodžio 7 d. jis buvo apsistojęs trumpo poilsio. Papietavęs ir davęs nurodymus keliems aukštiems karininkams, Napoleonas I skubiai paliko Kauną.

In Kaunas gibt es einige Häuser, wo der berühmte Feldherr Napoleon kurzfristige Unterkünfte fand. Das ist der Karmeliterkloster, in dem sich der Kaiser am 24. - 26. Juni 1812 niedergelassen hat, und ein Haus, wo er sich am 7. Dezember kurz aufgehalten hat und in dem sich heute die humanitäre Fakultät der Universität Vilnius befindet (Mūitinės Str. 14). Nachdem Napoleon in dem Haus zu Mittag gegessen und einigen hohen Offizieren Anweisungen gegeben hat, verließ er schnell Kaunas.

В Каунасе есть несколько домов, в которых останавливался полководец Наполеон I. Это монастырь Кармелитов, где 24-26 июня 1812 г. поселился император, и дом (в настоящее время – ул. Муйтинес д. 14, корпус Гуманитарного факультета Вильнюсского университета). Здесь 4-го декабря он останавливался на короткий отдых. Победив и дав указания нескольким высоким офицерам, Наполеон I быстро покинул Каунас.

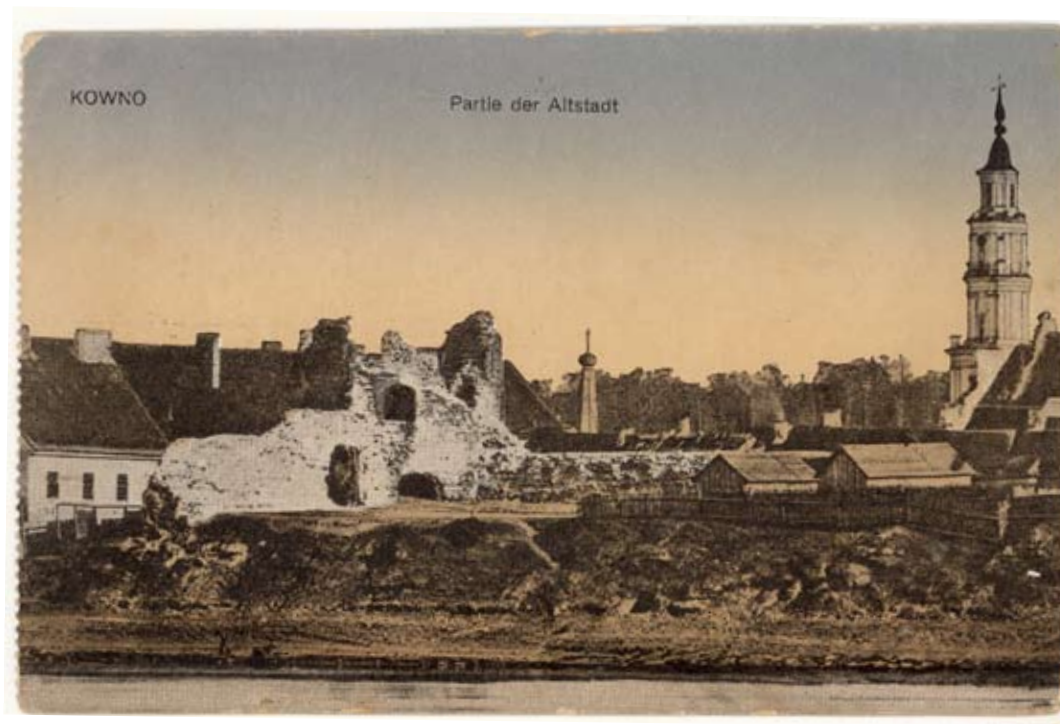
Nr. 104.

Kowno. Ruine des Kreuzritterschlosses

Kaunas. Kryžiuočių pilies griuvėsiai

Каунас. Развалины замка крестоносцев

Nr. 105.
 Kowno. Partie der Altstadt
 Kaunas. Senamiesčio fragmentas
 Каунас. Фрагмент Старого города

105.

Apgriuvusios Kauno pilies vidinio kiemo su mediniais trobesiais vaizdas nuo Neris upės. Už pilies centre matyti paminklas 1812 m. rusų pergalei prieš Napoleoną atminti, dešinėje – Kauno rotušė.

Hölzerne Bauten der Innenhof der verfallenen Kaunas Burg, Aussicht vom Fluss Neris. Hinter der Burg links sind das Denkmal zum Andenken an den Sieg der Russen über Napoleon im Jahre 1812 und rechts das Kaunasser Rathaus zu sehen.

Вид внутреннего двора обрушенного Каунасского замка с деревянными постройками со стороны реки Нерис. За замком, слева виден памятник в память о победе русских над Наполеоном в 1812 году, справа – Каунасский ратуша.

№ 106.

Kowno. Kath. Priester-Seminar

Kauno katalikų kunigų seminarijos katedra

Кафедральный костел Каунасской духовной семинарии католической церкви

106.

Varpinės bokštas, Kunigų seminarijos pastatai, Švč. Trejybės bažnyčia (pradėta statyti 1634 m. ir 1703 m. pašventinta) ir Bernardinių vienuolynas. 1915 m. prasidėjus karui, Kunigų seminarijoje buvo įrengta 6-oji laikinoji ligoninė, į kurią buvo vežami sužeistieji iš I, II, III fortų apylinkėse vykusių mūšių. Rugpjūčio 15 d. vienas 420 mm mortyros sviedinys sprogo tarp Šv. Jurgio bažnyčios ir Kunigų seminarijos pastato. Tarp žuvusiųjų buvo slaugomų sužeistųjų, medicinos seserų, gydytojų.

Glockenturm, Gebäude des Priesterseminars, Kirche der Allerheiligsten Dreifaltigkeit (Anfang der Bauarbeiten 1634, eingeweiht 1703) und Bernardinerkloster. Am Kriegsanfang, 1915 wurde im Priesterseminar vorübergehend das Krankenhaus Nr. 6 eingerichtet. In das Krankenhaus hat man Verletzte gebracht, die in den Kämpfen um die Forts 1., 2. und 3. teilgenommen haben. Am 15. August explodierte ein 420 mm Mörser zwischen der Kirche St. Georg und dem Priesterseminar. Unter den Toten gab es Patienten, Krankenschwester, Ärzte des Krankenhauses.

Колокольная башня, здания Духовной семинарии, костел св. Троицы (строительство началось в 1634 г., освящение состоялось в 1703 г.) и монастырь Бернардинов. В 1915 г., когда началась война, в Духовной семинарии основан 6-й временный госпиталь, в который доставляли раненых в сражениях, проходивших в окрестностях I, II, III фортов. 15-го августа один мортирный снаряд калибром 420 мм взорвался между костелом св. Юргиса (Георгия) и зданием Духовной семинарии. Среди погибших оказались госпитализированные раненые, медицинские сестры, врачи.

Nr. 107.
Rathaus in Kowno
Kauno rotušė
Каунасская ратуша

Nr. 108.

Kowno. Nikolai-Prospekt

Kaunas. Nikolajaus prospektas

Каунас. Николаевский проспект

107–108.

Vokiečiams 1915 m. užėmus Kauną, rotušėje dirbo miesto valdyba.

Nach der Besetzung der Stadt Kaunas durch deutsche Truppen war das Rathaus der Sitz der Stadtverwaltung.

После того, как немцы в 1915 г. заняли Каунас, в ратуше работало городское правление.

Nr. 109.

Kauno. Denkmal 1812

Kaunas. Obeliskas Rusijos pergalei prieš Napoleoną 1812 m. kare atminti

Каунас. Обелиск, воздвигнутый в честь победы России над Наполеоном в войне 1812 года

109.

Paradnaja (dabar Rotušės) aikštėje 1843 m. atidengtas paminklas 1812 m. Rusijos pergalei prieš Napoleoną atminti. Obeliskas buvo nulietas Peterburge. Nikolajaus I nurodymu paminklas buvo perduotas Kauno karo invalidų kuopos vadui, kuris privalėjo rūpintis jo apsauga ir priežiūra. Įsteigta Kauno gubernijai Rusijos imperatorius 1843 m. suteikė herbą, kuriame buvo šio obelisko atvaizdas. Šis simbolis Kauno gubernijos herbe egzistavo iki 1915 m. Per okupaciją 1917 m. pavasarį paminklą nugriovė vokiečiai.

1840–1841 auf dem Paradeplatz (heute Rathausplatz) gebautes Denkmal, das an den Sieg der Russen über Napoleon im Jahre 1812 erinnert. Der Obelisk wurde in Petersburg gegossen. Nach der Bestimmung des Zaren Nikolaus I. hat man das Denkmal dem Führer der Kompanie der Kriegsbeschädigten übergeben. Er sollte sich um Sicherheit und Pflege des Denkmals kümmern. Dem neugegründeten Kaunas Gouvernment hat der Zar Russlands 1843 ein Stadtwappen verleihen, in dem das Denkmal abgebildet wurde. Das Symbol ist im Wappen der Stadt bis 1915 geblieben. Das Denkmal wurde während der Okkupationszeit im Frühling des Jahres 1917 von den Deutschen abgerissen.

На Парадной площади (в настоящее время – Ратушная площадь) в 1840–1841 гг. сооружен памятник в память о победе русских в 1812 г. над Наполеоном. Обелиск был отлит в Петербурге. По указанию Николая I памятник был передан командиру Каунасской роты военных инвалидов, который должен был позаботиться о его охране и уходе за ним. Созданной Каунасской губернии в 1843 году императором России был предоставлен герб с отражением данного обелиска. Этот символ присутствовал на гербе Каунасской губернии до 1915 г. Во время оккупации весной 1917 г. памятник был снесен немцами.

Nr. 110.

Kowno. Paradeplatz mit Denkmal 1812 und Kathedrale

Kaunas. Obeliskas Paradių aikštėje Rusijos pergalei prieš Napoleoną 1812 m. karui atminti ir katedra

Каунас. Парадная площадь, обелиск в честь победы России над Наполеоном в войне 1812 года и кафедральный костел

Nr. 111.
(reversas)

110–111.

Rotušės aikštė. Kairėje – Šv. apaštaly Petro ir Povilo arkikatedra bazilika, dešinėje – paminklas 1812 m. rusų pergalei prieš Napoleoną atminti.

Rathausplatz. Links im Bild die Kathedrale-Basilika der Heiligen Apostel Peter und Paul, rechts das Denkmal zum Andenken an den Sieg der Russen über Napoleon im Jahre 1812.

Ратушная площадь. Слева – Архикафедральная базилика св. апостолов Петра и Павла, справа – памятник в память о победе русских над Наполеоном в 1812 году.

Nr. 112.

Kowno. Kathedrale

Kaunas. Katedra

Каунас. Кафедральный костел

Nr. 113.

Kowno. Kathedrale

Kauno katedra

Каунасская престольная церковь

112–113.

Šv. apaštaly Petro ir Povilo arkikatedra bazilika. 1915 m. rugsėjo 16 d. pasibaigus kariniam paradui Rotušės aikštėje, Vokietijos kaizeris Vilhelmas II užsuko į katedrą. Jį pasitiko kanauninkas F. Pacevičius ir kartu apžiūrėjo katedros vidų. Svečias domėjosi vyskupija, kada pastatas statytas. Nustebo, kad lietuviai taip vėlai priėmė krikščionybę. Teiravosi, kiek Kaune yra bažnyčių, kiek mieste liko gyventojų, susidomėjo gražiais gotikinio tinklinio skliauto fragmentais. Vizitas užtruko apie 20 minučių.

Kathedrale-Basilika der Heiligen Apostel Peter und Paul. Am 16. September 1915, nach der Militärparade auf dem Rathausplatz besichtigte Deutscher Kaiser Wilhelm II. die Kathedrale. Er wurde vom Kanoniker F. Pacevičius empfangen. Der Gast interessierte sich für die Diözese, auch dafür wann die Kirche gebaut worden war. Er bewunderte das gotische Netzgewölbe der Kathedrale. Den Kaiser überraschte, dass Litauen so spät das Christentum angenommen hat. Der Kaiser erkundigte sich nach der Zahl der Kirchen in der Stadt Kaunas, auch danach, wie viele Bewohner in der Stadt geblieben sind. Der Aufenthalt des Kaisers in der Kathedrale dauerte etwa 20 Minuten.

Архикафедра - базилика св. апостолов Петра и Павла. 16 сентября 1915 г., после завершения военного парада на Ратушной площади, немецкий кайзер Вильгельм II зашел в кафедральный костел. Его встретил каноник Ф. Пацявичюс, и они вместе осмотрели интерьер кафедрального костела. Гость интересовался делами епископства, спрашивал, когда возведено здание. Он удивился тому, что литовцы так поздно приняли христианство. Он интересовался о том, сколько в Каунасе имеется костелов, сколько жителей осталось в городе, обратил внимание на красивые фрагменты сетчатого свода, выполненного в готическом стиле. Визит продолжался около 20 минут.

Nr. 114.
Kowno. Wilnaer Strasse
Kaunas. Vilniaus gatvė
Ковнас. Улица Вильнюс

Nr. 115.

Kowno. Unterer Teil der Litzmann-Strasse
 Kauņas. Žemutinė Litzmanno gatvės dalis
 Каунас. Нижняя часть улицы Лицманн

114–115.

Dabartinės Vilniaus gatvės dalis prie katedros, perspektyva nuo Rotušės aikštės. Didžiausia Kauņas senamiesčio gatvė buvo pavadinta Vilniaus gatve, nes ėjo Vilniaus link. 1915–1918 m. gatvės pavadinimas buvo išverstas į vokiečių kalbą ir vadinosi Wilnaer, vėliau pavadinta Eichborn, Licmano gatve.

Das Foto von der Vilniaus Straße am Dom, Ansicht vom Rathausplatz. Die größte Straße der Altstadt von Kauņas wurde Vilniaus Straße genannt, weil sie in Richtung Vilnius führte. Die Benennung wurde dann ins Deutsche übersetzt und die Straße hieß 1915–1918 Wilnaer, später Eichborn- und auch Litzmannstraße.

Часть сегодняшней улицы Вильнюс у кафедры, перспектива со стороны Ратушной площади. Самая крупная улица Старого города Кауņas была названа улицей Вильнюс, так как проходила в сторону Вильноса. В 1915–1918 г.г. название улицы было переведено на немецкий язык, и она называлась Wilnaer, позже Eichborn, Litzmann.

Nr. 116.
Straßenbild in Kowno
Kaunas. Miesto gatvė
Каунас. Городская улица

116.

Akmenimis grįsta Vilniaus gatvė ties sankirta su M. Daukšos gatve. Iki 1887 m. Kauno miestas buvo negrįstas, todėl dažnai telkšodavo purvynai. Gatvės pradėta grįsti nuo senamiesčio.

Gepflasterte Vilniaus Straße an der Kreuzungsstelle mit M. Daukšos Straße. Bis zum Jahr 1887 besaß die Stadt Kaunas keine gepflasterten Straßen, deshalb gab es viel Schlamm und viele Pfützen. Die ersten gepflasterten Straßen gab es in der Altstadt.

Бульжная мостовая улицы Вильнюс на месте перекрестка с улицей М. Даукиос. До 1887 года городские улицы в Каунасе были немоцеными, поэтому часто утопали в грязи. Мощение улиц началось со Старого города.

Nr. 117.
Kowno. Peterburger Strasse
Kaunas. Peterburgo gatvė
Каунас. Улица Петербургская

Nr. 118.

Kowno. Litzmann-Straße
Kaunas. Litzmanno gatvė
Каунас. Улица Лицманн

118.

Dabar – Vilniaus gatvės dalis, kuri 1915–1918 m. buvo pavadinta Vokietijos kariuomenės pėsčiųjų generolo Karlo Licmano (1850–1936), vadovavusio 40-ajam sustiprintam korpusui užimant Kauno tvirtovę, vardu.

Das ist heute Vilniaus Straße, 1915–1918 trug die Straße den Namen des deutschen Infanteriegenerals, des Oberbefehlshabers vom 40. Reservekorps Karl Litzmann (1850–1936), der die Festung Kaunas durch kühne und strategisch versierte Truppenführung erobert hat.

В настоящее время – часть улицы Вильнюс, которая в 1915–1918 г.г. была названа именем генерала пехотных войск немецкой армии Карла Лицманна (1850–1936), руководившего 40-м усиленным корпусом при захвате Каунасской крепости.

Nr. 119.

Kowno. Knaben-Gymnasium

Kaunas. Berniukų gimnazija

Kaunas. Гимназия для мальчиков

119.

Gubernijos berniukų (dabar Maironio) gimnazija, pastatyta 1860–1862 m. Ją lankė bajorų ir valdininkų vaikai, nes mokslas buvo mokamas. Po 1909 m. rekonstrukcijos pristatytas trečiasis aukštas. Prasidėjus Pirmajam pasauliniui karui, Kauno įgula gimnaziją perorganizavo į 4-ąją laikinąją ligoninę. Užėmusi Kauną, vokiečių kariuomenė gimnazijos pastatą panaudojo savo reikmėms.

Gouvernementgymnasium für Jungen (heute Maironio Gymnasium), gebaut 1860–1862. Für das Lernen in dem Gymnasium musste man bezahlen, deshalb besuchten dieses Gymnasium Bojaren- und Beamtenkinder. Das Gymnasium wurde am Anfang des Ersten Weltkrieges von der Besetzung der Festung Kaunas zum Krankenhaus Nr. 4 reorganisiert. Beim Umbau im Jahre 1909 wurde das dritte Stockwerk draufgesetzt. Nach der Besetzung der Festung durch deutsche Truppen ging das Gymnasium in die Hände der Deutschen über.

Губернская гимназия для мальчиков (в настоящее время – гимназия им. Майрониса), построенная в 1860–1862 г.г. Ее посещали дети дворян и чиновников, так как учеба была платной. После реконструкции в 1909 г. пристроен третий этаж. Когда началась Первая мировая война, гимназия была реорганизована Каунасским гарнизоном в 4-й временный госпиталь. Затем здание гимназии было занято немецкими оккупационными войсками.

Nr. 120.
 Kovno. Partie der Eichhorn-Straße
 Kaunas. Eichborno gatvės fragmentas
 Каунас. Фрагмент улицы Эйхгорна

120.

Dešinėje – Gubernatūros rūmai ir sodas, aptvertas tvora. 1915 m. čia buvo apsisutojęs Vokietijos kaizeris Vilhelmas II. Per karą rūmuose gyveno krašto viršininkas. Toliau – dominikonų Švč. Sakramento bažnyčia, 1845 m. paversta amunicijos sandėliu, 1866 m. – gimnazijos cerkve, o vokiečių okupacijos metais – įgulos bažnyčia (yra išlikęs ir tai pažymintis vokiškas užrašas). Dabar Vilniaus gatvės vaizdas Rotušės aikštės link.

Rechts im Bild ringsum eingezäunter Gouverneurspalast mit der Gartenanlage. 1915 hat sich hier deutscher Kaiser Wilhelm II. aufgehalten. Einvas weiter sieht man die Dominikanerkirche vom Allerheiligsten Sakrament. 1845 ist die Kirche in ein Munitionslager verwandelt und 1866 in die orthodoxe Kirche eines Gymnasiums. Zur Zeit der deutschen Okkupation diente die Kirche als Garnisonkirche (das bestätigt eine erhaltene deutsche Aufschrift). Die Aussicht auf die Vilniaus Straße Richtung Rathausplatz.

Справа – здание и сад Губернаторского дворца, огороженные забором. В 1915 г. здесь останавливался немецкий кайзер Вильгельм II. Во время войны во дворце жил начальник края. Далее – доминиканский костел Евхаристии, в 1845 г. превращенный в склад амунции, в 1866 г. – в церковь гимназии, а в годы немецкой оккупации служивший в качестве гарнизонного костела (имеется сохранившаяся запись об этом на немецком языке). В настоящее время – вид улицы Вильявус по направлению к Ратушной площади.

Nr. 121.

Kowno, Eichhorn-Straße

Kaunas, Eichborno gatvė

Каунас, Улица Эйхгорна

121.

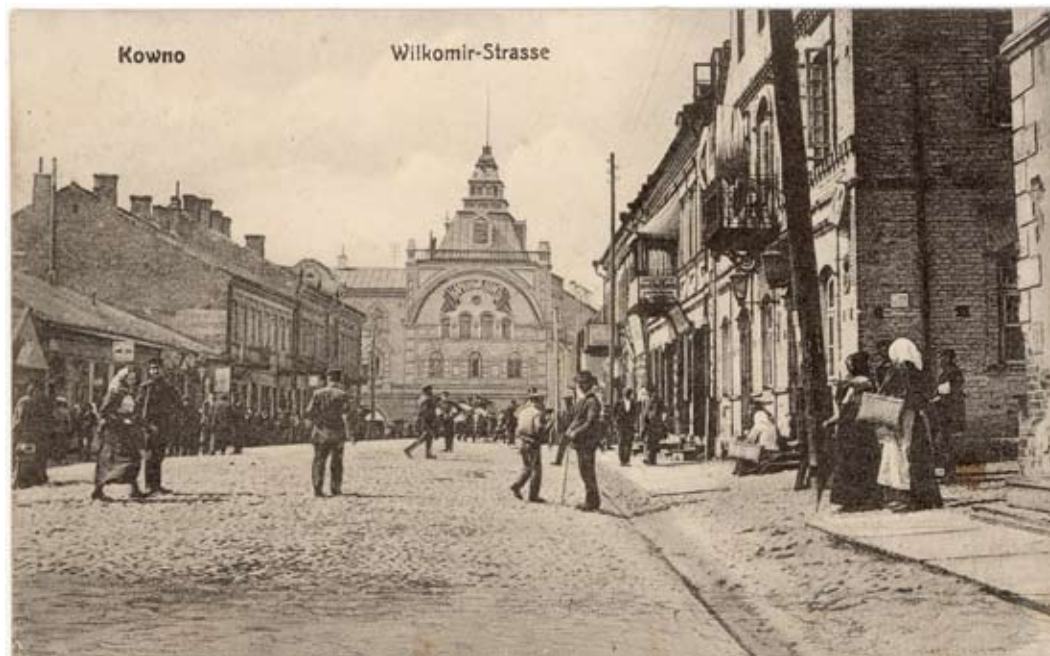
Dabar Vilniaus gatvė. Tolumoje matyti Savanorių prospektas.

Die Straße auf dem Bild heißt heute Vilniaus Straße.

In der Ferne ist Savanorių Prospekt zu sehen.

Теперь — улица Вильнюс. Вдали виден проспект

Саванорию.

Nr. 122.

Kowno. Wilkomir-Strasse

Kaunas. Vilkmergės gatvė

Каунас. Улица Вилкомирская

Dabar Šv. Gertrūdos gatvė, žvelgiant nuo Laisvės alėjos Kauno pilies link. Vilkomirskaja (Šv. Gertrūdos) ir Michailovskaja (A. Mapu) gatvių kampe matyti Liaudies namai, buvęs lietuvių kultūrinio atbudimo židinys Kaune. 1898 m. specialų Liaudies namų pastatą valstybės lėšomis pastatė Liaudies blaivybės rėmimo komitetas. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, Liaudies namai buvo paversti 13-ąja laikinąja ligonine. Sužeistieji buvo vežami iš mūsų vietų ties VIII, IX ir X fortais. 1915 m. rugpjūtį, vokiečių artilerija šią gatvę intensyviai apšaudė, nes Ažuolų kalne stovėjo 9-oji stacionarioji baterija, kuri neleido vokiečių daliniams priartėti prie Nemuno kairiojo kranto. Tų įvykių liudininkas Tadas Daugirdas rašė: „Stebimės, kad Lukšio (dabar Šv. Gertrūdos) gatvėje atdara krautuvė ir moteriškė laukia pirkėjų uždarbio. Grįžtant atgal (...) trokšt sviedinys (...), o moteriškė krautuvės tarpdury guli negyva. Kitoje vietoje guli vyriškio lavonas...“ 1936 m. platinant gatvę, buvo nugriauta šiaurinė pasta-to dalis, o vėliau ir pagrindinis korpusas. Kiemo fligelis perstatytas į trijų aukštų gyvenamąjį namą (dabar Šv. Gertrūdos g. 31). Likusi sklypo dalis iki šiol tuščia.

Heute ist das Šv. Gertrūdos Straße, Aussicht Richtung Kaunas Burg. Wilkomirskaja (Šv. Gertrūdos) Straße Ecke Michailovskaja Straße ist das Volksbaus zu sehen. Das war das Zentrum des Erwachens der litauischen Kultur in Kaunas. Das spezielle Gebäude für das Volksbaus wurde 1898 von dem Volkskomitee zur Unterstützung der Nüchternheit gebaut, die Bauarbeiten wurden vom Staat finanziert. Am Anfang des Ersten Weltkrieges wurde das Volksbaus vorübergehend zu dem Krankenhaus Nr. 13 umfunktioniert. In das Krankenhaus hat man Verletzte gebracht, die in den Kämpfen um die Forts 8., 9. und 10. teilgenommen haben. Im August des Jahres 1915 wurde die Straße von den deutschen Artillerietruppen sehr stark beschossen, weil sich auf dem Ažuolų Berg (Eichenberg) die 9. Batterie befand, die die deutschen Truppen an den linken Nemunas Ufer nicht herannähern lies. Der Zeuge von der Zeit Tadas Daugirdas schrieb: „Wir staunen, dass es auf der Lukšio Straße (heute Šv. Gertrūdos Straße) ein Laden noch geöffnet ist und eine Frau da auf ihre Kunden wartet. Und beim Rückweg knallt es plötzlich und dieselbe Frau liegt in der Türöffnung tot. Etwas weiter die Leiche eines Mannes...“ Während der Durchführung von Straßenumbauarbeiten 1936 hat man zuerst den nördlichen Teil des Gebäudes umgerissen und später das ganze Hauptgebäude. Der Hofflügel wurde zu einem dreistöckigen Wohnhaus umgebaut (heute ist das Šv. Gertrūdos Straße 31). Der restliche Teil des Grundstückes ist bis jetzt leer.

В настоящее время – вид улицы Шв. Гертрудос со стороны аллеи Лайсвеса по направлению к Каунасскому замку. На углу улиц Вилкомирской (Шв. Гертрудос) и Михайловской (А. Мату) виден Народный дом, который являлся очагом возрождения литовской культурной жизни в Каунасе. В 1898 г. специальное здание Народного дома на государственные средства было построено Комитетом содействия народной трезвости. Когда началась Первая мировая война, Народный дом был превращен в 13-й временный госпиталь. Раненые доставлялись с мест сражений, проходивших поблизости VIII, IX и X фортов. Во время войны, в августе 1915 г., немецкая артиллерия вела интенсивный обстрел данной улицы, так как на Дубовой горе стояла 9-я стационарная батарея, которая препятствовала подходу немецких подразделений к левому берегу Нямунаса. Свидетель этих событий Тадас Даугирдас писал: «Удивляемся, что магазин на улице Лукшиё (в настоящее время – ул. Шв. Гертрудос) открыт, а женщина ждет покупателей в надежде заработать. Когда возвращались назад (...) трах снаряд (...), а женщина лежит в дверном отверстии магазина мертвая. В другом месте лежит труп мужчины...» В 1936 г. при расширении улицы была снесена северная часть здания, а позже и основной корпус. Дворовый флигель перестроен в трехэтажный жилой дом (в настоящее время – ул. Шв. Гертрудос д. 31). Остальная часть земельного участка до сих пор осталась пустой.

Nr. 123.
 Kowno, Kaiser Wilhelm-Allee
 Kaunas, Kaizerio Vilhelmo alėja
 Каунас. Аллея Каизера Вильгельма

123.

Dabar Laisvės alėja. Pirmas pastatas iš kairės – Kauno „Aušros“ gimnazija.

Hente ist das die Laisvės Allee. Das erste Gebäude links im Bild ist „Aušros“ Gymnasium.

В настоящее время – аллея Лайвес. Первое здание слева – Каунасская гимназия «Аушрос».

Nr. 124.

Kowno. Petersburger Strasse

Kaunas. Peterburgo gatvė

Каунас. Улица Петербургская

124.

Kaizerio Vilhelmo (Nikolajevskij) prospekto, Vilkmėrgės (Vilkomirskaja), Licmano (Peterburgskaja) gatvių ir Vilkmėrgės (Vilkomirskaja šose) plento sankirta. Dabar Laisvės alėjos, Šv. Gertrūdos, Vilniaus gatvių ir Savanorių prospekto sankirta nuo Laisvės alėjos Rotušės aikštės link. Kairėje – 1877 m. pastatytas namas, kurio antrajame ir trečiajame aukštuose buvo įsikūręs Apygardos teismas, o pirmajame aukšte veikė krautuvelės. Dabar Laisvės al. 103, Teismo rūmai.

Kreuzungsstelle von Kaiser-Wilhelm-Straße, Wilkomirstraße (Vilkomirskaja), Litzmannstraße (Peterburgskaja) und der Wilkomirchaussée (Vilkomirskaja Chaussee). Heute die Kreuzungsstelle von der Laisvės Allee, den Straßen Šv. Gertrūdos und Vilniaus und dem Savanorių Prospekt. Aussicht von der Laisvės Allee Richtung Rathausplatz. Links ist das Gebäude vom Baujahr 1877 zu sehen, im ersten und zweiten Stock des Hauses befand sich das Bezirksgericht und im Erdgeschoss Läden. Heute Laisvės Allee 103, Gerichtsgebäude

Пересечение проспекта Кайзера Вильгельма (Николаевского), улиц Вилкмяргес (Вилкомирской), Литцманна (Петербургской) и шоссе Вилкмяргес (Вилкомирского шоссе). В настоящее время пересечение аллеи Лайсвес, улиц Шв. Гертрудос (св. Гертруды), Вильняус и проспекта Саванорию со стороны аллеи Лайсвес по направлению к Ратушной площади. Слева – дом, построенный в 1877 г., на втором и третьем этажах которого размещался Окружной суд, а на первом этаже работали магазинчики. В настоящее время – аллея Лайсвес д. 103, Дворец суда.

Nr. 125.
Kowno. Kaiser Wilhelm-Straße
Kaunas. Kaizerio Vilhelmo gatvė
Каунас. Улица Каизера Вильгельма

125.

*Kaizerio Vilhelmo II (dabar Laisvės al.) ir Eich-
horno (dabar Vilniaus) gatvių sankirta.*

*Kreuzungsstelle von Kaiser-Wilhelm-Straße (heute Laisvės
Allee) und Eichhornstraße (heute Vilniaus Straße).*

*Перекресток улиц Каизера Вильгельма II (в настоя-
щее время – аллея Лайсвės) и Эйхгорна (в настоя-
щее время – улица Вильняус).*

Nr. 126.

Kowno. Ecke Wilkomir-Chaussee und Kaiser Wilhelm-Straße

Kaunas. Vilkmergės plento ir Kaišerio Vilhelmo gatvių sankryža

Каунас. Перекресток Вилкомирского шоссе и улицы Кайзера Вильгельма

126.

Peterburgo (Wilkomirchause) plento ir Nikolajaus (Kaiser Wilhelmstrasse) prospekto (dabar Savanorių pr. ir Laisvės al.) sankirta. 1915 m. vokiečiams užėmus Nemuno kairiojo kranto tvirtovės fortus ir kitus įtvirtinimus, didelė dalis tvirtovės įgulos iš Kauno traukėsi Peterburgo plentui.

Kreuzungsstelle Petersburgerchausee (Wilkomirchause) und Nikolaiiprospekt (Kaiser-Wilhelm-Straße), heute Savanorių Prospekt Ecke Laisvės Allee. Nach der Einnahme der Festungsforts und anderen Befestigungen am linken Nemunas Ufer durch deutsche Truppen, hat sich ein großer Teil der Festungsbesatzung aus Kaunas über die Petersburgerchausee zurückgezogen.

Пересечение Петербургского шоссе (Wilkomirchause) и Николаевского проспекта (Kaiser Wilhelmstrasse) (в настоящее время – пересечение пр-та Саванорю и аллеи Лайсвес). В 1915 г., когда немцы заняли форты и другие укрепления крепости на левом берегу Немунаса, большая часть гарнизона крепости отступала из Каунаса по Петербургскому шоссе.

№. 127.
Kowno. Gymnasium
Каунас. Гимназіја
Каунас. Гимназия

№. 128.

Kowno. Mädchen-Gymnasium

Kaunas. Mergaičių gimnazija

Каунас. Гимназия для девочек

127–128.

Valstybinė mergaičių (dabar „Aušros“) gimnazija, pastatyta 1883–1884 m. Nikolajaus prospekto ir Malaja Žandarmkaja (dabar Laisvės al. ir I. Kanto g.) gatvės kampe. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, gimnazija buvo perorganizuota į 1-ąją laikinąją ligoninę. Sužeistuosius vėždavo iš VI, VII fortų apylinkių. 1916 m. šioje pastate įsikūrė lietuviška „Aušros“ berniukų gimnazija. Pastatas be didesnių pakeitimų stovėjo iki 1968 m., kol buvo rekonstruotas. Mokykla įgavo standartinę išvaizdą, kurioje neliko praeities žymių.

Staatliches Mädchengymnasium (jetzt „Aušros“ Gymnasium), gebaut 1883–1884, Nikolaj Prospekt Ecke Malaja Schandarmkaja Straße (heute Laisvės Allee und I. Kant-Straße). Am Kriegsanfang wurde in den Räumen des Gymnasiums vorübergehend das Krankenhaus Nr. 1 eingerichtet. Die Verletzten brachte man hierher von den Forts 6. und 7. 1916 wurde das Krankenhaus zum „Aušros“ Gymnasium, dem litauischen Jungengymnasium. Ohne großen Außen- und Innenveränderungen stand das Gebäude bis zum Jahr 1968, dann wurde es umgebaut. Beim Umbau wurde das Außen völlig verändert und die Schule sah so wie alle Schulgebäude der Zeit aus. Von ihrer früheren Architektur ist nichts mehr geblieben.

Государственная гимназия для девочек (в настоящее время – гимназия «Аушрос»), построенная в 1883–1884 г.г. на углу Николаевского проспекта и улицы Малая Жандармская (в настоящее время угол аллеи Лайсвės и улицы П. Канта). Когда началась Первая мировая война, гимназия была реорганизована в 1-й временный госпиталь. Раненых доставляли с окрестностей VI, VII фортов. В 1916 г. в данном здании устроена литовская гимназия для мальчиков «Аушрос». Здание без более значительных изменений простояло до 1968 г., когда оно было реконструировано. Школа приобрела стандартный вид, в котором отсутствуют черты прошлого.

Nr. 129.
 Hauptpost in Kowno
 Kauno centrinis paštas
 Каунасская центральная почта

129.

Pašto-telegrafo kontora Malaja Žandarmuskaja (Gr. Tatarenstrasse) gatvėje. 1891 m. Šiuos pašto rūmus pastatė Grigorijus Frumkinas. Sovietmečiu perstatyti į gyvenamąjį namą (I. Kanto g. 24).

Post-Telegraf-Kontor auf der Malaja Schandarmuskaja StraÙe (Gr. Tatarenstrasse), 1891. Dieses Postgebäude hat Grigorij Frumkin gebaut. In der Sowjetzeit ist das Gebäude zum Wohnhaus umgebaut worden (I. Kant StraÙe 24).

Почтово-телеграфная контора на улице Малая Жандармская (Gr. Tatarenstrasse). 1891 г. Этот почтовый дворец построен Григорием Фрумкинским. В советские годы он перестроен в жилой дом (ул. И. Канта д. 24).

Nr. 130.
 Kommandantur in Kowno
 Komendantūra Kaune
 Комендатура в Каунасе

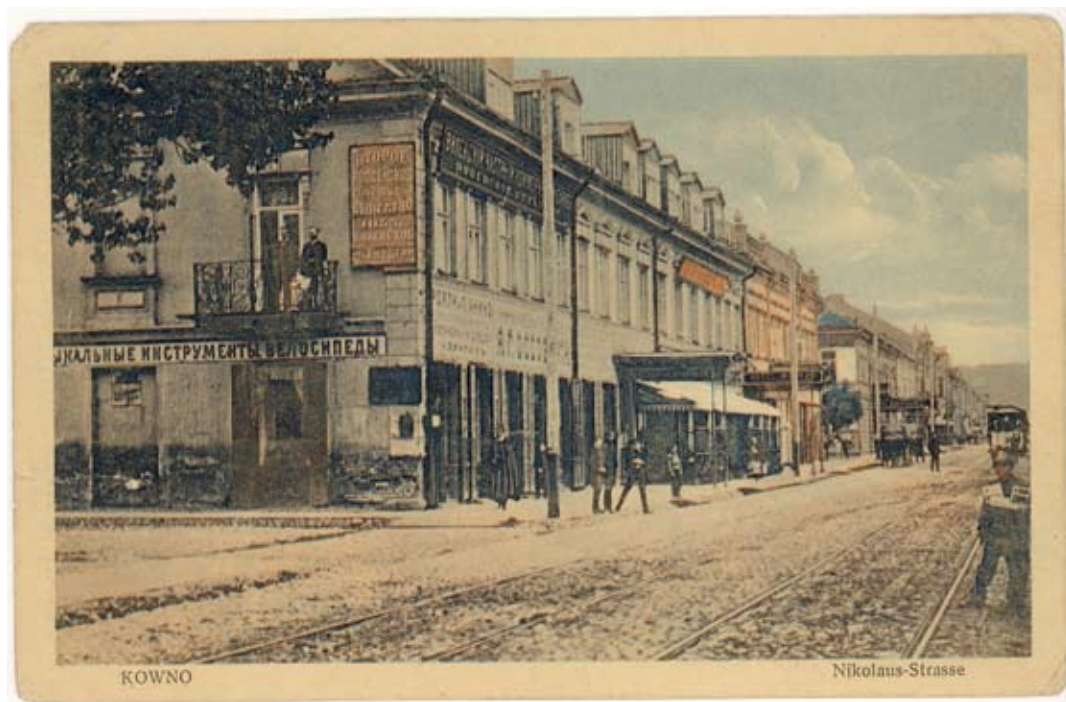
130.

Šiame name iki 1914 m. buvo gubernijos išdinė ir Mokesčių rūmai. Pirmojo pasaulinio karo metais jame įsikūrė vokiečių komendantūra. 1949 m. senasis išdinės pastatas buvo perstatytas. Dabar čia „Vilties“ vaistinė ir butai (Laisvės al. 100).

In diesem Haus gab es bis 1914 die Kämmererei und das Steueramt der Gouvernment Kaunas. In den Jahren des 1. Weltkrieges gehörte das Gebäude der deutschen Kommandantur. 1949 wurde das alte Kämmerereigebäude umgebaut. Jetzt ist das ein Wohnhaus mit der „Vilties“ Apotheke im Erdgeschoss (Laisvės Allee 100).

В этом доме до 1914 г. находилось губернское казначейство и Налоговая палата. Во время Первой мировой войны в нем устроилась немецкая комендатура. В 1949 г. старое здание казначейства было перестроено. В настоящее время здесь находится аптека «Вильтес» и квартиры (аллея Лайсвес д. 100).

№ 131.

Kowno. Nikolaus-Strasse

Kaunas. Nikolajaus gatvė

Kaunas. Улица Николаевская

187

Nr. 132.

Kaiser Wilhelmstr. 66. Kovno

Kaizerio Vilhelmo gatvė Nr. 66. Kaunas

Улица Каисера Вильгельма, дом 66. Каунас

131–132.

*XIX a. 7-ojo dešimtmečio pastatas Laisvės al. 90
(šalia Kauno miesto savivaldybės).*

*Das Gebäude auf Laisvės Allee 90 stammt vom 7. Jah-
rgeht des 19. Jahrhunderts (nebenan Verwaltung der
Stadt Kaunas)*

*Здание, построенное в 70-е годы XIX века, аллея
Лайсвес д. 90 (вблизи самоуправления города
Каунаса).*

Deutsches Theater-in Kowno (Gartenansicht)

№ 133.

Deutsches Theater in Kowno (Gartenansicht)

Vokiečių teatras Kaune (teatro sodelis)

Немецкий театр в Каунасе (театральный садик)

133.

Kaunui tapus gubernijos miestu, miesto sodui suformuoti buvo numatyta vieta prie Nikolajevskij Prospektio (dabar Laisvės al.). Iki 1833 m. miesto sodo teritorijoje veikė katalikų kapinės. Vėliau jos buvo panaikintos. 1847 m. būsimo teatro vietoje stovėjo duonos kepykla. 1866 m. sodą 12 metų išsinuomojo turtingas kaunietis Jonas Rudolfas, pasižadėdamas jį tvarkyti ir prižiūrėti, apsodinti gėlėmis ir medžiais. Sode jis pastatė medinius paviljonus restoranui ir koncertams.

Als Kaunas eine Gouvernementstadt wurde, hat man einen Platz für den Stadtgarten auf dem Nikolajevskij Prospekt (heute Laisvės Allee) vorgesehen. Bis 1833 befand sich auf dem Territorium des Stadtgartens katholischer Friedhof, der später beseitigt wurde. 1847 gab es an der Stelle des zukünftigen Theaters eine Brotbäckerei. 1866 hat den Stadtgarten ein reicher Bewohner der Stadt Kaunas Jonas Rudolfas für 12 Jahre gemietet und versprochen Blumen und Bäume zu pflanzen, den Garten zu pflegen. Im Garten wurden hölzerne Pavillons für ein Restaurant und für Konzerte gebaut.

После того как Каунас стал губернским городом, место для формирования городского сада было предусмотрено возле Николаевского проспекта (в настоящее время – аллея Лайсвес). До 1833 г. на территории городского сада находилось действующее католическое кладбище. Позже оно было закрыто. В 1847 г. на месте будущего театра стояла хлебопекарня. В 1866 г. сад на 12 лет взял в аренду богатый житель Каунаса Ёонас Рудольфас, пообещав при этом ухаживать и присматривать за ним, обсадить деревьями и цветами. В саду им были поставлены деревянные павильоны для ресторана и организации концертов.

Nr. 134.
Kowno. Das deutsche Theater
Каунас. Vokiečių teatras
Каунас. Немецкий театр

134.

Pagal gubernijos architekto Justino Golinevičiaus projektą miesto sode, J. Rudolfo restorano vietoje, 1892 m. buvo pastatytas miesto teatras (dabar Kauno valstybinis muzikinis teatras). Kauno gubernatoriui ir tvirtovės komendantui salėje buvo įrengtos specialios ložės. Po 1904 m. teisę rengti vakarus ir statyti spektaklius gavo lietuvių, žydų ir vokiečių bendruomenės. Pastatas buvo nuolat perstatomas, plečiamas. Pirmojo pasaulinio karo metais čia veikė vokiečių teatras.

Nach dem Entwurf des Architekten Justinas Golinevičius wurde 1892 im Stadtgarten anstatt des Restaurants von J. Rudolfas das Stadttheater gebaut (heute staatliches Musiktheater). Im Zuschauerraum wurden Logen für den Stadtgouverneur und den Festungskommandanten eingerichtet. Nach dem Jahr 1904 erhielten das Recht auf ihre Veranstaltungen im Theater litauische, jüdische und deutsche Gemeinden. Das Gebäude hat man oft umgebaut und erweitert. In den Jahren des Ersten Weltkrieges befand sich hier deutsches Theater.

По проекту губернского архитектора Юстинаса Голіневичюса в городском саду, на месте ресторана Г.И. Рудольфаса, в 1892 г. был построен городской театр (в настоящее время – Каунасский государственный музыкальный театр). Каунасскому губернатору и коменданту крепости в зале были устроены специальные ложи. После 1904 г. право организовать вечера и ставить спектакли получили литовская, еврейская и немецкая общины. Здание постоянно перестраивалось, расширялось. В годы Первой мировой войны здесь работал немецкий театр.

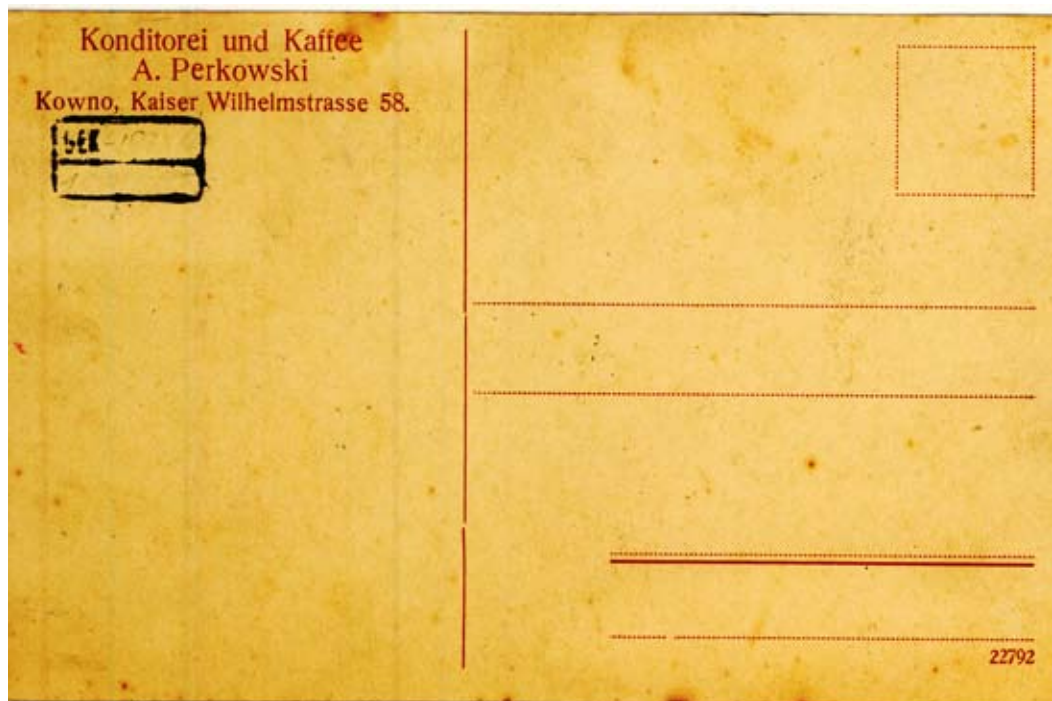
Nr. 135.

Konditorei und Kaffeehaus A. Perkowski. Kowno, Kaiser Wilhelmstrasse 58

A. Perkowskio konditerija ir kavinė. Kaunas, Kaizerio Vilhelmo gatvė 58 .

Кондитерская и кафе А. Перковского. Каунас, улица Каизера Вильгельма, дом 58

Nr. 136.
(reversas)

135–136.

Aleksandro Perkausko (Perkovskio) kavinė. Kaiserio Vilhelmo g. 58. Vokiečiams užėmus Kauną, kurį laiką buvo vienintelė mieste veikusi kavinė. Dabar – Laisvės al. 82 / Maironio g. 17, AB SEB banko Kauno filialas.

Kaffeehaus von Aleksandras Perkauskas (Perkowski). Kaiser-Wilhelm-Strasse 58. Nach der Einnahme der Festung Kaunas war das Kaffeehaus das einzige geöffnete Kaffeehaus in der ganzen Stadt. Heute befindet sich auf Laisvės Allee 82 Ecke Maironio Str. 17 die Kaunasser Filiale der SEB Bank.

Кафе Александра Перкаускаса (Перковского). Ул. Кайзера Вильгельма д. 58. После того как немцы заняли Каунас, некоторое время это было единственное в городе действовавшее кафе. В настоящее время – аллея Лайсвес д. 82 / ул. Майронė д. 17, Каунасский филиал АО банка SEB.

Nr. 137.
Kowno. Kaiser Wilhelm-Strasse
Kaunas. Kaižerio Vilhelmo gatvė
Каунас. Улица Каізера Вільгельма

137.

Kaizerio Vilhelmo gatvėje (dabar Laisvės al.) kairėje pusėje pirmas dviaukštis pastatas – viešbutis „Imperial“, kitas, su bokšteliu, – viešbutis ir restoranas „Metropol“, pastatytas 1899 m. Izidoriaus ir Rachilės Volkovyskių. Prie įėjimo į restoraną buvo stogelis, paremtas metalinėmis kolonėlėmis. 1910 m. viešbutį ir restoraną valdė A. Bulyginas. „Metropoliui“ buvo suteikta pirmos klasės kategorija.

Kaiser-Wilhelm-Straße. Das erste zweistöckige Haus auf der linken Seite der Straße ist das Hotel „Imperial“. Das nächste 1899 von Izidorius und Rachil Volkovskij gebaute Haus mit einem kleinen Turm ist Hotel und Restaurant „Metropol“. Der Eingang ins Hotel hatte damals ein Vordach auf Metallstützen. 1910 gehörte das Hotel und das Restaurant A. Bulygin. „Metropol“ wurde dem Hotel und dem Restaurant die Kategorie der ersten Klasse verliehen.

Первое двухэтажное здание на левой стороне улицы Кайзера Вильгельма (в настоящее время – аллея Лайсвес) – гостиница «Империял», другое здание, с башенкой, – гостиница и ресторан «Метрополь», построенный в 1899 г. Изидориусом и Рахиле Волковскими. У входа в ресторан была небольшая крыша, которая опиралась на металлические колонны. В 1910 г. владельцем гостиницы и ресторана был А. Бulyгин. «Метрополи» была присвоена категория первого класса.

Nr. 138.
 Reichsbank in Kowno
 Reičio bankas Kaune
 Рейхсбанк в Каунасе

138.

Rusijos valstybinio banko Kauno skyriaus rūmai, pastatyti 1912–1913 m. 1915 m. buvo įrengta tvirtovės 7-oji laikinoji ligoninė. Okupacijos metais juose veikė vokiečių bankas. Dabar Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultetas (Maironio g. 27 / K. Donelaičio g. 68).

Staatliche Bank Russlands, Kaunasser Abteilung, gebaut 1912–1913. 1915 hat man hier vorübergehend das Festungsrankenbaus Nr. 7 eingerichtet. In der Okkupationszeit gab es hier Deutsche Bank, heute befindet sich in dem Gebäude Fakultät für öffentliche Sicherheit der Mykolas Romeris Universität (Maironio Str. 27 Ecke K. Donelaičio Str. 68).

Палата Каунасского отделения Российского государственного банка, построенная в 1912–1913 г.г. В 1915 г. был размещен 7-й временный госпиталь крепости. В годы оккупации здесь работал немецкий банк. В настоящее время – факультет общественной безопасности университета им. Миколаша Ромериса (ул. Майроні д. 27 / ул. К. Донелайчю д. 68).

Nr. 139.

Kowno. Siemens-Platz

Kaunas. Siemeno aikštė

Каунас. Площадь Сименс

139.

Dabar – Vienybės aikštė. Buvusi arklių ir malkų turgaus aikštė 1871 m. pavadinta Novobazarnaja vardu. Kairėje – 111-ojo Dono pėstininkų pulko cerkvė ir varpinė. 1921 m. mediniame maniežo pastate su mūrine cerkvele buvo įkurtas Vytauto Didžiojo karo muziejus. Dešinėje – elektros stotis. Už pastato matyti katilinės kaminais.

Heute heißt der Platz Vienybės Platz. Damals war hier der Marktplatz, auf dem man Pferde und Brennholz verkaufte. 1871 wurde der Platz Novobasarnaja genannt. Links die orthodoxe Kirche und der Glockenturm des Don Infanterie-Regiments 111. 1921 wurde in der hölzernen Reithalle mit einer kleinen orthodoxen Mauerkirche das Vytautas-Magnus-Kriegsmuseum gegründet. Rechts ist die Elektrostation, hinter dem Gebäude ist der Schornstein einer Heizungsanlage zu sehen.

В настоящее время – площадь Венибес (Единства). Бывшая базарная площадь, где продавались кони и дрова, в 1871 г. названа Новобазарной. Слева – церковь и колокольня 111-го Донского пехотного полка. В 1921 г. в деревянном здании манежа с кирпичной церквушкой был основан Военный музей Витавутаса Великого. Справа – электростанция. За зданием видна труба котельной.

Nr. 140.

Elektrizitātestation in Kowno

Elektros stotis Kaune

Электростанция в Каунасе

140.

Pirmoji Kauno miesto elektros stotis. Pastatyta ir pradėjo veikti 1899 m. pabaigoje. Už pastato matyti katilinės kaminais. 1944 m. elektrinę su sprogdino iš Kauno traukdami vokiečių kariai.

Die erste Elektrostation in Kaunas. Ende 1899 wurde die Station gebaut und begann zu funktionieren. Hinter dem Gebäude ist der Schornstein einer Heizungsanlage zu sehen. Die Elektrostation haben die deutschen Soldaten 1944 beim Rückzug aus Kaunas vernichtet.

Первая электростанция города Каунаса. Построена и начала работать в конце 1899 г. За зданием видна труба котельной. В 1944 г. электростанция была взорвана отступающими из Каунаса немецкими солдатами.

Nr. 141.

Kowno. Neumarktstraße

Kaunas. Naujoji turgaus gatvė

Каунас. Улица Новобазарная

141.

Dabar – S. Daukanto gatvės ir Laisvės alėjos sankirta. Kairėje – „Metropolio“ viešbutis.

Heute ist das die Kreuzungsstelle S. Daukanto Straße und Laisvės Allee. Links ist Hotel „Metropol“.

В настоящее время – пересечение улицы С. Дауканто и аллеи Лайсвес. Слева – гостиница «Метрополис».

Nr. 142.

Hindenburgstraße mit Gouvernements-Kasino in Kowno

Hindenburgo gatvė ir gubernijos kazino Kaune

Улица Гинденбурга и губернское казино в Каунасе

142.

Buvusi tvirtovės Inžinierių valdybos viršininko rezidencija, iškilusi 1889–1890 m. Pirmojo pasaulinio karo metais pastatų naudojami okupacinė valdžia, nuo 1919 m. iki 1940 m. jame dirbo Lietuvos Respublikos Ministrų kabinetas. Dabar – Vytauto Didžiojo universiteto rektoratas (K. Donelaičio g. 58).

Die ehemalige Residenz des Vorgesetzten des Vorstandes der Festungsingenieure, gebaut 1889–1890. In den Jahren des Ersten Weltkrieges gehörte das Gebäude den Okkupanten, 1919 bis 1940 war hier das Ministerkabinett der Republik Litauen tätig. Heute befindet sich hier das Rektorat der Vytautas Magnus Universität. (K. Donelaičio Straße 58).

Бывшая резиденция начальника Инженерного управления крепости, сооруженная в 1889–1890 г.г. В годы Первой мировой войны зданием пользовались оккупационные власти, с 1919 г. до 1940 г. здесь работал Кабинет министров Литовской Республики. В настоящее время – ректорат университета Вьтаутаса Великого (ул. К. Донелайчė д. 58).

Nr. 143.
Handelsschule in Kowno
Komercijos mokykla Kaune
Коммерческая школа в Каунасе

143.

Kauno komercijos mokyklos rūmai (dabar Kauno technologijos universiteto Tarptautinių studijų centras), pradėti statyti 1912 m. 1914 m. pradžioje juose įsikuria Komercijos mokykla. Pradėjus Pirmajam pasauliniui karui, mokykla perorganizuojama į 3-iąją laikinąją ligoninę. 1915 m. rugpjūčio 17 d., apie 18 val., vokiečių artilerijos sviediniai sproginėjo Garnizonnaja ir Inženernaja (dabar K. Donelaičio ir A. Mickevičiaus) gatvėse, ypač daug sprogo prie Komercijos mokyklos pastato.

Das Gebäude der Handelsschule in Kaunas (jetzt Internationales Studienzentrum de Technologischen Universität Kaunas), Anfang der Banarbeiten 1912. Anfang 1914 wurde hier die Handelsschule gegründet. Zu Beginn des Ersten Weltkrieges wurde die Schule zum Krankenhaus Nr.3 reorganisiert. Am 17. August 1915 um 18 Uhr explodierten deutsche Geschosse auf den Straßen Garnisonnaja und Inschenernaja (heute K. Donelaičio und A. Mickevičiaus Straßen) und besonders viele in der Nähe der Handelsschule.

Дворец Каунасской коммерческой школы (в настоящее время – Центр международного обучения Каунасского технологического университета), его строительство начато в 1912 г. Сначала, в 1914 г. в нем основана коммерческая школа. Когда началась Первая мировая война, школа была реорганизована в 3-й временный госпиталь. 17 августа 1915 г., примерно в 18 часов, снаряды немецкой артиллерии взрывались на улицах Гарнизонная и Инженерная (в настоящее время улицы К. Донелайчю и А. Мицкевичюс), особенно много снарядов падало вокруг здания Коммерческой школы.

Nr. 144.
Kowno. Wohnhaus von Adam Mickiewicz
Kaunas. Adomo Mickėvičiaus gyvenamasis namas
Каунас. Жилой дом Адама Мицкевича

144.

A. Mickevičiaus namelis – Kartofliškių dvarelis, buvusio šalia Garnizonnaja ir Gornaja gatvių sankirtos, oficina. Dabar A. Mickevičiaus ir V. Putvinskio gatvių sankirta. Kartofliškių dvarelis domina kaip istorinė vieta, susijusi su poetu Adomu Mickevičiumi, kuris lankydavosi pas dvarelį savininką, Kauno apskrities mokyklos prefektą (direktorių) Stanislovą Dobrovolskį. Garnizonnaja gatvės ašyje buvo dvarelis centras – medinis namas, oficina, ūkiniai pastatai ir sodas. Patogi vieta miestui plėstis lėmė trumpą Kartofliškių dvarelį egzistavimą. 1940 m. vadinamasis A. Mickevičiaus namelis (oficina) buvo nugriautas kaip netinkamas gyventi, o 1956 m. pradėjus mūryti prie gatvės namus (dabar A. Mickevičiaus g. 52, 54, 56, 58), nugriautas ir senasis dvarelis namas.

A. Mickiewicz Häuschen - Gesindehaus des ehemaligen Gutsbotes Kartofflškės (Kartofflshkes) an der Kreuzungstelle der Straßen Garnizonnaja und Gornaja (heute A. Mickevičiaus Straße Ecke V. Putvinskio Straße). Der Gutshot Kartofflškės interessiert Historiker als historischer mit dem Dichter Adam Mickiewicz verbundener Ort, wo der Dichter oft zu Besuch bei dem Präfekt der Bezirksschule von Kaunas Stanislovas Dobrovolskis war. Der Gutshof von dem Schulpräfekt bestand aus einem hölzernen Herrenhaus, einem Gesindehaus, Neben- und Vorratsgebäuden und dem Garten. Der Gutshof hat aber nicht lange existiert. 1940 wurde das Gesindehaus oder das sogenannte A. Mickiewicz Häuschen als zum Wohnen nicht geeignetes Haus abgerissen, 1956 hat man mit dem Bau von Wohnhäusern entlang der Straße (heute A. Mickevičiaus Straße 52, 54, 56, 58) begonnen, so wurde auch das alte Herrenhaus abgerissen.

Домик А. Мицкевича – официна небольшого поместья Kartoffлишкяй, находившегося рядом с пересечением улиц Гарнизонной и Горной. В настоящее время – пересечение улиц А. Мицкевичаус и В. Путвинскяй. Поместье Kartoffлишкяй вызывает интерес как историческое место, связанное с поэтом Адамом Мицкевичем, который навещал владельца поместья, префекта (директора) Каунасской уездной школы Станислоаса Добровольскиса. По оси улицы Гарнизонной находилась центр поместья – деревянный дом, официна, хозяйственные постройки и сад. Удобным местом для расширения города было обусловлено короткое существование поместья Kartoffлишкяй. В 1940 г. так называемый домик А. Мицкевича (официна) был снесен как непригодный для жилья, а в 1956 г., когда около улицы начали строить кирпичные дома (в настоящее время – дома № 52, 54, 56, 58 по ул. А. Мицкевичаус), был снесен и старый дом поместья.

Nr. 145.

Kowno. Kaiser Wilhelm-Strasse

Kaunas. Kaižerio Vilhelmo gatvė

Каунас. Улица Каізера Вільгельма

145.

Laisvės alėjos grindiniu nutiesti tramvajaus bėgiai. Stotelėje žmonės laukia „konkės“. Taip kauniečiai vadino arklių traukiamą vagonėlį, kuris pradėjo kursuoti 1892 m. gegužės 24 d. nuo geležinkelio stoties iki Rotušės aikštės Laisvės alėja ir Vilniaus gatvė. Kartais ji riedėdavo taip greitai, kad žmonės negalėdavo pasivyti. Karo metu, nors miesto gatvėse sproginėjo sviediniai, „konkė“ ir toliau kursavo. 1929 m. tramvajaus, ilgus metus tarnavusio Kauno gyventojams, buvo atsisakyta.

Im Pflaster der Laisvės Allee sind verlegte Pferdebahngleise zu sehen. An der Haltestelle warten Leute auf die Pferdebahn. Am 24. Mai 1892 begann der Pferdebahnbetrieb auf der Strecke vom Bahnhof zum Rathausplatz über die Laisvės Allee und die Vilniaus Straße. Manchmal fuhr der Pferdebahnwagen so schnell, dass Leute ihm nicht einholen konnten. Trotz der Geschossexplosionen verkehrte der Pferdegleiswagen auch in den Kriegsjahren. 1929 hat man sich auf die Pferdebahn, die lange Zeit den Stadtbewohnern diente, verzichtet.

В мостовой аллее Лайсвес проложены трамвайные рельсы. На остановке люди ожидают приезда „конки“. Так жители Каунаса называли вагончик с конной тягой, который начал ходить 24 мая 1892 г. по маршруту от железнодорожного вокзала до Ратушной площади по аллее Лайсвес и улице Вильняус. Иногда конка двигалась так быстро, что люди не могли ее догнать. Во время войны, хотя на городских улицах взрывались снаряды, „конка“ продолжала ходить. В 1929 г. от трамвая, долгие годы служившего жителям Каунаса, отказались.

Nr. 146.
 Strassenbild in Kowno
 Kaunas. Miesto gatvė
 Каунас. Городская улица

146.

1915 m. rugpjūčio 17 d. daug vokiečių artilerijos sviedinių sprogo Kaizerio Vilhelmo (dabar Laisvės al.) gatvėje. Grindinyje matyti sviedinių išraustos duobės.

Am 17. August 1915 explodierten viele deutsche Artilleriegeschosse auf der Kaiser-Wilhelm-Straße (heute Laisvės Allee). Im Pflaster sind Geschosstrichter zu sehen.

17 августа 1915 г. много снарядов немецкой артиллерии взорвалось на улице Кайзера Вильгельма (в настоящее время – аллея Лайсвес). На камнях мостовой видны изрытые снарядами воронки.

Nr. 147.
Kaiser Wilhelm-Straße in Kowno
Kaizerio Vilhelmo gatvė Kaune
Улица Кайзера Вильгельма в Каунасе

147.

Dabar – Laisvės alėja. Publicistas Juozas Daugėla 1931 m. „Lietuvos žiniuose“ rašė, kaip 1915 m. rugpjūčio 18 d., 14 val., nuo geležinkelio stoties Laisvės alėjos link šaligatviaisėjo maždaug 20 karių grupė, po dešimt kairėje ir dešinėje pusėje, atkišusi šautuvus, išsigandusiais veidais, prisišliėjusi prie namų slinko tolyn. Alėjos viduriuėjo du karininkai ir puskarininkiai. Nuo senamiesčio Laisvės alėjos link slinko kita vokiečių karių grupė. Abi grupės, susitikusios Laisvės alėjos viduryje, pradėjo salutuoti. Tai reiškė pergalę – tvirtovė vokiečių rankose!

Heute ist das die Laisvės Allee. Am 18. August 1915, um 14 Uhr von der Bahnhofseite Richtung Laisvės Allee gingen etwa 20 Soldaten, auf beiden Straßenseiten je 10. Sie bewegten sich langsam, eng an die Mauer der Häuser gedrückt, hielten ihre Gewehre vor, hatten erregte Gesichter. In der Mitte der Allee gingen zwei Offiziere und Unteroffiziere. Von der Seite der Altstadt Richtung Laisvės Allee rückte noch eine Gruppe der deutschen Soldaten vor. Als sich beide Gruppen in der Mitte der Allee trafen, salutierten sie. Das hieß den Sieg. Die Festung ging den Deutschen über!

В настоящее время – аллея Лайсвес. 18 августа 1915 г., в 14 часов, со стороны железнодорожной станции по направлению к аллее Лайсвес по тротуарам продвигалась группа около 20 солдат, по десять человек по правой и левой стороне улицы; с наведенными ружьями в руках, с перепуганными лицами, прислоняясь к домам, группа медленно двигалась вперед. По центру аллеи шли двое офицеров и унтер-офицеры. Со стороны Старого города по направлению к аллее Лайсвес медленно продвигалась другая группа немецких солдат. Когда обе группы встретились в середине аллеи Лайсвес, они сразу произвели салют. Это означало победу – крепость оказалась в руках немцев!

Nr. 148.

Kowno. Peter-Paul-Kathedrale

Kaunas. Petro ir Povilo katedra

Каунас. Собор святых Петра и Павла

148.

Isteigus karinę tvirtovę, buvo nuspręsta statyti stačiatikių soborą. Jis sumanytas kaip viso Kauno tvirtovės komplekso apvainikavimas. Kauno Naujamiestyje, Nikolajevskij prospekt (dabar Laisvės al.) pradžioje, sakraliniam pastatui buvo suplanuota aikštė. 1891 m. birželio 29 d. padėtas kertinis akmuo. Autorius – karo inžinierius K. Limarenka. Soboras buvo užbaigtas ir pašventintas 1895 m. rugsėjo 17 d.

Als Kaunas zu einer Militärfestung wurde, hat man beschlossen eine orthodoxe Kirche (Sobor) zu bauen. Die Kirche sollte den ganzen Festungskomplex krönen. Für das Sakralgebäude wurde in Kaunasser Neustadt, auf dem Nikolajevskij Prospekt (heute Laisvės Allee) ein Platz vorgesehen. Am 29. Juni, 1891 wurde der Grundstein gelegt. Autor des Entwurfes - Kriegsingenieur K. Limarenko. Am 17. September 1895 war die Kirche fertig und wurde eingeweiht.

После основания военной крепости было принято решение о строительстве православного собора. Он был задуман как увенчание всего комплекса Каунасской крепости. В Новом городе Каунаса, в начале Николаевского проспекта (в настоящее время – аллея Лайсвės), была спланирована площадь для сакрального здания. 29-го июня 1891 г. был заложен краеугольный камень. Автор – военный инженер К. Лимаренко. Собор был завершен и освящен 17 сентября 1895 г.

Nr. 149.

Die russische Kathedrale. Kowno

Kaunas. Rusų katedra

Каунас. Русский собор

Nr. 150.
(reversas)

Nr. 151.

Kowno. Evang. Garnison-Kirche (früher russ. Kathedrale)

Kaunas. Evangelikų įgulos bažnyčia (ankščiau rusų katedra)

Каунас. Евангелическая гарнизонная церковь (раньше – русский собор)

151.

Kauno soboras carinei tvirtovei tarnavo beveik 20 metų. Pirmojo pasaulinio karo metais juo naudotosi vokiečių kariuomenė, o nuo 1919 m. rudens buvo Šv. arkangelo Mykolo Lietuvos kariuomenės įgulos bažnyčia. Pastatas buvo nupirktas iš stačiatikių, jų bendruomenė už gautus pinigus pastatė naują Apreiškimo cerkvę (Vytauto pr. 38) ir perkėlė į ją soboro ikonostasą.

Kaunasser Sobor (die orthodoxe Kirche) diente der zaristischen Festung fast 20 Jahre lang. In den Jahren des Ersten Weltkrieges benutzte den Sobor die deutsche Armee und vom Herbst 1919 wurde die Kirche als Garnisonkirche (auch Kirche des Heiligen Erzengels Michael) von der litauischen Armee genutzt. Das Kirchengebäude hat man von den Orthodoxen gekauft. Die Gemeinde der Orthodoxen baute für das Geld eine neue orthodoxe Kirche der Verkündigung (Vytauto Prospekt 38) und versetzte dorthin das Ikonostas aus dem Sobor.

Каунасский собор служил царской крепости почти 20 лет. В годы Первой мировой войны собором пользовалось немецкое войско, а с осени 1919 г. он являлся костелом св. архангела Миколаса (Михаила) – гарнизонным костелом Литовской армии. Здание было куплено у православных, за полученные деньги их общиной была построена новая церковь Возведения (пр-т Витавто д. 38) и в нее из собора перенесен иконостас.

Nr. 152.

Dom in Kowno (Außenansicht)

Kauno katedra (eksterjeras)

Каунасский собор (экстерьер)

152.

Buvęs Kauno tvirtovės įgulos soboras (vaizdas nuo Kęstučio ir Gedimino gatvių sankirtos). Pirmojo pasaulinio karo metais juo naudojosi vokiečių kariuomenė. Nuo 1919 m. rudens – Šv. arkangelo Mykolo Lietuvos kariuomenės įgulos bažnyčia. Sovietmečiu bažnyčia veikė iki 1962 m. 1965 m. pertvarkyta į Vitražo ir skulptūros galeriją. 1991 m. pabaigoje pastatas sugrąžintas Katalikų bažnyčiai.

Die damalige Garnisonkirche der Festung Kaunas (Aussicht von der Kreuzungsstelle der Straßen Kęstučio und Gedimino). Im Ersten Weltkrieg wurde die Kirche von der deutschen Armee benutzt. Seit vom Herbst 1919 war das die Kirche des Heiligen Erzengels Michael, Garnisonkirche der litauischen Armee. In der Sowjetzeit seit 1965 diente das Gebäude als Galerie für Glasmalerei und Skulpturen und Ende 1991 wurde es der katholischen Kirche zurückgegeben.

Бывший гарнизонный собор Каунасской крепости (вид со стороны пересечения улиц Кястутиса и Гедиминаса). В годы Первой мировой войны им пользовалось немецкое войско. С осени 1919 г. – гарнизонный костел св. архангела Миколаса (Михаила). В советские годы костел действовал до 1962 г. В 1965 г. преобразован в Галерею витража и скульптуры. В конце 1991 г. здание возвращено Католической Церкви.

Nr. 153.

Dom in Kowno (Innenansicht)

Kauno katedra (interjeras)

Каунасский собор (интерьер)

153.

Kauno tvirtovės įgulos soboro interjeras. Dabar Šv. arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčia.

Inneneinrichtung der orthodoxen Kirche (Sobor) der Festung Kaunas. Heute die Kirche des Heiligen Erzengels Michael (auch Garnisonkirche genannt).

Интерьер гарнизонного собора Каунасской крепости. В настоящее время – костел св. архангела Миколаса (Михаила) (Гарнизонный костел).

Nr. 154.

Kowno. Soborow-Platz.

Kaunas. Soboro aikštie

Каунас. Соборная площадь

154.

Dešinėje – 1864–1866 m. pastatytas dviejų aukštų namas. Priklausė Peterburgo 1-osios gildijos pirkliui, Kauno miesto garbės piliečiui Bernardui Monasevičiui. Iki 1892 m. pastatas buvo išnuomotas pašto kontorai, vėliau keletą kartų perparduotas. 1901 m. namą įsigijo Kauno bajorų draugija. Tarpukariu pastatas priklausė Krašto apsaugos ministerijai (Karo komendantūrai). Rekonstruotas. Dabar – „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninės valdos.

Rechts ist das 1864–1866 gebaute zweistöckige Haus zu sehen. Es gehörte dem Kaufmann der ersten Petersburger Zunft, dem Ehrenbürger der Stadt Kaunas Bernardas Monasevičius. Bis zum Jahr 1892 wurde das Gebäude an ein Postamt vermietet, später einige Male verkauft. 1901 erwarb das Haus Verein der Bojaren Kaunas. In der Zwischenkriegszeit gehörte das Haus dem Ministerium für Staatssicherheit (der Kriegskommandantur). Das Gebäude ist umgebaut, heute befindet sich hier das Rot-Kreuz-Krankenhaus.

Справа – двухэтажный дом, построенный в 1864–1866 г.г. Принадлежал петербургскому купцу 1-й гильдии, почетному гражданину города Каунаса Бернардасу Монасевичюсу. До 1892 г. здание сдавалось в аренду почтовой конторе, позже несколько раз перепродавалось. В 1901 г. здание было приобретено Каунасским дворянским обществом. В межвоенные годы здание принадлежало Министерству охраны края (Военной комендантуре). Реконструировано. В настоящее время – владения больницы „Красного Креста“.

Nr. 155.
 Ludendorffstraße in Kowno
 Ludendorffo gatvė Kaune
 Улица Лудендорффа в Каунасе

155.

Vokietijos kariuomenės Rytų fronto štabo viršininkas infanterijos generolas Eriks Ludendorfas daug prisidėjo rengiant karines operacijas, planus, kuriuos vokiečių daliniai sėkmingai įgyvendino užimdami Lietuvą. Dabar – Gedimino gatvės dalis nuo sankirtos su Kęstučio gatve. Dešinėje – arklių tramvajaus stotelė (dabar šioje vietoje – „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninės pastatas, Gedimino g. 36).

Chef des Generalstabs der Ostfront, General der Infanterie Erich Ludendorff hat sich viel zur Vorbereitung von Militäroperationen und -plänen beigetragen, die die deutschen Truppen bei der Eroberung Litauens erfolgreich verwirklicht haben. Gedimino Straße von der Kreuzungsstelle mit der Kęstučio Straße. Rechts ist die Haltestelle der Pferdebahn zu sehen, heute befindet sich hier das Rot-Kreuz-Krankenhaus, Gedimino Straße 36.

Начальник штаба восточного фронта немецких войск генерал от инфантерии Эрих Лудендорф внес большой вклад при подготовке военных операций и планов, которые были успешно осуществлены немецкими подразделениями при захвате Литвы. В настоящее время – часть улицы Гедимино от пересечения с улицей Кястучё. Слева – остановка конки (в настоящее время на этом месте находится здание больницы „Красного Креста“, ул. Гедимино д. 36).

Nr. 156.
 Straßenbahnhof in Kowno
 Tramvajus Kaune
 Трамвай в Каунае

156.

„Konkės“ maršrutas Gedimino gatve Soboro link. Greta tvoros – įvažiavimas į arklių tramvajaus dirbtuvių kiemą. (Dabar – „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninės valdos.)

Pferdebahnroute auf der Gedimino Straße Richtung Garnisonkirche. Am Zaun ist die Einfahrt in den Hof der Pferdebahnwerkstatt zu sehen (heute befindet sich hier das Rot-Kreuz-Krankenhaus.)

Маршрут конки по улице Гедимино в направлении Собора. Рядом с забором – въезд во двор мастерской конного трамвая. (В настоящее время здесь находится больница „Красного Креста“).

Nr. 157.
Kowno
Kaunas
Кайнас

Nr. 158.
Kowno. Peters-Berg
Kaunas. Petro kalnas
Каунас. Петровская гора

158.

Laisvės alėjos dalis nuo Nepriklausomybės aikštės iki Vytauto prospekto. Kairėje – XIX a. pabaigos dviejų aukštų gyvenamasis namas (dabar Laisvės al. 24). Dešinėje – 1897 m. dviejų aukštų pastatas, kuriame 1907 m., šį namą nupirkus Kauno moterų komiteto Raudonojo Kryžiaus draugijai, įsikūrė „Raudonojo Kryžiaus“ ligoninė (dabar Laisvės al. 17).

Laisvės Allee von dem Nepriklausomybės Platz (Platz der Unabhängigkeit) bis zum Vytautas Prospekt. Auf der linken Seite der Straße liegt das zweistöckige Wohnhaus vom 19. Jh. (heute Laisvės Allee 24). Rechts befindet sich das zweistöckige Wohnhaus vom Baujahr 1897. Nachdem das Haus von dem Rotkreuzverein des Kaunasser Frauenausschusses gekauft worden war, richtete sich hier das Rote-Kreuz-Krankenhaus ein (heute Laisvės Allee 17).

Часть аллеи Лайсвес от площади Неприклаусомибес (Независимости) до проспекта Витаутас. Слева – двухэтажный жилой дом конца XIX века (в настоящее время – аллея Лайсвес д. 24). Справа – двухэтажное здание строительства 1897 года, в котором в 1907 г., когда этот дом Каунасским женским комитетом был куплен Обществу Красного Креста, была основана больница „Красного Креста“ (в настоящее время – аллея Лайсвес д. 17).

225

Nr. 159.

Am Haupteingang zum Peter-Berg in Kowno

Pagrindinė gatvė, vedanti į Petro kalną Kaune

Основная улица, ведущая в Петровскую гору в Каунасе

159.

Žvilgsnis į Petro (dabar Vytauto) kalną nuo Laisvės alėjos ir Vytauto prospekto sankirtos.

Blick auf Petersberg (beute Vytautas Berg) von der Kreuzungsstelle Laisvės Allee / Vytauto Prospekt.

Взгляд на Петровскую гору (в настоящее время — гора Вытаута) со стороны перекрестка аллеи Лайсвес и проспекта Вытаута.

Nr. 160.
 Kochstr. Kowno
 Kocho gatvė. Kaunas
 Улица Коха. Каунас

160.

Kęstučio gatvės vaizdas nuo sankirtos su Gedimino gatve. Kairėje – buvusi Kauno tvirtovės intendantūros valdyba (Gedimino g. 27 / Kęstučio g. 25), toliau matyti tvirtovės štabo rūmai (dabar Kęstučio g. 27, Kauno technologijos universiteto Mechanikos ir mechatronikos fakultetas).

Ansicht der Kęstučio Straße von der Kreuzungsstelle mit Gedimino Straße. Links das Gebäude der ehemaligen Intendanturverwaltung der Festung Kaunas (Gedimino Str. 27 Ecke Kęstučio Str. 25), weiter ist das Stabsquartier der Festung Kaunas (heute Gebäude der Technischen Universität Kaunas Fakultät für Mechanik und Mechatronik, Kęstučio Str. 27)

Вид на улицу Кястучё со стороны ее пересечения с улицей Гедимино. Слева – бывшее правление интендантства Каунасской крепости (ул. Гедимино д. 27 / ул. Кястучё д. 25), далее видно здание штаба крепости (в настоящее время – ул. Кястучё д. 27, Факультет механики и мехатроники Каунасского технологического университета).

Nr. 161.

Das Gebäude des ehem. russ. Festungskommandanten in Kowno

Buvusio Kauno tvirtovės rusų komendanto namas

Дом бывшего русского коменданта Каунасской крепости

161.

Kauno tvirtovės komendanto namas Kijeuskaja gatvėje. Pirmojo pasaulinio karo metais, užėmus tvirtovę, šiame name kurį laiką buvo įsikūręs Vokietijos kariuomenės Rytų fronto štabas ir fronto vadas generolas feldmaršalas Paulius fon Hindenburgas. Dabar Gedimino g. 25.

Haus des Festungskommandanten auf der Straße Kijeuskaja. In den Jahren des 1. Weltkrieges, nachdem die Festung Kaunas erobert worden war, richtete sich in dem Haus der Stab Ober-Ost und der Oberbefehlshaber Ost Generalfeldmarschall Paul von Hindenburg. Heute Gedimino Straße 25.

Дом коменданта Каунасской крепости на улице Киевской. В годы Первой мировой войны, после захвата крепости, в данном доме некоторое время размещался штаб восточного фронта немецкой армии и провозглашал командующий фронтом генерал-фельдмаршал Пауль фон Гинденбург. В настоящее время — ул. Гедимино д. 25.

Nr. 162.

La maison du commandant. Kowno

Komendanto namas. Kaunas

Командантский дом. Каунас

162.

Atkūrus Lietuvos valstybę, tvirtovės komendantato rūmus perėmė Krašto apsaugos ministerija ir Kariuomenės štabas. Dabar – Krašto apsaugos ministerijos Karinių oro pajėgų štabas.

Nach dem Wiederaufbau des litauischen Staates haben das Gebäude des Festungskommandanten das Ministerium für Landesverteidigung und der Armeestab übernommen. Heute befindet sich hier Stab der Luftstreitkräfte des Ministeriums für Landesverteidigung.

После восстановления Литовского государства, Дворец коменданта крепости перешли Министерство охраны края и штаб армии. В настоящее время – штаб Военно-воздушных сил Министерства охраны края.

Nr. 163.
Kowno
Kaunas
Кайнас

163.

Karmelitai. Vaizdas nuo Kijeuskaja (Ludendorfsstrasse; dabar Gedimino) gatvės. Dešinėje – mūrinė tvora, juosianti šventorių, Šv. Kryžiaus bažnyčia, statyta 1685–1690 m., Karmelity vienuolyno pastatai, kurie dar 1836 m. buvo pertvarkyti į karo ligoninę. Dabar Gedimino g. 2/ Kaunakiemio g. 40. Kairėje – Karo ligoninės pastatų komplekso tvora. Pirmojo pasaulinio karo metu, 1915 m. rugpjūčio 17 d., vokiečių žvalgai, persikėlę per Nemuną, bažnyčios bokšte įsitaisė stebėjimo vieta.

Karmeliterkirche (auch die Kirche des Heiligen Kreuzes) und -kloster. Aussicht von der Straße Kijevskaja (Ludendorfsstraße, heute Gedimino Straße). Rechts ist die Mauer ringsum den Kirchhof zu sehen. Die Karmeliterkirche wurde 1685–1690 gebaut, Karmeliterkloster (heute Gedimino Str. 2 Ecke Kaunakiemio Str. 40) wurde im Jahre 1836 zum Krankenhaus umfunktioniert. Links ist die Mauer ringsum die Bauten des Militärkrankenhauses zu sehen. Im Ersten Weltkrieg, am 17. August 1915 haben deutsche Vorposten zum anderen Ufer des Flusses Nemunas übersetzt und einen Beobachtungsplatz im Kirchturm eingerichtet.

Кармелиты. Вид со стороны улицы Киевской (Ludendorfsstrasse; в настоящее время – улица Гедимино). Справа – каменный забор вокруг костельного двора, костел св. Креста, построенный в 1685–1690 г.г., здания монастыря Кармелитов, которые еще в 1836 г. были переоборудованы под военный госпиталь. В настоящее время – ул. Гедимино д. 2 / ул. Каунакемё д. 40. Слева – забор комплекса зданий Военного госпиталя. Во время Первой мировой войны, 17 августа 1915 г., немецкие разведчики переправились через Нямунас и в костельной башне установили пост наблюдения.

Nr. 164.

Gesamtansicht – Widok ogólny. Kowno

Kaunas. Bendras vaizdas

Кaунас. Общiй вид

Nr. 165.
 Blick auf Kowno
 Kauno vaizdas
 Взгляд на Каунас

165.

Kauno Naujamiestis nuo Ažuolų kalno. Priešais – Peterburgskoje, arba Vilkomirskoje, plentas (dabar Savanorių pr.). Kairėje – 111-ojo Dono pėstininkų pulko cerkvės bokštas. Dabar šioje vietoje Vytauto Didžiojo karo muziejaus rūmai.

Die Neustadt Kaunas vom Ažuolų Berg (Eichenberg). Weiter ist die Petersburger- oder Wilkomirchausee zu sehen (heute Savanorių Prospekt). Links die orthodoxe Kirche und der Glockenturm des Don Infanterie-Regiments 111. Heute befindet sich hier das Vytautas-Magnus-Kriegsmuseum.

Новый город Каунаса с Дубовой горы. Напротив – Петербургское, или Вилкомирское шоссе (в настоящее время – пр-т Саванорю). Слева – башня церкви 111-го Донского пехотного полка. В настоящее время на данном месте находится здание Военного музея Витавтаса Великого.

Nr. 166.

Priester-Seminar. Kowno

Книгц семинарја. Каунас

Духовная семинария. Каунас

„Saulės“ gimnazijos rūmai (Savanorių pr. 46). „Saulės“ švietimo draugija (veikusi 1906–1940), vadovaujama kun. Konstantino Olšausko, steigė katalikiškas mokyklas, Kaune suorganizavo mokytojų kursus. Didžiausias draugijos statinys – „Saulės“ rūmai Kaune, pastatyti 1913 m. pabaigoje. Jie pastatyti tik iš visuomenės surinktų aukų. Čia būdavo organizuojami mokytojų, tarnautojų kursai, veikė mergaičių gimnazija, mokytojų seminarija. Po metų kyla Pirmasis pasaulinis karas. „Saulės“ kursai su mokiniais ir mokytojais evakuojami į Voronežą. Vokiečių kariuomenė rūmus užima ir naudoja savo reikmėms. Netoli būsimųjų „Saulės“ rūmų, Ažuolų kalne, stovėjo 9-oji stacionarioji baterija. 1912 m. tvirtovėje pradėta laikyti karinių ceremonijų tvarkos. 9 val. išsiriaviusi tvirtovės Garbės sargybos kuopa gerbdavo ginklu, budintys artileristai iš pabūklo iššaudavo salvę, po kurios ant 9-osios baterijos vėliavkočio būdavo keliama tvirtovės vėliava. 18 val. ją nuleidžiant, būdavo kartojamas toks pat ceremonialas. Ši graži naujovė miesto gyventojams kasdien primindavo, kad Kaunas virto tipišku karinės tvirtovės miestu.

„Saulės“ Gymnasium (Savanorių Prospekt 46). „Saulės“ Bildungsverein (Vereinstätigkeit 1906–1940), unter Leitung vom Priester Konstantinas Olšauskas, beschäftigte sich mit der Gründung von katholischen Schulen, veranstaltete Lehrerkurse in Kaunas. Ende 1913 wurde in Kaunas allein aus kirchlichen Spenden der Stadtbewohner „Saulės“ Palast gebaut, das größte Bauwerk von dem Bildungsverein. In dem Palast veranstaltete man Lehrer-, Beamtenkurse, es gab hier ein Mädchengymnasium, Lehrerseminar. Nach einem Jahr beginnt der Erste Weltkrieg. Die Besucher der Kurse vom „Saulės“ Palast und ihre Lehrer werden nach Woronesch evakuiert. Deutsche Truppen besetzen den Palast und verwenden ihn für eigene Bedürfnisse. Nicht weit vom „Saulės“ Palast entfernt, auf der Ažuolų Berg (Eichenberg) befand sich die 9. Batterie. 1912 hat man begonnen sich an die Traditionen der Militärzeremonien in der Festung zu halten. Um 9 Uhr stellte sich die Ebrekompanie auf und grüßte militärisch mit der Waffe, Artilleriesoldaten feuerten eine Salve ab und auf die Fahnenstange der 9. Batterie wurde die Fahne der Festung aufgezogen. Um 18 Uhr beim Einzug der Fahne hat man dieselbe Zeremonie wiederholt. Diese schöne Neuerung erinnerte die Stadtbewohner täglich daran, dass die Stadt Kaunas zu einer typischen Militärfestung geworden ist.

Дворец гимназии «Сауле» (пр-т Саванорю д. 46). Общество просвещения «Сауле» (действовавшее в 1906–1940), под руководством ксендза Константина Олишаускаса, занималось основанием католических школ, организовало в Каунасе курсы для учителей. Самое крупное сооружение, построенное усилиями общества, – дворец «Сауле» в Каунасе, построенный в конце 1913 г. только на пожертвованные общественностью средства. Здесь организовались курсы для учителей, служащих, работала гимназия для девочек, учительская семинария. Через год началась Первая мировая война. Курсы дворца «Сауле» со всеми учениками и учителями эвакуированы в Воронеж. Немецкое войско заняло дворец и использовало его для своих нужд. Неподалеку от будущего дворца «Сауле», на Дубовой горе, стояла 9-я стационарная батарея. В 1912 г. в крепости начали соблюдать порядок военных церемоний. В 9 часов построенная рота Почетного караула крепости отдавала воинские почести оружием, дежурные артиллеристы пускали орудийный залп, после чего на флагштоке 9-й батареи поднимался флаг крепости. В 18 часов, когда его опускали, повторялся тот же церемониал. Это увлекательное новшество ежедневно напоминало жителям города, что Каунас превратился в типичный город военной крепости.

Nr. 167.

Aussicht vom Peter-Berg auf Kowno

Kauno vaizdas nuo Petro kalno

Вид на Каунас с Петровской горы

167.

Miesto panorama nuo Žemaičių gatvės.

Stadtansicht von der Žemaičių Straße.

Панорама города со стороны улицы Жемайтю.

Nr. 168.

Kowno. Peterhain

Kaunas. Petro giraitė.

Каунас. Петровская роща

168.

Vytauto parko vaizdas. Šis parkas buvo įsteigtas 1870 m. Kauno miesto dūmos pastangomis ir pavadintas Petrovskaja gora (Petro kalnu). 1915 m. rugpjūčio 16–17 d. šį kalną inirtingai apšaudė vokiečių artilerija, nes ant jo stovėjo tvirtovės kibirkštinė radijo stotis. Jos „Marconi“ plieniniai vamzdiniai stiebai buvo gerai matyti iš tolo.

Vytauto Park. Der Park wurde 1870 dank der Bemühung Kaunasser Stadtduma gegründet und Petrovskaja gora genannt (Petersberg). Am 16. – 17. August 1915 wurde der Berg von der deutschen Artillerie beschossen, weil es sich darauf die Funkstation der Festung befand. Die Stahlmasten der Station „Marconi“ waren aus der Ferne gut sichtbar.

Вид на парк Витаутаса. Этот парк был создан в 1870 г. усилиями Каунасской городской думы и назван Петровской горой. 16–17 августа 1915 г. Петровская гора подверглась ожесточенному обстрелу немецкой артиллерии, так как на ней находилась искровая радиостанция крепости. Ее стальные трубчатые мачты фирмы «Маркони» были отчетливо видны издалека.

Nr. 169.

Kowno. Partie aus dem Peter-Park

Kaunas. Petro parko fragmentas

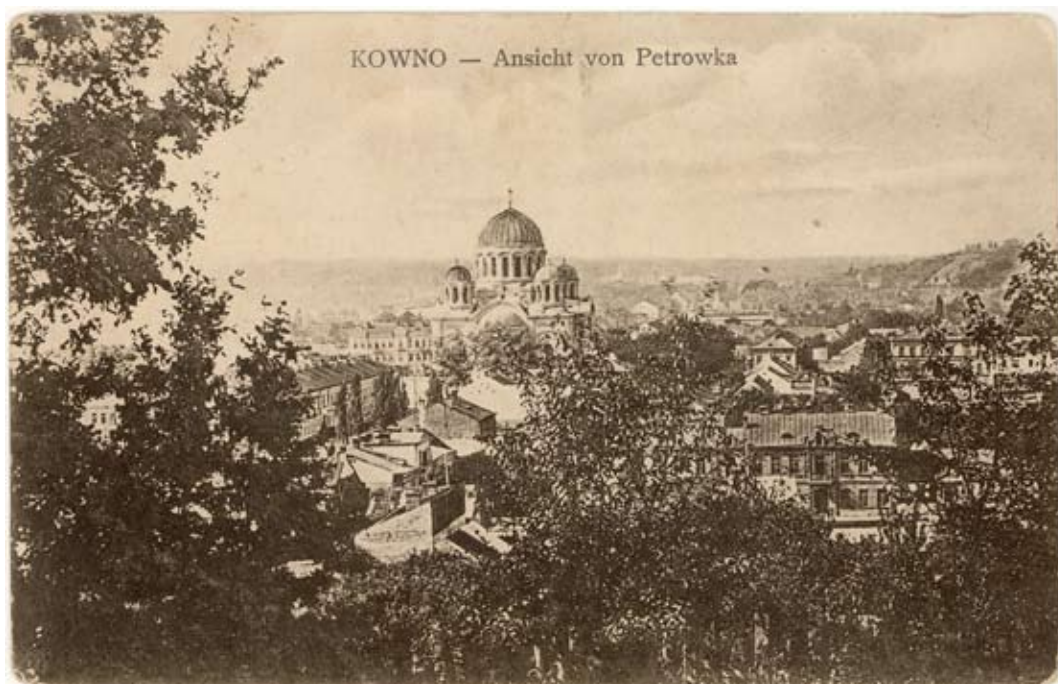
Каунас. Фрагмент Петровского парка

169.

Kauno panorama nuo Vytauto kalno.

Blick vom Vytautas Berg auf die Stadt Kaunas

Каунасская панорама с горы Витаутаса.

Nr. 170.

*Kowno. Ansicht von Petrowka
Kaunas. Vaizdas nuo Petrovos
Kaunas. Вид с Петровской горы*

170.

*Kauno panorama nuo Vytauto kalno. Tolimoje
matyti Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia.*

*Aussicht auf die Stadt Kaunas von dem Vytautas Berg.
In der Ferne ist die Kirche des Heiligen Erzengels Mi-
chael zu sehen.*

*Каунасская панорама с горы Витаутаса. Вдали
виден костел св. Архангела Миколаса (Михаила).*

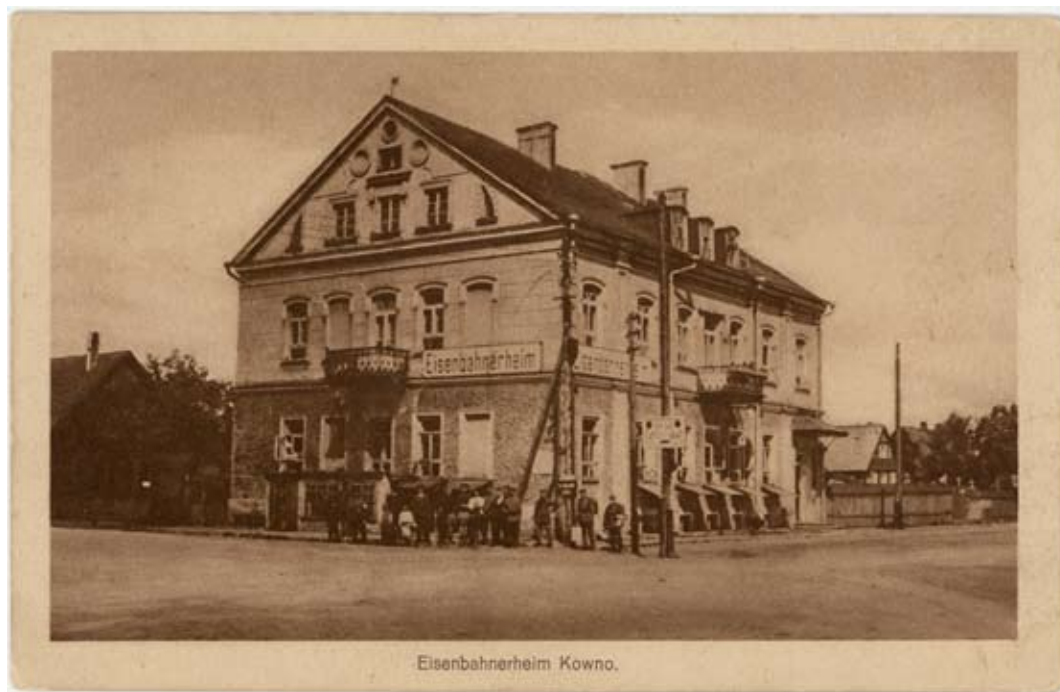

Nr. 171.

Kowno. Totalansicht vom Petersberg

Kaunas. Vaizdas nuo Petro kalno

Каунас. Общий вид с Петровской горы

241

Nr. 172.

Eisenbahnerheim Kowno

Geležinkelininkų bendrabutis Kaune

Общеситие железнодорожников в Каунасе

172.

Gatvė nenustatyta. Bendrabučio buvimo vieta nežinoma.

Es wurde nicht festgestellt, welche Straße hier abgebildet ist. Der Standort des Wohnbeims ist unbekannt.

Улица не установлена. Место нахождения общесития не известно.

Nr. 173.

Entlausungsanstalt in Kowno

Utėlių naikinimo tarnyba Kaune

Служба по уничтожению вшей в Каунасе

Nr. 174.

Sanierungsanstalt in Kowno (Lederabgabestelle)
Sanavimo įstaiga Kaune (odų pristatymo punktas)
Санучреждение в Каунасе (пункт сдачи кож)

Nr. 175.

Sanierungsanstalt in Kowno (Hauptansicht)

Sanavimo įstaiga Kaune (fasadas)

Санучреждение в Каунасе (фасад)

173–174–175.

Sanavimo įstaiga. Dabar AB „Stumbras“ gamyklos komplekso pastatai, Bažnyčios g. 5.

Sanierungsanstalt. Heute gehören die Gebäude der Schnapsbrennerei „Stumbras“, Bažnyčios Str. 5

Санучреждение. В настоящее время – здания комплекса завода АО «Стумбрас», ул. Баженічюс д. 5.

Nr. 176.

Erbaut im Kriegsjahr 1916 Sanierungsanstalt in Kowno, Hallenschwimmbad (Inneres)

Pastatyta karo metais 1916 sanavimo įstaiga Kaune, baseinas (interjeras)

Построено в годы войны в 1916 Санучреждение в Каунасе, бассейн (интерьер)

Nr. 177.

Kowno. Russ. Kirche in Nischni Schanze

Kaunas. Rusų cerkvė Žemtosiuose Šančiuose

Каунас. Русская церковь в Нижних Шанчах

177.

109-ojo Volgos pėstininkų pulko cerkvė Aleksandrovskij (dabar A. Juozapavičiaus) prospekte. 1950 m. sudegė. Cerkvės vietoje išlikęs nedidelis skverelis.

Die orthodoxe Kirche des Wolga Infanterie-Regiments 109 auf dem Alexandrovskij Prospekt (heute A. Juozapavičiaus Prospekt). 1950 wurde die Kirche durch Feuer zerstört, an der Stelle befindet sich heute eine Grünanlage.

Церковь 109-го Волжского пехотного полка на Александровском проспекте (в настоящее время – проспект А. Юозапавичяус). Сгорела в 1950 г. На месте церкви сохранился небольшой скверик.

Nr. 178.

Thal Adam Mickiewicz, Kowno

Adomo Mickevičiaus slėnis, Kaunas

Долина Адама Мицкевича, Каунас

178.

Adomo Mickevičiaus slėnis. Sakoma, jog poetas jame mėgdavęs vaikštinėti, ilsėtis prie Girstupio upelio ant akmens ir klausytis tylaus medžių ošimo. Greta nutiestas plentas (dabar Radvilėnų pl.).

Adam Mickiewicz Tal. Man erzählt, dass der Dichter Adam Mickiewicz Spatziergänge im Tal mochte, sich gern auf einem Stein am Bach Girstupis erholte und das leise Rauschen der Bäume hörte. Daneben wurde eine Chaussee gebaut, heute Radvilėnų Chaussee.

Долина Адама Мицкевича. Говорят, что поэт любил по ней гулять, отдыхать на камне у ручья Гирстунис и прислушиваться к тихому шелесту деревьев. Рядом проложено шоссе (в настоящее время – шоссе Радвилėну).

Nr. 179.

Kowno. Mickiewicz-Tal
Kaunas. Mickevičiaus slėnis
Kaunas. Долина Мицкевича

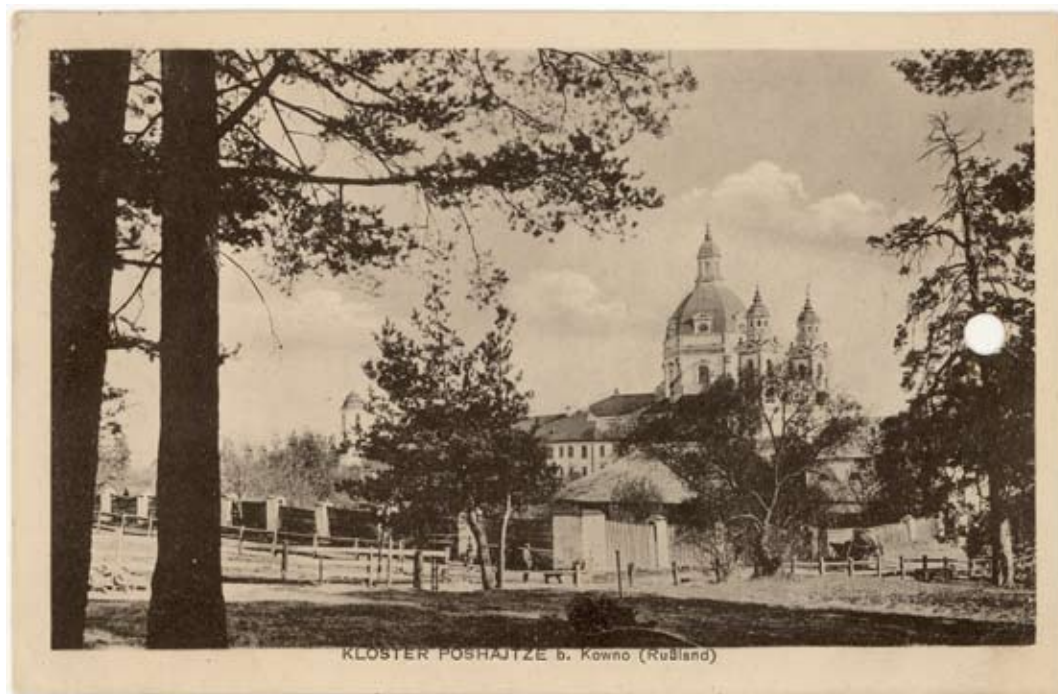
179.

Adomo Mickevičiaus slėnis. Juo teka 6 km ilgio Girstupio upelis (dešinysis Nemuno intakas). Tolumoje matyti tvirtovės kelias (dabar Tunelio g.), kuriuo traukėsi išlikę pagrindiniai tvirtovės įgulos daliniai.

Adam Mickiewicz Tal. Durch das Tal fließt der 6 km lange Bach Girstupis (der rechte Nebenfluss von Nemunas). In der Ferne ist der Festungsweg (heute Tunelio Straße) zu sehen, auf dem sich die Reste der Haupttruppen der Festungsbesatzung zurückgezogen sind.

Долина Адама Мицкевича. По ней течет ручей Гирстунис длиной 6 км (правобережный приток Нямунаса). Вдали видна дорога крепости (в настоящее время – ул. Тунелё), по которой отступали уцелевшие основные подразделения гарнизона крепости.

Nr. 180.

Kloster Poshajtzė b. Kowno (Rußland)

Pažadislio vienuolynas prie Kauno (Rusija)

Монастырь Пажайцлис возле Каунаса (Россия)

Nr. 181.
Kowno –Kathedrale
Kaunas. Katedra
Каунас. Собор

180–181.

Pažaislio kamaldulių vienuolynas ir Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia carinės Rusijos valdžios buvo pritaikyti pirmos klasės Uspenijos vienuolynui, kuris veikė iki Pirmojo pasaulinio karo. Bažnyčia buvo paversta cerkve. Okupacijos metais vokiečiai vienuolyne įkūrė karo ligoninę. Dabar Kauno (Pažaislio) šv. Kazimiero Seserų vienuolynas.

In der Zeit der russischen Besatzung und bis zum Ersten Weltkrieg gehörten der Kamaldulenserklöster Pažaislis und die Klosterkirche der Erscheinung der Heiligen Jungfrau Maria den Mönchen des Klosters von der Moskauer Uspenski-Kathedrale (russisch Uspenskij Sobor, deutsch Mariä-Entschlafens-Kathedrale). Die katholische Kirche wurde zu einer orthodoxen Kirche umfunktioniert. In der Zeit der deutschen Besatzung wurde im Kloster ein Lazarett eingerichtet. Jetzt ist das Kloster der Schwester des Heiligen Kasimir (auch Pažaislis Kloster genannt).

Монастырь камальдулов и костел Посещения Пресвятой Девы Марии в Пажайслице царскими властями России был приспособлен под Успенский монастырь первого класса, который действовал до Первой мировой войны. Костел был превращен в церковь. В оккупационные годы немцы основали в монастыре военный госпиталь. В настоящее время – Каунасский (Пажайслица) монастырь Сестер св. Казимераса (Казимира).

Nr. 182.

Gruss aus Kowno

Linkėjimai iš Kauno

Поздравления из Каунаса

Nr. 183.

*In der Heimat, in der Heimat/ Da gibts ein Wiederseh'n! Gruss aus Kowno
Tėvynėje, Tėvynėje,/ Ten vėl pasimatysime! Linkėjimai iš Kauno
На родине, на родине,/ До встречи на родине! Поздравления из Каунаса.*

Šiame albume minimų Kauno miesto gatvių pavadinimai

256

Aleksandrovskij prospekt
Bazarstrasse
Deutscher Ringstrasse
Eichhornstrasse

Garnizonnaja
Gornaja
Gr. Tatarenstrasse
Hauptstrasse
Hindenburgstrasse
Inženernaja
Kaiser Wilhelm-Allee
Kaiser Wilhelmstrasse
Kijevskaia
Kleine Hospitalstrasse
Kochstrasse
Litzmannstrasse
Ludendorfsstrasse
Lukšio
Malaja Gospitalnaja
Malaja Žandarmaskaja
Michailovskaja
Michailovskij prospekt

A. Juozapavičiaus pr.
S. Daukanto g.
Vytauto pr.
Vilniaus g. dalis
(nuo Gimnazijos g. iki Laisvės al.)
A. Mickevičiaus g.
V. Putvinskio g.
I. Kanto g.
A. Juozapavičiaus pr.
K. Donelaičio g.
Laisvės al.
Laisvės al.
Gedimino g.
Kaunakiemio g.
Kęstučio g.
Vilniaus g.
Gedimino g.
Šv. Gertrūdos g.
Kaunakiemio g.
I. Kanto g.
A. Mapu g.
Vytauto pr.

Neumarktstrasse
Nikolausstrasse
Nikolajevskij prospekt
Novaja Bazarnaja
Paradeplatz
Pagenstrasse
Paradnaja
Pažėskaja
Peterburgskaja

Peterburgskoje šose
Petersburgerstrasse

Piervaja Tverskaja
Tverstrasse I
Siemensplatz
Sobornaja
Soborowplatz
Vilkomirskaja
Vilkomirskoje šose
Wienerplatz
Wilnaer Strasse
Wilkomirstrasse
Wilkomirchause

S. Daukanto g.
Laisvės al.
Laisvės al.
S. Daukanto g.
Rotušės a.
L. Zamenbofo g.
Rotušės a.
L. Zamenbofo g.
Vilniaus g. dalis
(nuo Gimnazijos g. iki Laisvės al.)
Savanorių pr.
Vilniaus g. dalis
(nuo Gimnazijos g. iki Laisvės al.)
Birštono g.
Birštono g.
Vienybės a.
Nepriklausomybės a.
Nepriklausomybės a.
Šv. Gertrūdos g.
Savanorių pr.
Nepriklausomybės a.
Vilniaus g.
Šv. Gertrūdos g.
Savanorių pr.

Atvirukų sąrašas

Atvirukai pateikiami cilės tvarka. Nurodomi jų leidimo duomenys ir Vytauto Didžiojo karo muziejaus spaudos rinkinio inventoriniai numeriai.

258

- Nr. 1.
Kaunas.
Išleido T. Daugirdas. Druckerei Bez.-Verm. Kowno.
(Inv. Nr. S-21742-380)
- Nr. 2.
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Išleido T. Daugirdas).
(Inv. Nr. S-21742-381)
- Nr. 3.
Totalansicht von Szapjehischki bei Kowno.
A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2. Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-14480)
- Nr. 4.
Neue Kirche von Szapjehischki bei Kowno.
A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2. Druck vom B. V. Berlin.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 04 02.
(Inv. Nr. S-21742-17)
- Nr. 5.
Ruine der Heiligen Geistkirche in Kowno.
Central-Diogenie.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 06 19.
(Inv. Nr. S-21742-292)
- Nr. 6.
Alte Kirche von Szapjehischki bei Kowno.
A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2. Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-21742-21)
- Nr. 7.
Generalfeldmarschall von Hindenburg.
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-22284)
- Nr. 8–9.
Generaloberst v. Eichborn. Der Sieger von Kowno.
Wohlfahrts-Karte.
(Inv. Nr. S-21742-336)
- Nr. 10.
Östlicher Kriegsschauplatz: Stimmungsbild aus der
Festung Kowno. Kriegshilfe München N.W. 19. ZUM
GLORIA-VIKTORIA ALBUM. Sammel-u.
Nachschlagenwerk des Völkerkrieges.
(Inv. Nr. S-21742-281)
- Nr. 11.
Artillerie im Vormarsch auf die Festung Kowno.
Verlag und Eigentum der Buchdruckerei Pawlowski in
Tilsit, „Tageblatt für Litauen“ Orig.-Aufn. v. Kriegs-u.
Hofphot. Kühlewindt-Kgsbg.
(Inv. Nr. S-21742-70)
- Nr. 12–13.
Beschießung von Kowno. Invalidendank Wohl-
fahrtskarte. Verlag: Farbenphotographische Gesell-
schaft m.b.H. Stuttgart.
(Inv. Nr. S-21742-378)
- Nr. 14–15.
Wirkung einer Granate im Fort I der Festung Kowno.
Kriegs-Erinnerungs-Karte. Verlag von Dr. Trenkler &
Co., Leipzig-St. Ser; 11.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 05 15.
(Inv. Nr. S-21742-363)
- Nr. 16.
Vom östlichen Kriegsschauplatz. Kowno. 252.
Geschößwirkung unserer schweren Geschütze in einem
Fort. Verlag Gebrüder Hochland Königsberg i. Pr.
Originalaufnahme von Hofphotograph A. Kühlewindt,
offizieller Kriegsphotograph, Königsberg i. Pr.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 09 26.
(Inv. Nr. S-21742-255)
- Nr. 17.
Kowno. An den bombensicheren Festungswerken. 7.
Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 48,
(Inv. Nr. S-21742-198)
- Nr. 18.
467. Die Wirkung deutscher Artillerie in Kowno
Druck v. Knackstedt & Co., Hamburg 22. Auf-
genommen Hofphot. Kühlewindt.
(Inv. Nr. S-2255-9)
- Nr. 19.
Wirkung unserer Geschosse vor Kowno. 8.
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von Hofphot. Kühlewindt,
offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-21742-157)
- Nr. 20.
Die Wirkung Deutscher Artillerie in Kowno. 14.
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 09 19.
(Inv. Nr. S-21742-214)

- Nr. 21.
Beschließung von Kowno
B.K.H. Genehmigt. 7.XI.551.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 02 14.
(Inv. Nr. S-21742-377)
- Nr. 22.
Kowno. Russ. Zwischenstellung an der Straße
Mariampol Nr.52. L. K. H. Druck von Louis Koch,
Halberstadt. Verlag von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-8295)
- Nr. 23.
Am Schlachtfeld bei Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hofphot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-21742-166)
- Nr. 24.
Von den Russen gesprengte Eisenbahnbrücke in Kowno
Nr.65. Druck von Louis Koch, Halberstadt. Verlag
von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-8444-69)
- Nr. 25.
Kowno. Die von den Russen gesprengte Eisenbahn-
brücke Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hofphot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-2255-32)
- Nr. 26.
Das Automobil im Felde
Von den Russen mit Dynamit gesprengte Eisenbahn-
brücke unweit Kowno Wohlfarts-Karte des „Reichsver-
band zur Unterstützung deutscher Veteranen E.V.“
und Kriegsteilnehmer des Heeres und Marine. Phot.
Presse Photo Syndikat, Berlin W.57.
(Inv. Nr. S-21742-334)
- Nr. 27.
Kurt Wasser. J. R. 106/3 Kowno. (Russland) 1915
Verlag von Dr. Trenkler & Co., Leipzig-St. Ser. 104, 2.
(Inv. Nr. S-21742-318)
- Nr. 28.
Kowno. 42 cm-Trichter mit Rissen im Betonmauerwerk
Verlag und Eigentum der Buchdruckerei Pawlowski in
Tilsit, „Tageblatt für Litauen“.
(Inv. Nr. S-2255-19)
- Nr. 29.
Kowno – Granatloch an einem Fort
Vom Königl. Sächs. Ministerium des Innern zur
Veröffentlichung zugelassen.
Stengel & CO., G.m.b.H., Dresden. 54504.
(Inv. Nr. S-21742-345)
- Nr. 30.
Kowno. Ein 42 cm-Volltreffer in der Kaserne von Fort
II Verlag und Eigentum der Buchdruckerei Pawlowski
in Tilsit, „Tageblatt für Litauen“.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 08 10.
(Inv. Nr. S-16232)
- Nr. 31.
Der Wasserweg auf der Memel von Tilsit nach Kowno.
Der Abschiedsblick von Kowno, im Vordergrund 2 von
den Russen versenkte Dampfer. 442. Verlag Gebrüder
Hochland Königsberg i. Pr. Originalaufnahme von
Hofphotograph A. Kühlewindt, offizieller Kriegsphoto-
graph, Königsberg i. Pr.
(Inv. Nr. S-21742-266)
- Nr. 32.
Zerschossenes Wohnhaus bei Werk 3, Kowno
Dasselbe nach der Wiederherstellung als Offizierswob-
nung, davor Denkmal aus 42er-Böden und russischen
Ausbläsern. Buchdruckerei Pawlowski in Tilsit.
(Inv. Nr. S-16788)
- Nr. 33.
Kowno. Werk II. Offiziersbaracke 2. Komp. Ers.-Batl.
Inf.-Reg. No. 52 Buchdruckerei Pawlowski in Tilsit.
(Inv. Nr. S-21742-71)
- Nr. 34.
Brandruine am Bahnhof in Kowno. Mit Genehmigung
der Kommandantur Verlag A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
(Inv. Nr. S-17191)
- Nr. 35.
Kowno. Zerstörte Fabriken
Verlag von Fritz Würtz, Berlin-Steglitz,
(Inv. Nr. S-2255-10)
- Nr. 36.
Abgebrannte Häuser am Bahnhof in Kowno.
Mit Genehmigung der Kommandantur A. Ratz,
Kowno, Kochstr. 2.
(Inv. Nr. S-2255-8)
- Nr. 37.
Kowno. An den geplünderten Laden
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hofphot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-17195)
- Nr. 38.
Die Pontonbrücke über den Njemen in Kowno.
12. K & C D.
Atvirukas buvo išsiųstas 1918 04 14.
(Inv. Nr. S-21742-213)
- Nr. 39.
Deutsche Truppen passieren die neuerbaute Ponton-
brücke über den Njemen bei der Festung Kowno
Verlag und Eigentum der Buchdruckerei Pawlowski in
Tilsit, „Tageblatt für Litauen“ Orig.-Aufn. v. Kriegs-u.
Hofphot. Kühlewindt-Kgsbg.
(Inv. Nr. S-21742-88)

- Nr. 40.
Die eisernen Gitter der Ummwallung in Kowno. 15.
K & C D.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 05 24.
(Inv. Nr. S-21742-215)
- Nr. 41.
Kowno. An der Njemen Notbrücke
Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 48, Friedrich-
str. 16. Aufnahme von Hoffbot. Kühlewindt, offiz.
Kriegsphotogr.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 02 22.
(Inv. Nr. S-21742-331)
- Nr. 42.
Blick auf Kowno.
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffbot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-2255-38)
- Nr. 43.
Die Notbrücke über den Njemen.
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffbot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
Inv. Nr. S-2255-45)
- Nr. 44.
Stimmungsbild in Kowno.
Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 48, Friedrich-
str. 16.
(Inv. Nr. S-2255-22)
- Nr. 45.
Strassenbild in Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffbot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-8444-24)
- Nr. 46. 468.
Kowno – Beim Einzug der deutschen Truppen
Druck v. Knackstedt & CO., Hamburg 22.
(Inv. Nr. S-21742-367)
- Nr. 47.
Stimmungsbild aus der Festung Kowno
Verlag und Eigentum der Buchdruckerei Pawlowski in
Tilsit, „Tageblatt für Litauen“
Orig.-Aufn. v. Kriegs-u. Hoffbot. Kühlewindt–Kgsbg.
(Inv. Nr. S-2255-33)
- Nr. 48.
Vom östlichen Kriegsschauplatz: Kowno. Die Nagel-
und Schraubenfabrik
(Tüllmann & Co.), deren Verlegung ins Innere Ruß-
lands vorbereitet, aber nicht mehr durchgeführt werden
konnte Verlag Gebrüder Hochland Königsberg i. Pr.
Originalaufnahme von Hoffphotograph A. Kühlewindt,
offizieller Kriegsphotograph, Königsberg i. Pr.
(Inv. Nr. S-21742-262)
- Nr. 49.
Die Nägelfabrik von Tüllmann in Kowno, welche die
Russen ausräumen wollten Verlag Gebrüder Hochland
Königsberg i. Pr. Originalaufnahme von Hoffphotograph
A. Kühlewindt, offizieller Kriegsphotograph, Königsberg i. Pr.
(Inv. Nr. S-2255-41)
- Nr. 50.
Rasten eines russischen Verwundetentransports vor der
Festung Kowno. Verlag und Eigentum der Buchdruck-
erei Pawlowski in Tilsit, „Tageblatt für Litauen“
Orig.-Aufn. v. Kriegs-u. Hoffbot. Kühlewindt–Kgsbg.
(Inv. Nr. S-21742-86)
- Nr. 51.
Abtransport der in Kowno gefangenen Russen
Verlag und Eigentum der Buchdruckerei Pawlowski in
Tilsit, „Tageblatt für Litauen“
Orig.-Aufn. v. Kriegs-u. Hoffbot. Kühlewindt–Kgsbg.
(Inv. Nr. S-2255-16)
- Nr. 52.
Ehrenfriedhof in Kowno.
Mit Genehmigung der Kommandantur A. Ratz,
Kowno, Kochstr. 2.
(Inv. Nr. S-22207)
- Nr. 53.
Kowno Ehrenfriedhof
Genehmigt vom Kaiserl. Gouvernement Kowno.
Nr. 130 R. Lederbogen, Halberstadt.
(Inv. Nr. S-21742-37)
- Nr. 54.
Rastende Kavallerie am Bahnhof in Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffbot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-21742-156)
- Nr. 55.
Leben und Treiben auf dem Bahnhof.
R. Lederbogen, Halberstadt. Fotografie von Hof- u.
Kriegsphotograf Kühlewindt, Königsberg i. Pr.
(Inv. Nr. S-2255-34)
- Nr. 56.
Kaunas. Der Bahnhof nach der Einnahme von Kowno
Nr. 114. Druck von Louis Koch, Halberstadt. Verlag
von J. Selzer, Kowno. Aufnahme von Hof-u. Krieg-
sphotograf Kühlewindt, Königsberg.
(Inv. Nr. S-8444-61)
- Nr. 57.
469. Von den Russen zum Abtransport vorbereitete
Geschütze auf dem Bahnhof
der Festung Kowno, im Hintergrund das eingetroffene
deutsche Militär Druck v. Knackstedt & CO., Ham-
burg 22. Aufgenommen Phot. Gebr. Haeckel.
(Inv. Nr. S-2255-4)

Nr. 58.

Am Bahnhof in Kowno. 7.
Verlag Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 48,
Friedrichstr. 16.
(Inv. Nr. S-2255-6)

Nr. 59.

Kowno: Erbeutete Geschütze
Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 68, Lindenstr.
101. 29700G. g. 1916. Aufnahme von Hoffbot.
Kühlewindt, offiz. Kriegsp fotogr.
(Inv. Nr. S-21742-270)

Nr. 60.

Am Bahnhof in Kowno
Verlag Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 48,
Friedrichstr. 16.
(Inv. Nr. S-8444-58)

Nr. 61.

*Wie es in der Vorhalle des Bahnhofgebäudes in der
Festung Kowno nach Eintreffen der deutschen Truppen
aussah. Verlag und Eigentum der Buchdruckerei
Panlowski in Tilsit, „Tageblatt für Litauen“
Orig.-Aufn. v. Kriegs-u. Hoffbot. Kühlewindt-Kgsbg.
(Inv. Nr. S-2255-18)*

Nr. 62.

Stimmungsbild in Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffbot. Kühlewindt, offiz. Kriegsp fotogr.
(Inv. Nr. S-2255-20)

Nr. 63.

*Deutscher Appell vor der Peter-Paul Kathedrale in
Kowno Georg Stülke. Verlagsbuchhandlung. Berlin
NW. 7. Aufnahme von Hoffbot.
Kühlewindt, offiz. Kriegsp fotogr.
(Inv. Nr. S-21742-351)*

Nr. 64.

*Vom östlichen Kriegsschauplatz. Kowno. Kolonne vor
der Peter-Paul Kathedrale Verlag Gebrüder Hochland
Königsberg i. Pr. Originalaufnahme von Hoffphotograph
A. Kühlewindt, offizieller Kriegsp fotogr, Königsberg i. Pr.
(Inv. Nr. S-8444-197)*

Nr. 65.

*Deutscher Appell vor der Peter-Paul Kathedrale in
Kowno Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von Hoffbot. Kühlewindt,
offiz. Kriegsp fotogr.
(Inv. Nr. S-2255-14)*

Nr. 66.

Stimmungsbild in Kowno
Verlag Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 48,
Friedrichstr. 16.
(Inv. Nr. S-21742-204)

Nr. 67.

Deutsche Artillerie in Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffbot. Kühlewindt, offiz. Kriegsp fotogr.
(Inv. Nr. S-2255-17)

Nr. 68

(Nr. 10 reversas)
*Kriegshilfe München N. W. 19. ZUM GLORIA-
VIKTORIA ALBUM. Sammel-u.
Nachschlagewerk des Völkerkrieges.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 05 14.
(Inv. Nr. S-21742-281)*

Nr. 69.

Eine russische Stellung vor Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffbot. Kühlewindt, offiz. Kriegsp fotogr.
(Inv. Nr. S-2255-12)

Nr. 70.

*461. Zusammengeschossene russische Geschütze in
Kowno*
Druck v. Knackstedt & CO., Hamburg 22. Phot.
Hoffphotogr. Kühlewindt.
(Inv. Nr. S-21742-366)

Nr. 71.

Erbeutete Geschütze in Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffbot. Kühlewindt, offiz. Kriegsp fotogr.
(Inv. Nr. S-21742-167)

Nr. 72.

Fort 7 der Festung Kowno
B. 451. Hoffphot. Kühlewindt, z. Zt. östl. Kriegsschau-
platz.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 00 14.
(Inv. Nr. S-21742-346)

Nr. 73.

*587. Kowno. Betonierete Grabenstrieche in der Keble
des Forts 8.*
Tiefdruck von Knackstedt & CO., Hamburg 22.
Phot. Gebr. Haackel.
(Inv. Nr. S-21742-356)

Nr. 74–75.

*Vom östlichen Kriegsschauplatz. Kowno. Die Kaserne
in Fort 9. Verlag Gebrüder Hochland Königsberg i. Pr.
Originalaufnahme von Hoffphotograph A. Kühlewindt,
offizieller Kriegsp fotogr, Königsberg i. Pr.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 04 14.
(Inv. Nr. S-21742- 253)*

Nr. 76.

Am Metropol-Hotel in Kowno.
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffbot. Kühlewindt, offiz. Kriegsp fotogr.
(Inv. Nr. S-21742-177)

- Nr. 77.
Die eroberte Festung Kowno, 18. August, 1915.
M. S. i. B. 62. Geschützt. D. R. G. M. (Inv. Nr. S-21742-289)
- Nr. 78.
Die Parade in Kowno in Gegenwart Sr. Majestät des Kaisers und Generalfeldmarschalls von Hindenburg
Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 68, Lindenstr. 101.
(Inv. Nr. S-16229)
- Nr. 79.
Die Kaiserparade in Kowno
Kaban & Co. G.m.b.H., Berlin SW. 68, Lindenstr. 101. (Inv. Nr. S-2255-37)
- Nr. 80.
Festungen und ihre Bezünger. KOWNO.
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti. (Inv. Nr. S-22209)
- Nr. 81.
Aufziehen der Wache in Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48, Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hofphot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-21742-178)
- Nr. 82.
Kowno. Aufziehen der Wache
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48, Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hofphot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-21742-163)
- Nr. 83.
Deutscher Soldatenhumor vor Kowno
Kriegs-Erinnerungs-Karte. Verlag von Dr. Trenkler & Co., Leipzig-St. Ser. 88, 1.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 05 05.
(Inv. Nr. S-21742-365)
- Nr. 84.
Am Paß-Amt im Dorf bei Kowno
Nr. 223. A. Ratz. Kowno, Kochstr. 2. Druck vom B. V. Berlin. (Inv. Nr. S-14481)
- Nr. 85.
Blick auf Aleksota
Nr. 0135. Druck von Louis Koch, Halberstadt.
Verlag von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-21742-61)
- Nr. 86.
Brücke über den Niemen. Kowno
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-2255-1)
- Nr. 87.
Blick auf Aleksota. Kowno
Stengel & CO., G.m.b.H., Dresden. 53614.
(Inv. Nr. S-21742-342)
- Nr. 88.
Vom östlichen Kriegsschauplatz. Kowno. Teilansicht mit der durch die Russen zerstörten Njemenbrücke
Verlag Gebrüder Hochland Königsberg i. Pr. Originalaufnahme von Hofphotograph
A. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotograph, Königsberg i. Pr.
(Inv. Nr. S-8444-73)
- Nr. 89–90.
Kowno. Memel-Partie
Nr. 121. Druck von Louis Koch, Halberstadt. Verlag von J. Selzer, Kowno.
Atvirukas buvo išsiųstas 1918 06 18.
(Inv. Nr. S-21742-50)
- Nr. 91.
Zusammenfluß der Flüsse Memel und Wilia in Kowno
Mit Genehmigung der Kommandantur A. Ratz.
Kowno, Kochstr. 2.
(Inv. Nr. S-21742-98)
- Nr. 92.
Blick auf Aleksota
Nr. 137. Druck von Louis Koch, Halberstadt. Verlag von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-21742-62)
- Nr. 93.
Kowno. Hafen-Partie
R. Lederbogen, Halberstadt. Zur Veröffentlichung v. Kaiserl. Deutsch. Gouvernement,
Kowno, genehmigt.
(Inv. Nr. S-21742-274)
- Nr. 94.
Kowno. Hafen-Partie mit Blick auf die Stadt
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 06 24.
(Inv. Nr. S-21742-293)
- Nr. 95.
Kowno. Blick von Njemen nach der Stadt.
Verlag und Eigentum der Buchdruckerei Pawlowski in Tilsit, „Tageblatt für Litauen“
(Inv. Nr. S-3228)
- Nr. 96.
Holzbrücke über Memel in Kowno
Mit Genehmigung des Kaiserlichen Gouvernements.
Verlag A. Ratz, Kowno, Kochstr.
2. Druck B.V. Bln.
(Inv. Nr. S-2255-46)
- Nr. 97.
Kowno. Hafen-Partie
Nr. 110. Druck von Louis Koch, Halberstadt. Verlag von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-8444-92)
- Nr. 98.
Kowno. Cembrowka
Georg Stilke, Berlin NW.7.
(Inv. Nr. S-21742-327)

- Nr. 99.
Kowno. Am Njemenufer
Verlag und Eigentum der Buchdruckerei Pawlowski in
Tilsit, „Tageblatt für Litauen“
(Inv. Nr. S-21742-90)
- Nr. 100.
Kowno- Aussicht auf Aleksota
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-4074-4)
- Nr. 101–102.
Kowno. Hafen
Georg Stilke, Berlin NW.7.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 07 16.
(Inv. Nr. S-21742-134)
- Nr.103.
Kowno. Dom Napoleona
Postkarte. Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-2232-9)
- Nr. 104.
Kowno. Ruine des Kreuzritterschlosses
Georg Stilke, Berlin NW.7.
Atvirukas buvo išsiųstas 1918 03 19.
(Inv. Nr. S-21742-325)
- Nr. 105.
Kowno. Partie der Altstadt
Nr. 63. Druck von Louis Koch, Halberstadt. Verlag
von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-21742-63)
- Nr. 106.
Kowno. Kath.Priester-Seminar
Nr. 132. Druck von Louis Koch, Halberstadt. Verlag
von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-8444-214)
- Nr. 107.
Rathaus in Kowno
A. Ratze, Kowno, Kochstr. 2. Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-2232-4)
- Nr. 108.
Kowno. Nikolai-Prospekt
A. J. O.
Atvirukas buvo išsiųstas 1918 02 12.
(Inv. Nr. S-21742-320)
- Nr. 109.
Kowno. Denkmal 1812
R. Lederbogen, Halberstadt. Zur Veröffentlichung v.
Kaiserl. Deutsch. Gouvernement, Kowno, genehmigt.
(Inv. Nr. S-21742-250)
- Nr. 110–111.
Kowno. Paradeplatz mit Denkmal 1812
und Kathedrale
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-21742-295)
- Nr. 112.
Kowno. Kathedrale
Georg Stilke, Berlin NW.7.
(Inv. Nr. S-21742-322)
- Nr. 113.
Kowno. Kathedrale
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-2235-20)
- Nr. 114.
Kowno. Wilnaer Strasse
Georg Stilke, Berlin NW.7.
(Inv. Nr. S-3496)
- Nr. 115.
Kowno. Unterer Teil der Litzmann-Strasse
Georg Stilke, Berlin NW.7.
(Inv. Nr. S-2610)
- Nr. 116.
Straßenbild in Kowno
Verlag: Kaban & Co. G.m.b.H.,
Berlin SW. 48, Friedrichstr. 16.
(Inv. Nr. S-14474)
- Nr. 117.
Kowno. Peterburger Strasse
Georg Stilke, Berlin NW.7.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 02 16.
(Inv. Nr. S-21742-323)
- Nr. 118.
Kowno. Litzmann-Straße
Genehmigt vom Kaiserl.Gouvernement Kowno.
Nr. 131. R. Lederbogen, Halberstadt.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 10 05.
(Inv. Nr. S-21742-38)
- Nr. 119.
Kowno. Knaben-Gymnasium
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-2248-4)
- Nr. 120.
Kowno. Partie der Eichborn-Straße
R. Lederbogen, Halberstadt.
Zur Veröffentlichung v. Kaiserl. Deutsch.
Gouvernement, Kowno, genehmigt.
(Inv. Nr. S-21742-278)
- Nr. 121.
Kowno. Eichborn-Straße
Nr. 124. Druck von Louis Koch, Halberstadt. Verlag
von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-8444-97)
- Nr. 122.
Kowno. Wilkomir-Strasse
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-21742-297)
- Nr. 123.
Kowno. Kaiser Wilhelm-Allee
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-21742-309)

- Nr. 124.
Kowno. Petersburger Strasse
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-2257-11)
- Nr. 125.
Kowno. Kaiser Wilhelm-Straße
R. Lederbogen, Halberstadt. Zur Veröffentlichung v.
Kaiserl. Deutsch.
Gouvernement, Kowno, genehmigt.
(Inv. Nr. S-21742-277)
- Nr. 126.
Kowno. Ecke Wilkomir-Chausse und
Kaiser Wilhelm-Straße
- Nr. 126.
Druck von Louis Koch, Halberstadt.
Verlag von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-21742-53)
- Nr. 127.
Kowno. Gymnasium
Feld-Postkarte. Leidykla ir
išleidimo metai nenurodyti.
Atvirukas buvo išsiųstas 1915 12 21.
(Inv. Nr. S-21742-279)
- Nr. 128.
Kowno. Mädchen-Gymnasium
Nr. 126. Druck von Louis Koch, Halberstadt. Verlag
von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-14036)
- Nr. 129.
Hauptpost in Kowno
203. A. Ratz, Kowno, Kochstr.
2. Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-2255-39)
- Nr. 130.
Kommandantur in Kowno
A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2. Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-17139)
- Nr. 131.
Kowno. Nikolaus-Strasse
Georg Stilke, Berlin NW.7.
(Inv. Nr. S-21742-326)
- Nr. 132.
Kaiser Wilhelmstr. 66. Kowno
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-6159-64)
- Nr. 133.
Deutsches Theater in Kowno (Gartenansicht)
Mit Genehmigung des Kaiserlichen Gouvernements.
Verlag A. Ratz, Kowno, Kochstr.
2. Druck B.V.Bln.
(Inv. Nr. S-21742-238)
- Nr. 134.
Kowno. Das deutsche Theater.
Nr. 37. Druck von Louis Koch, Halberstadt.
Verlag von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-8444-142)
- Nr. 135-136.
Konditorei und Kaffeehaus A. Perkowski.
Kowno, Kaiser Wilhelmstrasse 58
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-10906-11)
- Nr. 137.
Kowno. Kaiser Wilhelm-Strasse
Georg Stilke, Berlin NW.7.
(Inv. Nr. S-21742-379)
- Nr. 138.
Reichsbank in Kowno
Nr. 206. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-17186)
- Nr. 139.
Kowno. Siemens-Platz
Genehmigt vom Kaiserl. Gouvernement
Kowno. Nr. 105 R. Lederbogen, Halberstadt.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 07 02.
(Inv. Nr. S-21742-22)
- Nr. 140.
Elektrizitätsstation in Kowno
Mit Genehmigung des Kaiserlichen Gouvernements.
Verlag A. Ratz, Kowno,
Kochstr. 2. Druck B.V.Bln.
(Inv. Nr. S-21742-233)
- Nr. 141.
Kowno. Neumarktstraße
Genehmigt vom Kaiserl. Gouvernement Kowno. Nr.
136. R. Lederbogen, Halberstadt.
(Inv. Nr. S-21742-41)
- Nr. 142.
Hindenburgstraße mit Gouvernements-Kasino in
Kowno
Nr. 207. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2. Druck vom B.
V. Berlin.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 10 02.
(Inv. Nr. S-21742-6)
- Nr. 143.
Handelschule in Kowno
Nr. 219. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-2255-27)
- Nr. 144.
Kowno. Wohnhaus von Adam Mickiewicz
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Fotografas K. Fišeris).
(Inv. Nr. S-21742-304)
- Nr. 145. Kowno. Kaiser Wilhelm-Strasse
Nr. 115. Druck von Louis Koch, Halberstadt.
Verlag von J. Selzer, Kowno.
(Inv. Nr. S-8444-195)

Nr. 146.

Strassenbild in Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffphot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-21742-102)

Nr. 147.

Kaiser Wilhelm-Straße in Kowno
Nr. 208. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2. Druck vom B.
V. Berlin. (Inv. Nr. S-21742-7)

Nr. 148.

Kowno. Peter-Paul-Kathedrale
R L. (R. Lederbogen, Halberstadt).
(Inv. Nr. S-2235-8)

Nr. 149–150.

Die russische Kathedrale. Kowno
Stengel & CO., G.m.b.H., Dresden. 53614.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 06 27.
(Inv. Nr. S-21742-343)

Nr. 151.

*Kowno. Evang. Garnison-Kirche (früher russ. Kath-
edrale) R. Lederbogen, Halberstadt. Zur Veröffentlic-
hung v. Kaiserl. Deutsch.
Gouvernement, Kowno, genehmigt.
Atvirukas buvo išsiųstas 1918 09 12.
(Inv. Nr. S-21742-249)*

Nr. 152.

Dom in Kowno (Außenansicht)
Nr. 204. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
Druck vom B. V. Berlin.
Atvirukas buvo išsiųstas 1917 09 12.
(Inv. Nr. S-21742-5)

Nr. 153.

Dom in Kowno (Innenansicht)
Nr. 213. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-8444-198)

Nr. 154.

Kowno. Soborow-Platz
Georg Stilke, Berlin NW.7.
Atvirukas buvo išsiųstas 1915 11 19.
(Inv. Nr. S-21742-131)

Nr. 155.

Ludendorffstraße in Kowno
Nr. 214. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-21742-12)

Nr. 156.

Straßenbahnhof in Kowno
Nr. 218. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-21742-14)

Nr. 157.

Kowno
1084 Verlag Fritz Krauskopf,
Königsberg i. Pr. u. Ostseebad Cranz,
Graph. Ges. Berlin.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 02 13.
(Inv. Nr. S-21742-273)

Nr. 158.

Kowno. Peters-Berg
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-8444-14)

Nr. 159.

Am Haupteingang zum Peter-Berg in Kowno
Mit Genehmigung der Kommandantur.
Verlag A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
(Inv. Nr. S-21742-101)

Nr. 160.

Kochstr. Kowno
Mit Genehmigung der Kommandantur.
Verlag A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
(Inv. Nr. S-17182)

Nr. 161.

*Das Gebäude des ehem. russ.
Festungskommandanten in Kowno*
Verlag und Eigentum der Buchdruckerei
Pawlowski in Tilsit, „Tageblatt für Litauen“.
Orig.-Aufn. v. Kriegs- u. Hoffphot. Kühlewindt-Kgsbg.
(Inv. Nr. S-21742-72)

Nr. 162.

La maison du commandant. Kowno
UNION POSTALE UNIVERSELLE.
RUSSIE. CARTE POSTALE.
(Inv. Nr. S-8444-240)

Nr. 163.

Kowno
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
(Inv. Nr. S-8444-207)

Nr. 164.

Gesamtansicht – Widok ogólny. Kowno
Stengel & CO., G.m.b.H., Dresden. 53616.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 03 18.
(Inv. Nr. S-21742-344)

Nr. 165.

Blick auf Kowno
Generalvertrieb: Pudel-Verlag, Berlin SW 48,
Friedrichstr. 16. Aufnahme von
Hoffphot. Kühlewindt, offiz. Kriegsphotogr.
(Inv. Nr. S-21742-175)

Nr. 166.

Priester-Seminar. Kowno
Nr. 224. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
Druck vom B. V. Berlin.
(Inv. Nr. S-2248-10)

Nr. 167.

Aussicht vom Peter-Berg auf Kowno
Mit Genehmigung der Kommandantur.
 Verlag A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2
 (Inv. Nr. S-21742-97)

Nr. 168.

Kowno. Ansicht von Petrowka
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
 (Inv. Nr. S-8444-27)

Nr. 169.

Kowno. Partie aus dem Peter-Park
 Nr. 64. Druck von Louis Koch, Halberstadt.
 Verlag von J. Selzer, Kowno.
 (Inv. Nr. S-21742-67)

Nr. 170.

Kowno. Ansicht von Petrowka
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
 (Inv. Nr. S-8444-200)

Nr. 171.

Kowno. Totalansicht vom Petersberg
 Nr. 101. Druck von Louis Koch, Halberstadt.
 Verlag von J. Selzer, Kowno.
 (Inv. Nr. S-2256-13)

Nr. 172.

Eisenbahnerheim Kowno
 Knackstadt & CO. Druk . Hamburg.
 (Inv. Nr. S-2243-8)

Nr. 173.

Entlausungsanstalt in Kowno
Mit Genehmigung des Kaiserlichen Gouvernements.
 Verlag A. Ratz, Kowno,
 Kochstr. 2. Druck B.V.Bln.
 (Inv. Nr. S-21742-237)

Nr. 174.

Sanierungsanstalt in Kowno (Lederabgabestelle)
 Nr. 211. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
 Druck vom B.V.Berlin.
 (Inv. Nr. S-12411)

Nr. 175.

Sanierungsanstalt in Kowno (Hauptansicht)
 Nr. 212. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
 Druck vom B.V.Berlin.
 (Inv. Nr. S-2255-42)

Nr. 176.

Erbaut im Kriegsjahr 1916
Sanierungsanstalt in Kowno, Hallenschwimmbad (In-
neres) Nr. 209. A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2.
 Druck vom B.V.Berlin.
 (Inv. Nr. S-21742-8)

Nr. 177.

Kowno. Russ. Kirche in Nischni Schanze
Genehmigt vom Kaiserl.Gouvernement
 Kowno. Nr. 122. R. Lederbogen, Halberstadt.
 (Inv. Nr. S-21742-31)

Nr. 178.

Thal Adam Mickiewicz, Kowno
Mit Genehmigung der Kommandantur.
 Verlag A. Ratz, Kowno, Kochstr. 2
 (Inv. Nr. S-8444-51)

Nr. 179.

Kowno. Mickiewicz-Tal
Genehmigt vom Kaiserl.Gouvernement Kowno. Nr.
136. R. Lederbogen, Halberstadt.
 (Inv. Nr. S-2236-8)

Nr. 180.

Kloster Poshajitzje b. Kowno (Rußland)
 H. H. G. Gefr. Grüne 1/47.
Atvirukas buvo išsiųstas 1916 09 02.
 (Inv. Nr. S-21742-291)

Nr. 181.

Kowno – Kathedrale
Leidykla ir išleidimo metai nenurodyti.
 (Inv. Nr. S-21742-313)

Nr. 182.

Gruss aus Kowno
 Nr. 60. Druck von Louis Koch, Halberstadt.
 Verlag von J. Selzer, Kowno.
Atvirukas buvo išsiųstas 1918 09 27.
 (Inv. Nr. S-21742-69)

Nr. 183.

In der Heimat, in der Heimat
Da gibt's ein Wiederseh'n ! Gruss aus Kowno
 Nr. 62. Druck von Louis Koch, Halberstadt.
 Verlag von J. Selzer, Kowno.
Atvirukas buvo išsiųstas 1918 01 14.
 (Inv. Nr. S-21742-68)

Šaltiniai ir literatūra

Kauno apskrities archyvas.

Lietuvos centrinis valstybės archyvas.

Lietuvos valstybės istorijos archyvas.

Rusijos valstybinis karo istorijos archyvas.

Vytauto Didžiojo karo muziejaus spaudos rinkiniai.

Bičiūnas V. KAUNAS 1030–1930. Kaunas–Marijampolė, 1930.

Daugėla J. KAIP VOKIEČIAI 1915 M. UŽĖMĖ KAUNĄ // Lietuvos žinios, Nr. 39, 1931.

Daugirdas T. KAUNAS VOKIEČIŲ OKUPACIJOJE. Kaunas, 1937.

Kaunas D. MAŽOSIOS LIETUVOS SPAUSTUVĖS 1524–1940 METAIS. Vilnius, 1987.

KAUNO MIESTO PLANAI. XIX A. – XX A. PIRMOJI PUSĖ. Kauno apskrities archyvas. Kaunas, 2007.

Lukšionytė-Tolvaišienė N. GUBERNIJOS LAIKOTARPIS KAUNO ARCHITEKTŪROJE. Kaunas, 2001.

Pociūnas A. GARLAIVLAI KAUNO TVIRTOVĖJE. Kauno istorijos metraštis, Nr. 3. Kaunas, 2002.

Pociūnas A. KAUNO TVIRTOVĖS GYNYBA 1915 METAIS. Vilnius, 2008.

Rimša E. KAUNO MIESTO HERBAS XV–XX A. Vilnius, 1994.

*Zimmachaitė A. SUGRĮŽIMAI * ONOS VITKAUSKYTĖS LEIDINIŲ KATALOGAS. Kaunas, 2001.*

Гуковский К. П. ГОРОДЪ КОВНА. Ковна, 1904.

ПАМЯТНАЯ КНИЖКА КОВЕНСКОЙ ГУБЕРНИИ НА 1904 ГОДА. Ковна, 1903.

ПАМЯТНАЯ КНИЖКА КОВЕНСКОЙ ГУБЕРНИИ НА 1915 ГОДА. Поневежь, 1915.

Internetiniai puslapiai:

<http://www.deutschefotothek.de/per80060392.html>

<http://www3.uj.edu.pl/alma/alma/53/01/13.html>

<http://www.forum-fotografie.info/a13.asp>

<http://www.mediaculture-online.de> (Anton Holzger. Das fotografische Gesicht des Krieges.

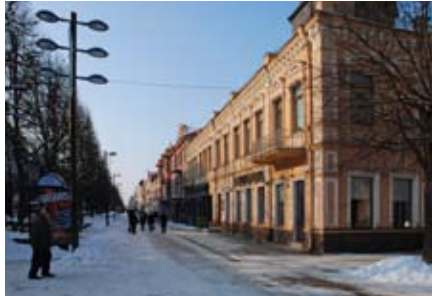
Eine Einleitung)

<http://www.postal-history.com/indx1-pc.html>

Vytauto Didžiojo karo muziejaus fotografo Artūro Užgalio nuotraukos

268

KAUNAS *atvirukuose* PIRMOJO PASAULINIO KARO METAIS

KAUNAS IN ANSICHTSKARTEN ZUR ZEIT DES ERSTEN WELTKRIEGES
KAUNAS В ОТКРЫТКАХ В ГОДЫ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ